

Slay
8051.2
30

WIDENER

HN AHJC C

J. L. Wiener, Providence, R.I.
Slav 8051, 2.30

Harvard College Library

THE SLOVAK COLLECTION

GIFT OF

Archibald Cary Coolidge, Ph.D.

ASSISTANT PROFESSOR OF HISTORY

COLLECTED IN THE SUMMER OF 1901 BY

Leo Wiener

ASSISTANT PROFESSOR OF SLAVIC LITERATURE

Received September 23, 1901

Prostredný
KATECHISMUS.

Od krajinského r. 1858 v Ostrihome držaného sboru
biskupov pre kostol a školu prijatý katechismus.

Nákladom Spolku Sv. Štefana.

Cena : nsvázaný 32 kr. , svázaný 42 kr.

V Budíne,
v tlačiarni kr. university.
1861.

Podle tohoto Katechismusa, který roku 1858 držaný v Ostrihome snem biskupsko-krajinský přijal, povinen jest jedenkaždý duchovný pastýr jak ve škole a v kostole, tak při každém veřejném vyučování sa řídit a spravovat.

Dáno v Ostrihome dna 1-ho Septembra, roku 1859.

Jan Scitovszky,

Kardinal,
Arcí-Biskup.

Na m. rozkaz Jeho Eminencie

Gróf Rudolf Nyáry,
tajemník.

Ve méno Otca, i Syna, i Ducha Svateho.
Amen.

Otče náš, který si na něbesách. Posvěť sa méno tvé; přijď království tvé; buď vůla tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdější daj nám dněs, a odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťáme naším vinníkom; a neuvod' nás v pokúšení, ale zbav nás od zlého. Amen.

Zdravas' Maria, milosti plná, Pán s těbú, ty si požehnaná medzi ženámi, a požehnaný plod života tvého, Ježíš. Svatá Maria Matko Božá, pros za nás hříšných, nyní, i v hodinu smrti našej. Amen.

Verím v Boha Otca všemohúcého Stvoritěla nebe i země. I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho. Který sa počal z Ducha svatého, narodil sa z Marie Panny. Trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovan, umrel, i pochován jest. Stúpil do pekel, tretí deň vstal z mrtvých. Vstúpil na nebesa, sedí na pravici Boha Otca všemohúcého. Odtáď přijde súdit živých i mrtvých. Verím v Ducha svatého. Svatú Církev všeobecnú. Svatých obcování. Hríchov odpúštění. Těla vskříšení. A život večný. Amen.

Děsatero Božích příkazov.

1. Já som Pán Boh tvoj: nebuděš mať bohov iných predemnú; neučiníš sebe modly ani žádného podobenstva, abys sa mu klaňal. — 2. Nevezmeš ména Pána Boha tvého na darmo. — 3. Spomni, abys děň svátečný svätil. — 4. Cti otca tvého i matku tvú, abys dlúho živ bol na zemi, ktorú tēbe dá Pán Boh tvoj. — 5. Nezabiješ. — 6. Nezesmilníš. — 7. Nepokradneš. — 8. Nepremlúviš proti bližnému tvému falešného svedectva. — 9. Nepožádáš manželky bližného tvého. — 10. Aniž požádáš domu jého, ani role, ani služebníka, ani dēvky, ani vola, ani osla, ani ničeho, čo jeho jest.

Patero cirkevných príkazov.

1. Zasvetené svätky svätíť. — 2. V nedělu a vo svátek celú svatú mšu nábožně slyšať. — 3. Čtyrycaždenní post; čtvoré suché dní, a iné prikázané pósty zachovávať; též v pátek a sobotu od masitého pokrmu sa zdržováť. — 4. Prinajménej ráz v roku svému naríděnému kňazovi sa spovedať, a okolo Velikej Noci prevelebnú svátosť oltárnú prijímať. — 5. V zapoveděný čas svadebného veselá nediržať.

Sěděm svátostí.

1. Krst, 2. Birmování, 3. Najsvatějšá svátosť oltárná, 4. Pokání. 5. Posledné Pomazání, 6. Posvatění kňazstva, 7. Stav manželský.

Pod tvoju ochranu sa utékáme, svatá Božá Rodičko, nezapovrhuj prosby naše v potrebách našich: leč od všeckého nebezpečentva ochraňuj nás vždycky, o Panno preslávná a požehnaná, Panno naša, Pro-srednico naša, Orodovnico naša, so Synom tvojim ráč nás smeriť, Synu tvojmu ráč nás porúčiť, k Synu tvojmu ráč nás zaviesť.

Ť. Oroduj za nás svatá Božá Rodičko.

Ā. Aby sme hodnými boli zaslúbení Kristových.

Memorare.

Rozpomeň sa najlaskavejšá Panno Maria! že od vekov nebolo počuť, aby si ty nekoľo pod tvoju ochranú sa utékajúceho, pomoc tvoju vyzývajúceho, o tvoju prímluvu prosáceho bola opustila. Já takú dŕverú povzbudzený k tebe, o Panno a Matko Panen, bežim, k tebe sa utékám, pred tebu já hrišník kviláci na kolena padám, nezapovrhuj prosby moje, o Matko Slova večného, leč ráč jich milostive slyšať a vyslyšať. Amen.

Sláva Bohu Otcu i Synu i Duchu svatému. Jako bola na počátku i nyní i vždycky až na veky vekov. Amen.

Verácích duše skrze milosrdenstvo Božé něch odpočívajú v pokoji. Amen.

Ú v o d.

O cíli a konci človeka.

•1. K čemu si ty stvorený?

Já som stvorený, abych Boha poznal, jeho miloval, jemu slúžil, a skrze to spasený bol.

2. Neni-li človek obzvláštné preto stvorený, aby skrze nžívaní zemských statkov blahoslaveným bol?

Né: nebo zemské statky nijak nemožú človeka blahoslaveným učinit.

3. Prečo zemské statky nemožú človeka opravdive blahoslaveným učinit?

1) Poněvádž všecké zemské statky márné a pomínutelné sú.

Preto pravi Šalomon: Nashromazdil som si stebra, zlata, a poklady od králov a krajín. A čokolvek žádali oči moje, neodeprel som jim; ani srdci svému som zabráňoval všelijaké rozkoše požívať. Ale uzrel som ve všech týchto vecách márnost a trápení mysli, a že nič netrvá pod slnkom. Kaz: 2. 8. 11.

2) Poněvádž človek pre Boha a pre večné blahoslavenstvo stvorený jest.

Preto volá S. Augustin: Pre seba o Bože! si nás stvoril, a nespokojné jest srdce naše, pokud nebude odpočívať v tebe.

< 4. **Čo jest teda najpotrebnejšie na zemi!**

Najpotrebnejšie na zemi jest, Boha poznať, jeho milovať, jemu slúžiť, a skrze to večné blahoslavenství obsáhnúť.)

„Hledajtě najprv království Božé a spravedlnost jeho. Mat, 6. 33. — Nebo čo je platno člověku, bárby všecek svet získal, ale na svej duši škodu trpel.“ Mat. 16. 26.

<5. **Čo musíme činiť, aby sme Boha poznali, jemu slúžili, a spaseni boli!**

Musíme 1) všecko veriť, čo Boh zjevil, 2) všecké príkazy zachovať, ktoré Boh rozkázal. 3) Tě prostredky milosti užívať, ktoré Boh k našemu spaseňú zachovávať ustanovil. >

<6. **Kde nalezneme učeni o víre, o prikazoch a prostredkoch milosti!**

V Katechismusi.

7. **O čom teda učí Katechismus!**

Katechismus v troch hlavných částkách učí 1) o víre 2) o prikazoch 3) o prostredkoch milosti, totižto o svátostách, a modlitbe.)

Mravná nauka. Slúchaj usilovně a bedlěve křesťanské učeni, aby si sa naučil Boha poznat' a milovat'; a skrz to tvoj koněčný cíl, večně blahoslavenství, obsáhol.

Boha poznat' jest povinnost prvá;

Nemiluje Boha, kdo ho nezná.

Prvá hlavná časťka.

X

O v í r e.

O pochope, predmete a studnice víry.

8. Čo jest víra katolíckého kresťana?

Víra jest od Boha udelená čnosť, skrze ktorú bez pochyby všetko za pravdu držíme, čo Boh zjevil, a nám skrze svoju Církev k vereňú predkládá.

9. Čo sa rozumí tými slovy: Všetcko, čo Boh zjevil?

Rozumí sa všetko čo Boh k našemu spaseňú skrze patriarchov a prorokov, a naposledy skrz svého syna Ježiša Krista a Apoštolov oznámil. L. k Žid. 1. 1—2

10. Prečo musíme všetko veriť, čo Boh zjevil?

Nebo Boh večná nesklamná pravda jest.

11. Prečo musíme veriť, čo cirkve k vereňú predkládá?

Nebo Kristus Církevi svoje zjevení odevzdal a nás vynaučúvať prikázal.

12. Jako to zjevení Božské v cirkvi až na nás došlo?

Zjevení Božské z částky písenně, z částky ústně na nás došlo: písenně skrz svatě písmo aneb Bibliu, ústně skrze Tradiciu, to jest odevzdání aneb dědičné učení.

13. Jak sa rozděluje Písmo svatě?

Písmo svatě rozděluje sa na knihy Starého a Nového Zákona.

14. Jaké zjevení obsahuje Starý zákon!

Starý zákon to zjevení Božské obsahuje, které národu lidskému před příchodem Krista dáno jest.

15. Z kterých knih pozostává Starý zákon!

Starý zákon pozostává z 21 knih historických (děje-knih), ze 7 knih Učení a zo 17 knih Prorokov.>

Knihy historické sú: 5 knih Mojžišových, kniha Jozue, Súdcov, Ruth, 4 knihy kráľovské, 2 knihy Króniky, kniha Ezdrašova, Nehemiašova, Tobiašova, Judith, Esther, 2 knihy Machabejské.

Knihy Učení sú: Jób, Žaltár, Príslovi, Kazateľ, Pesnička nad Pesničky, kniha Múdrosti, kniha Sirachovho Syna.

Knihy prorokov sú: Isaiáš, Jeremiaš, Baruch, Ezechiel, Dániel, Osee, Joél, Amos, Abdiaš, Jonas, Michāas, Nahum, Habakuk, Sophoniás, Aggāus, Zachariás, a Malachiás.

<16. Které zjevení obsahuje Nový zákon!

Nový zákon to zjevení Božské obsahuje, které sme skrze Krista a Apoštolov obsáhli.

17. Z kterých knih pozostává Nový zákon?

Nový zákon pozostává:

- 1) Zo čtyř evanjelií podla Matúša, Marka, Lukáša a Jána.
- 2) Z Apoštolských skutkov svatého Lukáša.
- 3) Zo 14 listov sv. Paula, a zo 7 listov iných Apoštolov.
- 4) Zo zjaveňá sv. Jána Apoštola.>

Listy svatého Paula sú: 1 k Rimanom, 2 ku Korintským, 1 ku Galatom, 1 k Ephezským, 1 k Filipenským, 1 ku Kolosenským, 2 k Tesalonicenským, 2 k Timotejovi, 1 k Titovi, 1 k Filemonovi, 1 k Židom.

Jiné listy sú: 1 svatého Jakuba, 2 svatého Petra. 3 svatého Jána, 1 svatého Júdy Tadeja.

18. Čo máme o svätom Písme veriť?

Že ono nélen hodnoverná a neporušená Kniha, leč že ono opravdivé slovo Božé jest.

„Nikdy není přinesené proroctvo lidskú vůlí: ale Duchom svatým nadychnuti, mluvili svati lidé Boží“. II. Petr. 1. 21.

19. Prečo musíme toto veriť?

Nebo Církev nás učí, že celé svaté Písmo, které ona za Slovo Božé uznává, z vnuknutí Ducha svätého napísané, a vždy neporušené od nej zachované jest.

Krom cirkve máme ešte mnohé iné svedectvá, z kterých hodnovernost a neporušenost Pisma svätého poznáváme.

Že sú knihy starého Zákona hodnoverné, už z toho poznáváme že Kristus sám sa na jejich svedectvi odvolává a ubezpečuje že sú všeckej viry hodné: „Spytujte Pismá — lebo ony sú které vydávají svedectvi o mne. Jan. 5. 39. — „Majú Mojžiša a Prorokov; něch jich poslúchajú. Jestli že Mojžiša a Prorokov neposlúchajú, ani keby kdo z mrtvých vstal, neuverá jemu“. Luk. 16. 29—31.

Že sú knihy nového zakona hodnoverné, z toho obzvláštne poznáváme: 1. nebo jejich spisovatelé nělen mohli, chceli, a museli pravdu mluviť, leč ju aj svoju krvú zapečatili; 2. poněvadž ani svet by jim nikda nebol veril, ani by milliony mučedelníkóv za ně neboli trpeli, kedby ony nad miru hodnoverné neholy.

Že v katolickej cirkve svaté Písmo stále neporušené jest, z toho obzvláštne poznáváme: 1. poněvadž Kristus nikda nemohol dovoliť, aby Slovo Božské, které on svojej cirkve k spaseňú sveta porúčil, porušené a tak zahubené bolo; 2. poněvadž cirkev Písmo svaté jakžto Slovo Božé cti, a preto v něm nikdá ani najmenšé premenění nedovolila, 3. nebo svaté Písmo za malý čas tak všeobecně známé bolo a rozšírené jest, že nemožno bolo ho porušiť bez toho, aby to hned nebolo zbadané.

◁ 20. Čo jest teda Písmo sväté!

(Písmo sväté jest sběrka knih, které z vnuknutí Ducha svätého zpsané, a jak Slovo Božé od Církvě uznané sú.

21. Je-li dost len to veriť, čo ve svätém Písmě stojí!

Není dost; ale my musíme aj dědičné učení aneb ústné odevzdání veriť, totižto: té zjevené pravdy, které Apoštolové sice ohlašovali, než nenapísali. ▷

Preto svatý Pavel už prvnic kresťanov napominá: „Preto bratri stojtē: a zachovávajte ustanoveni, které stě sa naučili buďto skrze reč, buďto skrze list náš“. II. Tes. 2. 15.

◁ 22. Zdáliz teda Apoštolové nespísali všecké učení Ježíšové!

Ně; Apoštolové ani všecké skutky, ani všecké učení Ježíšové nespísali.

„Mnoho sice aj jiných divov činil Ježíš pred tvárú ucedělnikov svojich, které nenisú napísané v knihe tejto.“ Ján. 20. 30.

23. Prečo Apoštolové všecké učení Ježíšové nena- písali!

Poněvadž Ježíš chcel, aby jeho náboženství skrze ústné vynaučování rozšírené a ohlašované bolo: preto hovorí k svým Apoštolom: Káž tē evaňđelium všemu stvorenú. (Mark. 16. 15.) a kdo vás slyší, mňa slyší“. (Luk. 10. 16.) Preto hovorí aj svatý Pavel: „Teda víra ze slyšáňá, slyšání ale skrze slovo Kristove.“ (Rím. 10. 17.) ▷

Kedby Spasitel bol chcel, aby jeho učení len skrze sväté Písmo rozšírené a zachované bolo, prečo teda sám nepísal? prečo nerozkázal svým Apoštolom písať? prečo oni len pozdejšě, a pri príležitosti písali? prečo ně všecci? ani jejich většá částka? prečo on sám učitelov v církvi ustanovil, 1. Kor. 12, Efez. 4. 2. Prečo nerozkázal čítať sa učít? A jakým

spôsobom mohli, jako to svatý Irén svedčí, mnohé kresťanské spoločnosti povstať, ktoré Písmo sväté ani nemali?

24. Zdá sa teda to není dost, keď sa mi len k Písmu svätému pridrižáme!

Né, my musíme aj katolícké dedičné učení prijať; nebo 1) to není ve svätém Písmu naznačeno, ktoré sú té opravdivé knihy Písma svätého a 2) ktoré jest pravé vykládání jejích. 3) Ani sa vsecky články víry a príkazy v nich úplně nenachádzajú, k. p. o platném krstu dětat, o zasvatění něděle na místo soboty a t. d.)

25. Prečo ale musíme dedičné učení tak veriť, jak to, čo sa ve svätém Písmu nachádzá?

Poněvadž katolícké dedičné učení tak čisté a neporušené zjevení Božské jest, jak vsecko, čo sa ve svätém Písmu nachádzá.

26. Jako dedičné učení v církvi vždy čisté a neporušené zůstalo!

1) Skrz obvzlaštňú pomoc Ducha svätého, který církev od vseckého bludu ochraňuje.

2) Skrze to že církev vždy to držala: žádné nové učení netrpeť, leč při starém od otcov přijatém učení zůstáť.

27. Čo musí teda predevšeckým katolíckým kresťan veriť!

Musí vsecko veriť, čo Boh zjevil, a církev katolícká, aby sme verili, nám predkládá, buďto je to písané ve svätém Písmu, alebo ně)

28. Prečo je potrebné aby církev katolícká nám zjevené pravdy predkládala!

Nebo mi jedině len skrze církev katolíckú neomylně víme, čo Boh zjevil.

29. Prečo jediné len skrze cirkve katolíckú neomylné víme, čo Boh zjevil?

Poněvadž 1) my len od cirkvi katolíckej Písmo svaté a dědičné učení máme, které Božské zjevení obsahují a

2) jediné skrz cirkve katolíckú učíme sa neomylné pravý smysel Písma svatého a dědičného učení poznávať.

30. Prečo môžeme jediné skrze cirkve katolíckú pravý smysel Písma svatého a dědičného učení poznaf?

Nebo jediné cirkve Katolícká „stlp a pevnost pravdy jest“ (Tim. 3. 15.), a preto vo vykládání slova Božého chybiť nemóže.

31. Neslobodno-li teda nikomu, Písmo svaté a dědičné učení proti smyslu cirkvi katolíckej vykládat?

Né; nebo to by znamenalo Písmo svaté a dědičné učení lepší rozumět chceť jako Duch svatý. který cirkve k pravému jejich smyslu vedě.

32. Či každý svaté Písmo sřetědělně pochopí?

Né: nebo Písmo svaté Božská a tajemství-plná kniha jest „v ktorej některé věci sú nesnadné k vyrozumeňú, kteréžto neumelí a nestáli prevracajú k svému vlastnému zahynutí. (2. Petr. 3. 16.)

33. Čo urídila cirkve o čítání Písma svatého v obecném jazyku?

1) Aby čítání také s potrebným k tomu úmením a pobožnosťú spojeno bolo; ➤

2) Aby preložení cirkvevným potvrđením a prospěšným vysvetlením opatreno bolo.

Tímto múdrym nariděním církev na žádný způsob nechce vericím Slovo Božé odjať, ovšem ona vřucně žada, aby Pismo svaté všecci vedeli a k srdcu si pripustili; její umysel len jest: vericich od pokažených pisem, od blúdného vykládáňá, a kacirstva zachranit.

Mravná nauka. Pridržuj sa cez celý život tvoj k učení svatej katolickej cirkve; nebo keď veriš, čo cirkve katolícká učí, veriš Slovo Božé.

O potrebnosti víry.

34. Je-li víra k spaseňú potrebná?

Víra je k spaseňú nevyhnutedelně potrebná: nebo „bez víry nemožné jest lúbit sa Bohu“. (L. k Zidom 11. 6.)

Kdo neverí, už jest odsúdený (Ján. 3. 18.) — Kdo neuveri, bude zatracený. (Mark. 16. 16.)

35. Spasí-li každá víra človeka?

Né: len tá pravá víra spasí, kterou Kristus Pán nás učil.

Kdo veri v Syna, má život večný, ale kdo Synovi je neverici, neuzre život, ale hněv Boží zostává na něm. (Ján. 3. 36.)

36. Prečo spasí len tá víra, kterou Kristus učil?

Poněvádž jedině skrz túto a ne jinú víru sme účastní Krista; bez Krista ale spasení úfať nemóžeme.

„Nebo není jiného ména pod něbom daného ludom, skrze které by mali spasení býť“. (Ap. Sk. 4. 12.)

37. Která církev má pravú víru, kterou Kristus učil?

Pravú víru, kterou Kristus učil, má jedině církev katolícká.

38. Prečo má jediné cirkve katolícká pravú viru, ktorú Kristus učil!

Poněvadž jediné cirkve katolícká viru túto jakžto na ňú sverený nebeský poklad, od samého Krista skrz Apoštolov prijala, a vždy neporušenú zachovala. (I. Tim. 6. 20.)

39. Zdáliz aj nekatóliči svoje články víry od samého Krista dostali, a neporušené zachovali!

Oni té články Víry nemohli od Krista dostať, nebo oni dávno po Kristu povstali, čo si ale z učení Kristového od cirkve katolíckej privlastnili, to oni čiste nezachovali, keď už tak, už jinak učili, ale Kristus a Apoštolové vždy to jisté učili.)

„Reč naša ktorá bola k vám, není v něj: jest a není; nebo Syn Boží Ježíš Kristus který medzi námi skrze nás je kázaný, nebol jest a není, ale bolo v něm jest“. (2. Kor. 1. 18. 19.)

Mravná nauka. Raduj sa, a často ďekuj Bohu že si děla cirkve katolíckej; lebo — jako svatý Augustin hovorí — není větší bohatství, větší poklad nad viru katolíckú; lebo táto jediné pravá a spasitelná víra jest.

O vlastnostích víry.

◁ 40. Jaká mnsi býť víra naša?

Víra naša musí býť 1. všeobecná, 2. silná, 3. živá, 4. stálá.

41. Kedy jest víra naša všeobecná?

Víra naša všeobecná jest, keď ně len něco, leč všecko veríme, čo cirkve katolícká nám, aby sme verili, predkládá.

42. Kedy jest víra naša silná?

Víra naša silná jest, keď bez najmenšieho pochybování veríme.

Příklad: Abraham pre silnú svoju víru odplatu vzal; Mojzeš a Aaron pre pochybování svoje trestání boli. (4. Mojz. 20. 12.)

43. Kedy jest víra naša živá?

Víra naša živá jest, keď podľa něj žijeme, to jest: zlého sa varujeme, a dobré činiíme, jako to víra prikazuje.

„Jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak i víra bez skutkov jest mrtvá“. (Jak. 2. 26.)

44. Kedy jest víra naša stálá?

Víra naša stálá jest, keď sme hotoví radněj všecko, ano život opustiť, nežli víru zanechať.

(Příklad Svatých Mučedelníkov.)

45. Čo vedě človeka, aby víru svoju zanechal?

1) Pýcha, a všetečné mudrování o tajemstvách víry.

2) Zanědbání povinnosti náboženství, a rozpustivý život;

3) Čítání zlých knih a obcování s bezbožnými a s takými, kteří víru v nás oslabiť, a skaziť možú.

46. Čim musime obzvláštně preukázat, že víra naša silná a stálá jest?

Tim aby sme ju nikdá, ani len v mysli netajili, než všadě slovni a skutkami smele vyznali.

„Kdokolvek vyzná mňa pred ludmi, vyznám i já jeho pred Otcom mojím, který je v nebesách: ale kdo by mňa zaprel pred ludmi, zaprem ho i já pred Otcem mojím, který je v nebesách“. (Mat. 10. 32. 33.)

47. Je-li dajaký obzvláštný znak, kterým katolický křesťan víru svoju vysnává?

Ano, znak svatého kříža.

48. Kedy sa máme križom snačiť?

Dobré a spasitedelné jest to často činiť, obzvlášťne pri vstávání a lýchání, pred modlitbú a po nej, pred každú pilnú prácú a ve všeckých pokúšeňách a nešťastách.

49. Prečo jest spasitedelné, častokrát križom sa snačiť?

Poněvádž skrze nábožné značení-sa svatým križem proti pokúšeňám ďábła ozbrojení býváme, a o bozské požehnání prosíme.

Mravná nauka. Nikdá sa nestydi pre katolickú víru, ani pre žehnání-sa križom. Chráň sa pilně takých lidí a knih, kteréby těba ve pravej víre alebo v čnostách nestálým učiniť mohli.

O apoštolskom vyznání víry.

50. Kde sa to na krátce obsahuje, čo predevšeckým vedeť a veriť musime?

Ve dvanácti článkoch apoštolského vyznání víry.

51. Prečo sa apoštolským nazývá?

Poněvádž od svatých apoštolov pochádza.

52. Jako zní apoštolské vyznání víry?

Verím v Boha Otca všemohúceho a. t. d.

První článek víry.

„Verím v Boha Otca všemohúceho Stvoritele něbe i zeme.“

O Bohu a jeho vlastnostách.

„Verím v Boha.“

53. Čo jest Boh?

Boh jest nekonečně dokonálý Duch, pán něbe i zeme, od kterého všecko dobré pocházá.

54. Prečo menujeme Boha „Duchom“?

Menujeme Boha Duchom, poněvadž má rozum a slobodnú vůlu, ale žádného těla nemá. Ján. 4. 14.

55. Keď Boh žádného těla nemá, prečo hovorí Písmo svaté o očách, uších a rukách Božích?

Preto, aby sme ho my tím ľahčejší pochopili.

56. Prečo hovoríme „Boh nekonečně dokonálý“ jest?

Preto, poněvadž Boh ně jako jeho stvoreňá len v jistej míre dobrý jest, leč on všecké dobré vlastnosti bez míry a počtu v sebe zjednotěné má.

57. Které vlastnosti aneb dokonálosti Božé máme obzvláště pozorovat?

Nasledující: Boh jest večný a nepremenitedělný; všadě přítomný;

Vševědúcí a najmúdrejší; všemohúcí; najsvatejší a najspravedlivejší; nejlepší, najmilosrdnejší a dlhodčekávající; nekonečně pravdivý a verný.

58. Čo znamená „Boh jest večný“?

Boh jest večný, znamená: on jest vždycky, bez počátku a bez konca. >

„Prv nežli učiněné boly hory a způsobená bola zem, i kraj zeme, od věku až na věky si ty Boh.“ Žalm: 90. 2.

59. Čo znamená „Boh jest nepremenitedělný“?

Boh jest nepremenitedělný, znamená: že on na veky ten jistý zostává tak, že ani seba ani súdy svoje nepremění.

„U Boha neni premenění, ani preinačení a zatmení.“
(Ják. 1. 17.)

60. Čo znamená: „Boh jest vsadě přítomný“?

Boh jest vsadě přítomný, znamená: že on vsadě jest; na něbi, na zemi, a na všeckých místách.

„Boh neni daleko od jednoho každého z nás; nebo v něm žijeme, hýbáme sa a trváme. (Skut: Ap. 17. 27. 28.)

61. Prečo hovoriš: „Boh jest vševedúci“?

Boh jest vševedúci preto, že všecko ví dokonale a od večnosti; on ví minulé, přítomné a budoucé, a též naše najtajnější myšlenky.

„Oči Pána o mnoho jasnejšie sú nežli slnce, které spatrujú všechny cesty lidské, i srdca lidské, hledice do skrytých strán.“ (Sir. 23. 28.)

Příklad: Kristus predpoveděl, že ho Judáš zapredá, a Peter zapre.

62. Prečo praviš „Boh jest najmúdrejší“?

Boh jest najmúdrejší preto, že on všecko nejlepší usporádat ví, aby obsáhol, čo len chce.

„Jak velké sú skutky tvoje, Paně! všecko si premúdre učinil.“ (Žalm. 103. 24.)

Příklad: Děta Mojžes osloboděné, Josef povýšený, Aman potrestaný jest.

63. Prečo praviš „Boh jest všemohúci“?

Boh jest všemohúci preto, že všecko může, čokolvek chce, a aby něco dokonal, potrebuje len chceť.

„U Boha neni nemožná žádná vec.“ (Luk: 1. 37.)

Příklad: Stvorení sveta, zázraky v Egyptě a na púšti.

64. Prečo praviš: „Boh jest najsvätejší“?

Boh jest najsvätejší preto, že on len dobré miluje a chce, zlé ale nenávidí.

„Miluješ spravodlivosť, a nenávidíš nepravosť. (Žalm: 45. 8.)

Priklad: Zákonodárstvo na vrchu Sinai.

65. Prečo praviš: „Boh jest najspravodlivejší“?

Preto, že dobré tak odpláca, a zlé tak tresce, jak zasluhujeme.

„Boh odplati jednému každému podľa skutkov jeho . . . nebo není ohled na osoby u Boha.“ (Rim : 2. 6. 11.)

Priklad: Svet skrz potopu, mesta Sodoma a Gomorrha ohňom z neba potrestané, Noe ale a Lot oslobodění boli,

66. Kedy obsáhneme dokonálú odplatu?

Dokonálú odplatu obsáhneme teprv vo večnosti; 1. však predca aj v tomto živote žiadny bezbožný není opravdive šťastný, 2. a žiadny spravodlivý opravdive nešťastný.

Podobenstvi: 1. O boháčovi a chudobném Lazarovi. (Luk: 16. 2.)

2. Priklad: Kain, Absolon a. t. d.

3. Priklad: Josef, Tobiáš, Daniel a. t. d.

67. Prečo praviš „Boh jest nejlepší“?

Boh jest nejlepší preto, že nám z lásky dobre chce, a zajisté bezpočetné dobrodění nám preukazuje.

„Miluješ zajisté všecko, čo je, a žádnú vec učiněnú nemáš v nenávisti. (Múdr. 11. 25.)

68. Úím Boh největšú lásku a dobrotivosť preukázal?

Tím, že Boh svého jediného Syna smrti oddal, aby nás hříšníkovi vykúpil.

„V tom sa ukázala láska Božá k nám, že Syna svého jednoroděného Boh poslal na svet, aby sme živi boli skrze něho. (1. Ján: 4. 9.)

69. Prečo praviš: „Boh jest najmilosrdnejší ?

Preto, že on milerád odpúšťa vŕeckým opravdive kajícím hrišnikom.

„Živý som já, pravi Pán Boh; nežádám smrt bezbožného, ale aby sa obrátil bezbožný od cesty svej, a živý bol. (Ez. 33. 11.)“

Priklad: Obyvatelé Ninivétšti, Podobenstvi o márntratném synovi. (Luk. 15.)

70. Prečo praviš: „Boh jest dlho-odčekávajcí?“

Preto, že on prv, nežli by hrišnikov trestal, často dlho čaká, aby čas k pokáňu mali.

„Ty prehlidáš hrichy ľudí pre pokáni.“ (Múdr. 11. 24.)
Podobenstvi o neurodném stromu. (Luk. 13.)

71. Prečo praviš „Boh jest najvýš pravdivý?“

Boh jest najvýš pravdivý preto, že on len pravdu zjevuje, poněvádž on ani pochybiť, ani lhať nemože.

Neni možné, aby Boh klamal. (L. k Žid. 6. 18.)

72. Prečo praviš „Boh jest najvýš verný“ ?

Boh jest najvýš verný preto, že on jistě vyplní, čo prislúbil, a vykoná, čím sa vyhrázał. }
}

„Nebe a zem pomínú, ale slova moje nepomínú.“
Mat. 24. 35.

73. K čomu má nám vedomesť o vlastnosťách božských obzvláštne slúžiť?

K tomu:

- 1) aby sme vernému a pravdivému Bohu verili;
- 2) v něm, jakžto vševedúcém a všemohúcém, důveru mali;
- 3) jeho jakžto najdobrotivejšého a najmilosrdnejjšého milovali, spolu
- 4) jeho, jakžto najsvětejšého a najspravedlivejšého sa báli, a

5. sa chránili aj tajne hrešiť pred ním, jakžto vševedúcim a všade prítomným.)

74. Môžeme-li Boha tiež aj vidieť?

Né, Boha telesnými očami nemôžeme vidieť, preto, že on jest duch.

75. Ako sme teda k poznániu Boha a jeho vlastností došli, ačkoľvek Boha nemôžeme vidieť?

Boh sám sa dal mnohonásobným spôsobom ľuďom poznať.

76. Čím sa dal Boh ľuďom poznať?

1) Skrze viditeľný svet, ktorý on stvoril, a vždy spravuje.

„Nevidomé veci, totižto večná jeho moc a Božstvo, skrze stvorené veci rozumom pochopené a spatrené bývajú.“ (Rim. 1. 20.)

2) Skrz hlas svedomá, ktorý nás napomína, aby sme sa báli Boha, ano ktorý sa pomstí na zlých, a odplatí dobrým.

3) Obzvláštně skrz zjavení, ktoré nám skrze Prorokov, a naposledy skrz Syna svého udělil.

„Boha záden nikdy neviděl, jednoroděný Syn, který jest v lóně Otca, ten vypověděl.“ (Ján: 1. 18.)

77. Je-li více nežli jeden Boh?

Né, Boh jest len jeden.

„Já som Boh, a není jiného Boha, ani mně podobného.“ (Isa. 46. 9.)

78. Prečo hovorme: „verím v Boha“, a ne len: „verím Boha“?

Poněvadž musíme ně len veriť, že jest Boh, a všecko, čo hovoril, pravda jest: leč sa spolu s láskou a dôverú Bohu oddať.

*Mravná nauka. „Daj mi synu srdce tvé.“
(Prisl: 23. 26.) O daj mu ho, jakžto večnému ne-
konečně krásnému, bohatému, dobrotivému, vernému
— bez meškání — na vždy — a na veky Boh ho chce
mať, aby ho blahoslaveným učinil.*

O trech bozských osobách.

„Verím v Boha Otca.“

79. **Prečo hovoríme: „Verím v Boha Otca“?**

Preto 1. poněvadž Boh náš neviditedelný Otec na nebi jest; obzvláštně ale preto, 2. nebo v Bohu vícej osob jest, z kterých prvá Otec sa menuje.

80. **Kolko ale osob jest v Bohu?**

Tri sú osoby v Bohu: Otec, Syn, a Duch svatý.

„Učtě vsecké národy krstice jich ve méne Otca, i Syna i Ducha svatého.“ (Mat: 28. 19.)

81. **Jest jedna každá z týchto trech osob Boh?**

Ano; Otec jest pravý Boh, Syn jest pravý Boh, a Duch svatý jest pravý Boh.

82. **Je-li teda vícej nežli jeden Boh?**

Ne; té tři bozské osoby sú len jeden Boh.

83. **Prečo ale sú té tři bozské osoby len jeden Boh?**

Preto, že vsecky tri osoby len jednu a tú jistú nerozdělnú bozskou přiroděnost a bytnost majú.

84. **Je-li z týchto trech osob jedna starsá, aneb mocnejšá nežli druhá?**

Není; vsecké tři osoby sú od večnosti, vsecké sú jednako mocné, dobré a dokonále; preto že vsecké tři osoby len jeden Boh sú.

85. Není-li teda žádný rozdíl medzi Otcem, Synom a Duchom svätým?

*Podľa osob sú rozdiľní; leč v bytnosti sú jeden.

86. Čím sa dělá od seba trí Osoby božské?

Tím že Otec není sploděný, Syn ale od Otca sploděný jest, a Duch svatý od Otca a Syna pochádza.

87. Keď ale Syn od Otca sploděný jest, a Duch svatý od obidvoch pochádza; prečo teda není jedna z božských osob staršia od druhej?

Poněvadž Syn od večnosti jest sploděný, též aj Duch svatý od večnosti pochádza.

88. Které skutky obzvláště sa pripisujú každej z týchto trech božských osob?

1) Otcu sa obzvláště pripisuje stvorení; 2) Synu vykúpení; 3) Duchu svatému posvětění; ačkoliv této skutky všeckým trem osobám obecné sú.

89. Jako menujeme toto tajemství, že jest jede Boh v trech osobách?

Tajemství Najsvatejšej Trojici.

90. Možeme-li toto tajemství pochopit?

Není možné, aby náš slabý rozum, který aj stvorené věci len nedokonále zná, pochopil tajemství to, které všecké stvorené věci nekonečně prevyšuje.

91. Je-li učení o najsvatejšej Trojici pre nás aj vážné?

Jest najvyšš vážné; nebo ono jest hlavné učení a základ kresťanstva tak, že kdo to zatají, kresťanské náboženství zapre.

„Velký si ty Bože, a nepochopitedelný v myšlení.“
(Jerem: 32. 19.)

Mravná nauka. Nikda nezabudni za najvatšé dobrodění stvorená, vykúpeňá, a posvatěná najsvatejšej Trojici ďakovať, ani nezabudni, čo si najsvatejšej Trojici pri sv. krstu slávně prislúbil. (Nedela najsvatejšej Trojici.)

O stvorení a rídění sveta.

„Stvoritěla nebe i zeme.“

92. **Prečo sa Boh menuje „Stvoritělom nebe i zeme“?**
Poněvadž Boh celý svet: nebe i zem, a všecko, čokolvek v nich jest, stvoril.

93. **Čo znamená „stvorit“?**

Stvorit znamená nečo z ničeho vyvést.

94. **Jako stvoril Boh svet?**

Boh stvoril svet svojú všemohúcu vólú.

„Ty si stvoril všecky veci, a pre volu tvoju boly.“

(Zjav. 4. 11.)

95. **V kolko dňoch stvoril Boh svet?**

Boh svet v šesti dňoch stvoril. (1. Mojž. 1.)

96. **K čemu stvoril Boh svet?**

1) K svému zvelebeňú; 2) a pre dobré svých stvorení.

97. **Čo činí ustavičně Boh, aby svet, který stvoril, nezahynul?**

On zachováva a rídí svet.

98. **Jako zachováva Boh svet?**

On činí, aby svet trval tak dlho, jak sa jemu lúbí.)

99. **Jako rídí Boh svet?**

On sa stará o všecko, sporaduje, a spravuje k cílu tomu, ku kterému svet stvoril?

1. „Boh malého a velkého učinil, a jednako sa stará o všetkých.“ (Múdr: 6. 8.) „Vaše aj vlasy na hlave všetky sú počítané. (Mat. 10. 30.)

2. Příklad. Oslobodění židov skrze Esther.

100. Jako sa menuje táto starost Boží a sachevávání a řízení sveta?

Božská opatrnost.

* **101. Keď ale Boh ve svete všetko rídí a spravuje, prečo sa stává zlé? Chce-li on teda aj zlé?**

To zlé Boh nechce: leč ho on dopustí, 1. nebo luďom slobodnú vólu dal; 2) nebo on aj to zlé k dobrému; to jest: ku vyplneňú svých večných súdov rídíť ví.

Příklad. Egyptský Jozef: „Vy stě mysleli zle o mně, ale Boh obrátil to na dobré.“ (I Kn. Mojž: 50. 20.)

102. A keď Boh o všetko sa stará, prečo jest teda tělko sůžení?

Preto, 1. aby sa hríšník polepšil, a večně nezhynul; 2. aby spravdivý zásluhy získal, a tím většú odplatu v nebi obsáhol.

1. Příklad. Bratři Jozefa Egyptského: „Zaslůžili sme toto trápení, nebo sme previnili proti bratrovi našemu.“ (Kn. Mojž: 42. 21.) 2. „Blahoslavení stě, keď vám zlorečíť budú, a prenasleduval vás budú, a všeličo zlého o vás mlúviť ľuhajice, pre mňa: radujtě sa, a veseltě sa, nebo odplata vaša hojná jest v nebi.“ (Mat: 5. 11. 12.)

103. Prečo dopustí Boh, že sa zlým často dobre, dobrým ale zle vodí?

1) Poněvadž on hríšníkov aj skrz dobrodění k sebe přitáhnúť chce;

2) nebo dokonálá zlým a dobrým odplata len ve večnosti dána budě;

3) nebo Boh aj to málo dobrého, čo zlí někedy čiňá, na tomto svete odplatiť chce, poněvadž on to ve večnosti pre jejich nekajícnosť odplatiť nemože.

104. **Jako máme teda trápení, které snášámě, přijímat?**

My ho máme jakžto milování Božské přijímat; nebo: „koho miluje Pán, tresce“ (Žid: 12. 6.) a koho povýšit chce, znižuje.)

Mravná nauka. Neopováž sa nikdá nad božským narídením reptat, aněb sa žalovat; nebo Boh ví nejlepší, čo těbe dobré a spasitedelné jest. Milujícím Boha všecko napomáhá k dobrému.“ (Rim: 8, 28.)

O anděloch.

^{104a}
105. **Stvoril-li Boh krom tohoto viditedelného sveta ešte něco jiného?**

Ano, Boh aj jeden neviditedelný svet stvoril, totižto duchov, kterých my andělov menujeme.

106. **Jakí boli andělé, keď jich Boh stvoril?**

Oni boli všecci dobří a šťastní, a slávnými dary obvzvláštne posvacujících milostí obdarení.

107. **Zostali-li aj všecci andělé dobří a šťastní?**

Né; mnohí shrešili, a do pekla sú zhodění. Tito sa nazývajú „čerti“ aneb „zlí duchové“.

„Boh andělom hřešícím neodpustil, ale provazy pekelnými strlnúce jich do pekla vydal na mučení.“ (2. Petr. 2. 4.)

108. **Čo čiňá dobří andělé pre nás?**

Dobří andělé nás milují; preto nás ochraňují na těle i duši, orodují za nás, a napomínajú nás k dobrému.

„Andělem svým prikázal o тебе, aby ta varovali na všech cestách tvých.“ (Žalt: 91. 11.)

Příklad: Lot, Tobiaš, Peter v žaláru.

109. Jak sa menujú tí andělé, ktorí obzvláštné k ochraně nám ľuďom dauí sú?

Menujú sa: svatí andělé strážci.

110. Čím sme podľaní našim svatým andělom strážcom?

My jich máme nábožně ctíť, jim ďakovať, a jejich vnuknutí ochotně následovať.

111. Jakí sú zlí duchové k nám?

Zlí duchové z hněvu a závisti pokušujú nás, aby nás do večného zatratěná zhodili.

„Protivník váš ďábel, jako lev ručící obchádzá, hledajice koho by zežral.“ (I Petr: 5. 8.)

112. Odkáď víme, že sú zlí duchové, a že oni nás pokušujú?

Jak starý zákon, tak aj Kristus a jeho svatí apoštolové to zreteľne učá, a Písmo svaté vypráva nám mnohé príklady o pokušení ďábelských.

Příklad: Eva, Job, pokušení Krista, obsadnutý Judaš.

113. Prečo dopušťa Boh, aby nás zlí duchové pokušali?

On to dopušťa, poněvadž jejich pokušení k svému zvelebeňu a k spaseňu lidí řídit ví.

114. Čo máme činiť, aby jejich pokušení nám neškodily?

Máme sa modliť a všetkým pokušeňám k zlému stále odporovať.

„Odpírajte ďáblovi, a utěče od vás.“ (Jak. 4. 7.)

Příklad, Tobiaš a Sara.

Mravná nauka. Cti každodenně tvého anděla strážce, a porúčaj sa jemu ve všeckých nebezpečnostvách těla a duše. Chráň sa, v jeho prítomnosti nečo činiť aneb mlúviť, čo by bolo proti svatej stydlivosti. †

O prvých ľuďoch, a o hrišném pádu.

† 115. Které jest najznamenitejšie stvorenie Božie na zemi?

Človek.

116. Ako sa menujú prví ľudie, ktorých Boh stvoril?

První ľudie menujú sa Adam a Eva.

117. Ako stvoril Boh prvých ľudí?

Boh tělo Adamové učinil zo zeme, a vdychnul do něho dušu nesmrteľnú; tělo ženy učinil z rebra Adamovho, keď tento spal.

118. Z čoho teda pozostáva človek?

Z tela i z duše.

119. Čo jest duša?

Duša jest od Boha stvorený nesmrteľný duch, bez ktorého ani myslieť, ani žiť nemožeme.

120. Ako vysnačil Boh človeka pri jeho stvorení?

On ho stvoril podľa obrazu svojeho, a bol dobrý a šťastný v ráji.

121. Skrz čo bol prví človek obraz Boží?

Skrz prírodné a nadprírodné dary, ktoré ho Bohu podobným učinily. >

< 122. V čom záleží této prírodné dary?

Obzvláštné v tom, že duša človeka, 1. nesmrteľná jest, 2. že rozum a slobodnú vôľu má.

123. V čom záleží nadprírodné dary?

1) Obvzvláštné v tom, že prvni človek posvacujúcú milosť zaopatrený a s túto za deťa božské prijatý bol, a dedičné právo ku něbu mal;

2) že jeho rozum osvícený bol, a jeho vóla k dobrému vždy náchylna bola;

3) že on nikda psotě, bolestiám, ani smrti poddaný nebol.

124. Zdálíž Boh této nadprírodné dary prvému človekovi len pre jeho osobu dal?

Né: Boh dary té jemu jakžto hlavě a prvému otcovi udělil aj pre všeckých jeho potomkov; preto by sme jich všecci od Adama boli zdědili, keby nebol zhřešil.

125. Zdálíž naši první rodičové vždycky dobří a šťastní zůstali?

Né: skrze spáchaný hřích všecké nadprírodné dary pre seba a svých potomkov stratili, a tím seba a celé lidské pokolení do najvatšej bídy uvrhli.

126. Jakého hřichu sa dopustili?

Oni verili hadovi více nežli Bohu, a jedli z ovoca zakázaného.

127. V čom záleží ta bída, do kteréj naši první rodičové celé pokolení lidské uvrhli?

V tom, že jak hřích tak aj jeho zlé následky od Adama na všeckých lidí přešli, preto teraz všecci v hřichu zrodění býváme.

Len preblahoslavená Panna Maria skrz obvzvláštnú milosť a vyznačení mocú zásluh Krista Ježiša docela od všeckej poskvvrny oslobodená bola.

128. Odkiaľ víme, že všetky ľudé v hrihu zrodění bývajú?

1) Zo svatého Písma jak starého tak i nového zákona.

„Hle v neprávostáeh sem počatý a v hrihoch počala mňa matka moja.“ (Žalt: 50. 7.) „Jako skrze jedného človeka hrih na tento svet prišol, a skrze hrih smrt, a tak na všetkých ľudí smrt prišla, v ktorém všecci zhrešili.“ (Rim: 5. 12.)

2) Z učená a obyčaje cirkve, obzvláštne z toho, že tomuto protivné blúdné učení cirkve zatracovala, a že všetké dětky, které ešte hrešit nemožú, krstí.

Sami pohané túto od hrihu pochádzajúcu zkaženost, ačkoľvek nédokonále, uznali jak zo starodávneho obecné rozšíreného ústného odevzdáná, tak z bíd a smutného děje pokolená ľudského.

129. Jak menujeme tento hrih, v ktorom všecci zrodění býváme?

Menujeme ho „dědičný hrih“, nebo sme ho ne-spáchali v našej osobe, leč skrz náš rod od Adama zdedili.

130. Je-li dědičný hrih, bar není osobný, predca opravdivý hrih?

Ano, on jest opravdivý hrih, který cirkve jakžto smrt duše menuje.

Skrz hrih Adamov, který on jakžto prvý otěc ľudského pokolená spáchal, celé ľudské pokoleni v Adamovi a s nim spravdnost, to jest posvacující milost, a všetce nadpriroděné dary stratilo. Skrz to bolo na těle a duši zhoršené, podľa duši mrtvé, od Boha odpadlé a oddělené, nemohlo více svoje vyšše nadpriroděné povolání dosáhnúť; Boh vidice, že jeho milostivá láska cil nedosáhla, nemohol více zmlovánim na nehodných lidí hladět. „My sme boli všecci od priroděná synové hněvu“, lebo „sme boli mrtvi v hrihoch“. (Efez: 2. 3.)

131. Jaké zlé následky hříchu dědičného na všech ludi prešly?

1) Ztratili sme milosť Božú, a prestali sme byť detky Božé, a dediče královstva nebeského;

2) rozum náš oslabil, a srdce naše k zlému sa naklonilo; odkiaľ

3) pochádzajú všelijaké bíd, bolesti, trápení, a konečne smrť.

132. Čo by sa bolo s ludmi stalo, keď by sa Boh nebol smiloval?

Žádný človek by nebol mohel vícej milosť a večné blahoslavenství obsáhnúť.

133. Prečo žádný človek nemohol by vícej milosť dosáhnúť?

Poněvadž božská spravdelnosť hříchu opravdivé dostiučinění žádala, čo žádné stvorení, tím méně tak hlboko do hříchu zahrúžený človek v stave nebol vykonať.

134. Jako sa smiloval Boh nad ludmi?

On prisľúbil vykupitěla, kterýby hříchy jejich skrz dostatečné dostiučinění sňal, a jím milosť a dědičné právo k něbu zase zaopatril.

„Jako skrze jedného Adama hřich na všech ludi k odsúdenú, tak i skrze jedného Krista spravdelnosť na všech ludi (prišla milosť) k ospravdelněnů života : . . aby jako královal hřich k smrti, tak i milosť královala skrze spravdelnosť k životu večnému.“ (Rim. 5, 18, 21.)

135. Keď bez milosťi vykupitěla nikdo němože spašen býť, jako mohli teda tí, kteří před příchodem Spasitěla žili, do neba vjíst?

Tí, kteří před příchodem vykupitěla žili, nemohli sice před ním do neba vjíst, leč milosťú tú,

kteřú jím Boh pre budúceho vykupiteľa udělil, mohli si něbe zaslúžiť a s ním do něho vjíst. >

Mravná nauka. Milé děta! buď ty krásným obrazom Božím, a nenáviď hrieh, který všeccko zlé na svet doněsol. „Hrieh bídným činí ľudstvo“. (Prisl. 14, 34.) *potál*

Od hrišného pádu až ku prichodu Vykupiteľa.

136. Komu prislúbil Boh najprv Vykupiteľa?

Naším prvým rodičom, hněd po hrišném pádu.

137. Či boli ľudé Bohu vďační za jeho smľování?

Už Kain, prvni syn Adamov, opustil Boha, a svého bohabojného brata Abela zabil.

138. Jako žili Kainovi potomci?

Kainovi potomci bezbožně žili jak jejich otec, a svedli aj dobrých, tak že skoro všeccki ľudé zlí zostali.

139. Jako Boh lidí potrestal?

Boh jich potopú sveta potrestal, v ktorej všeccki zahynuli krom bohabojného Noěma a jeho čeladě.

140. Či zostali ľudé po potope sveta Bohu verní?

Zas odpadli od Boha, a slnku, mesácu, ľudom, zverom, ano i drevenným a kamenným obrazom sa klaňali.

141. Zaněchal-li Boh lidí v jejich zlostí, jako to zaslútili?

Ně; Boh jim ku spaseňú duší jejich pre budúceho Vykupiteľa hojně milosti dával, a ně len slovom svedomá, leč aj iným spôsobem jich k pokáňú a k polepšěňú napomínal. (Mudr. 12. Ján. Ap. Sk. 14. 16.)

142. **Čo činil Boh, keď ľud predca vždy zlostnejší zostali?**

Boh, aby pravú víru a nádej ve Vykupiteľa zachoval, vyvolil jeden ľud, s ktorým obzvláštnú smlúvu učinil.

143. **Jak sa menuje tento vyvolený ľud?**

Ľud židovský aneb israelský.

144. **V čom záležala ta smlúva, ktorú Boh s ním učinil?**

V tom

1) že Boh Israelitom prisľúbil, že jich, jakžto svoj ľud vyvolený, obzvláštné bude chrániť a žehnať, a že z prostred jich Vykupiteľ vyndě.

2) že Israelité z jejich strany prisľúbili, že sa vždy len jednému pravému Bohu klaňajú a jeho príkazy verně zachovávajú budú.

145. **Jako zadržal Boh pravú víru a nádej ve Vykupiteľa pri ľudu israelském?**

Boh pravú víru a nádej ve Vykupiteľa skrze svatých mužov zadržal, skrze ktorýchžto sa ľudu zjavil, a jemu príkazy a prisľúbení dával.

146. **Viš-li některých z týchto mužov menovať?**

Takíto mužové z prvu boli Abraham, Isak, Jakub, pozdejšej Mojšeš, Dávid a jiní proroci.

147. **Kdo bol Abraham?**

Abraham bol otec ľudu israelského, a prvni s ktorým Boh obzvláštnú smlúvu učinil.

148. **Čo pamětihodného sa přihodilo za časov Abrahama?**

Obzvláštně pamětihodné jest zniwočení měst

Sodomy a Gomorrhly, obetování pobožného Isaka, a obet Melchisedecha krála.

149. Prečo jest obetování Isaka a obet Melchisedecha obzvláštně pamětihodna?

Poněvadž skrz obetování Isáka obetování Ježíša na kříži, a skrz obet Melchisedecha obet Mši svatej predznamenaná bola.

150. Kdo bol Isák a Jakub?

Isák syn a Jakub vnuk bol Abrahama, kterýmžto sa Boh vácráz zjevil, aby jim prislúbení potvrdil, které Abrahamovi udělil.

151. Čo učinil Mojžes?

Mojžes lud israelský z egyptského vězeňá vyslobodil, a mnoho velkých zázrakov činil.

152. Zdálkž této zázraky nečo aj vyznamenávaly?

Ano, mnohé z nich vyobrazovaly té milostí, které sme skrz Krista obdržali; také boly: Prechod cez červené more, manna, voda ze skály vypuštěná, léčení skrz meděného hada.

153. Čo udělil Boh Israelitom skrz Mojžesa na hore Sinai?

Udělil jim na dve kamenné tabule napísané desatero prikázání, a jiné posvátné a občánské zákony, aby jich pomali k milostivému příchodu Vykupitěla pripravil.

154. Kdo bol Dávid?

Dávid bol velký král a prorok, kterému Boh prislúbil, že z jeho rodu sa narodí Mesiáš aneb prislúbený Vykupitel.

155. Kdo bol nástupník Davidov?

Nástupník Dávidov bol Šalamon, jeho syn, který

v Jeruzaléme slávný kostel vystavil, v ktorémžto od Boha urídéná služba Božá milosti a tajemství Nového Zákoná vyobrazovala.

156. Čo znamená Prorok?

Prorok znamená predpovedateľa, nebo proroci o budúcom Vykupiteľovi mnoho predpovedali.

157. Čo predpovedali proroci o budúcom Vykupiteľovi?

Obzvlášť predpovedali

- 1) čas a miesto jeho narodéná;
- 2) okoličnosti jeho života, umučéná a smrti;
- 3) jeho vzkriesení, na nebe vstúpení, a zaslání

Ducha svatého.

4) zborení Jeruzaléma po jeho smrti, opovržení židov a obráčení pohanov;

5) založení a večné trvání jeho cirkve.

158. Zdáliz toto proroci dávno pred príchodom Vykupitéľa predpovedali?

Ano, jejích proroctva o Vykupiteľovi mnoho století pred jeho príchodom už naznačené byly, ktoréžto aj pohané znali.

159. Kedy prišol prislúbený Vykupiteľ?

Okolo čyrtisíc rokov po stvorení sveta.

160. Prečo prišol Vykupiteľ len po čyrtisíc rokov?

Ponévadž svet prv skúsiť mal, do jakej hlbokej bídy ho hrích prinesol, a že ho nikdo z něj vyslobodiť nemože, jedině Boh.

161. V jakém stave sa nachádzal v tenkrát svet?

Celý svet v modlárstve a ve všeckých neprávo-
stách sa nachádzal; jedině židé znali pravého Boha.

Mravná nauka. D'akuj Bohu za milosť, že si prislúbeného sveta Vykupiteľa poznal, po ktorém svatí prvni tcové tak dlúho túžili. Pros, aby on aj do tvého srdca vejšol, a v tebe stále zostal. (Čas adventní). *poslal* ✕

Druhý článok víry.

✕ v Jezu Krísta, syna jeho jediného, Pána nášeho.“

162. Čo nás učí tento druhý článok víry?

On nás učí, že Vykupiteľ ten, ktorého Boh nám ľuďom prislúbil a poslal, jest jednoroděný Syn Boží, Ježiš Kristus, Pán náš.

163. Čo znamená „Ježiš“?

Ježiš znamená tolko, jak Spasiteľ aneb Vykupiteľ.

„Nazveš méno jeho Ježiš, nebo on zbaví lud svoj od hrichov jejich.“ (Mat. 1. 21.)

164. Čo znamená „Kristus“?

Kristus, po židovsky Mesiáš, znamená tolko jak : Pomazaný.

165. Prečo sa Ježiš nazývá „pomazaný“?

Poněvadž ve starom zákone proroci, hlavní kňazi, a králi olejom pomazani boli; Ježiš ale jest náš najvyšší prorok, kňaz a král.

166. Prečo sa nazývá Ježiš náš prorok, kňaz a král?

Ježiš sa nazývá a je

1) náš prorok, nebo on nám tajemství Božé zjevil;

2) náš kňaz, nebo sa za nás na kríži obetoval a každoděnně sa na oltári obetuje, a večně náš prostředník a přimlůvac je v něbi;

3) náš král, nebo on duchovné královstvo (církve) založil, kterého jest najvyšší hlava a budě na veky.

167. **Prečo sa menuje Ježiš „jednoroděný Syn Boží“?**

Poněvadž Ježiš Kristus jakžto druhá osoba najsvětejšej Trojice jedině pravý a vlastný Syn Boží od večnosti jest, jednej priroděnosti a bytnosti s Otcom.

168. **Či sme my není též dětky Božě?**

Ano, ale ně od priroděnosti a od večnosti, než len z milosti prijaté dětky Božě.

169. **Odkad víme, že Ježiš Kristus ten prislúbený Vykupitel jest?**

Víme, že Ježiš Kristus ten prislúbený Vykupitel jest, poněvadž na ňom sa všecko vyplnilo, čoprococi o Vykupitelovi predpovídali.

Preto hovori Ježiš Židom: „Spytujte Pisma, . . . ony sú, které vydávají svedectvo o mně“. (Ján. 5. 39.) a preto aj evandělisté stále na prorokov ukazujú.

170. **Odkad víme, že Ježiš Kristus Syn Boží, pravý Boh jest?**

1) Z prorocství prorokov; 2) zo svedectvá jeho nebeského Otca; 3) z jeho vlastného svedectvá; 4) z učeňá Apoštolov; 5) z učeňá cirkve katolickej.

171. **Jako ho menujú proroci ve svých prorocstvách?**

Proroci prislúbeného Vykupitela menujú „Bohom“, „Boh s námi“, najsvětejším, predivným, Otcom budúceho veku.

172. **Jaké je to svedectví Otca nebeského?**

Pri krstě Ježišovem v Jordáne a pri jeho premenení na hore Thabor stal sa hlas z neba reknúcí;

„Tento jest Syn moj milý, v kterém sa mi zalúbilo.“ (Mat. 5 a 17.)

173. Jaké je svedectví Kristovo?

1) Kristus preukázal, že on Syn Boží, a pravý Boh jak jeho Otec jest;

2) božské dokonálosti a skutky sebe privlastnil;

3) svedectví svoje skrz zázraky potvrdil;

4) toto smrtú svojú zapečatil.

1. „Já a Otec jedno sme.“ (Ján. 10. 30.) „Kdo vidí mňa, vidí aj Otca.“ (Ján. 14. 9.) „Čokolvek Otec činí, to i Syn podobně činí, . . . aby všecci uctili Syna, tak jako cťá Otca (Ján. 5. 19. 23.) Keď Peter Ježišovi hovoril: Ty si Kristus Syn Otca živého.“ (Mat. 16. 16.) a Tomáš jeho oslovil: „Paně moj a Bože moj!“ (Ján. 20, 28.) Ježiš potvrdil slova jejich.

2. „Všecko, čokolvek má Otec, je moje.“ (Ján. 16. 15.)

„Jako Otec budí mrtvých a obživuje, tak aj Syn, kterých chce, obživuje.“ (Ján. 5, 21.) „Amen amen pravim vám: prv, nežli Abraham bol, já sem.“ (Ján. 8. 58.)

3. Skrze své vzkříšení, na něbe vstúpení a mnohé jiné zázraky. Preto hovorí Židom: „Jestli ale nechcetě mně (mojim slovám) veriť, skutkom vertě.“ (Ján. 10. 38.)

4. Keď ho najvyšší kňaz predsúdom zaklinal skrze Boha živého, aby povedal, či on je Syn Boží, slávně vyznal „že je on Kristus Syn Boží, a že na pravici moci Božej sedící v oblakoch nebeských pridě“, a pre toto vyznání aj smrt podstúpil (Mat. 26.)

Jak velký hrieh by bol, seba falešně Bohom robiť, tak jest to najvětša nečest, v Krista Ježiša neverit, že on Boh jest.

174. Které je učení Apoštelov?

Apoštolové výslovně učá:

1) že Kristus pravý Boh jest;

2) že on všecku plnost Bozstva a nekonečné vlastnosti Božé má.

3) že sa jemu všecké stvorená klaňajú.

1. „Víme, že Syn Boží prišiel . . . tento jest pravý Boh, a život večný.“ (1. Ján. 5. 20.) „Kristus, ktorý jest nadevšecko požehnaný Boh na veky.“ (Rim. 9. 5.)

2. „V Kristu prebýva všecká plnosť Božstvá telesne, to jest podstatne. (Kol. 2, 9.)

3. V méne Ježiša nech každé koleno klékně nebeských, zemských, i pekelných.“ (Fil. 2, 10.) Néch sa mu klaňajú všecci andělé Boží.“ (Žid. 1. 6.)

Apoštolové též potvrdili učení o Božstvi Ježiša skrz mnohé zázraky, které v méne Ježiša činili, a skrz ten velmi podivný zázrak, že svet obrátili.

175. Které jest učení katolickej cirkve?

Církev katolícká vždycky učila, že Kristus pravý Boh jest vjednej s Otcom bytnosti, a toto jakžto hlavné učení kresťanstvá stále bránila.

176. Prečo sa menuje Ježiš Kristus „naším Pánom“?

Ježiš Kristus sa naším Pánom menuje, poněvadž on, 1) jakžto Boh Pán a stvoriteľ nebe a zeme jest, 2) jakžto Vykupiteľ nás svojú krvú vykúpil.

Mravná nauka. Vzývaj častokrát méno Ježiš, obzvláštne v pokušení. Rád užívaj to krásné pozdravení: „Pochválen buď Ježiš Kristus! — Na veky Amen!“ (Najsvätejšě méno Ježiš.)

Tretí článok víry.

„Který sa počal z Ducha svatého, narodil sa z Marie Panny.“

177. Čo nás učí hlavně tretí článok víry?

Učí nás že Syn Boží z Ducha svatého človekom učiněn jest, to jest: že tělo a dušu na seba vzal, jako my ľudě máme.

„A Slovo (jednoroděný Syn Boží) tělom učiněno jest, a prebývalo medzi námi.“ (Ján. 1. 14.)

178. Ako menujeme toto tajemství?

Vtělení Syna Božého.

179. Čo teda veríme o Ježiši Kristu, když tajemství vtělená veríme?

My veríme, že Ježiš Kristus pravý Boh a spolu pravý člověk jest, Boh jest od večnosti, a v času člověkom učiněn jest.

180. Kolko teda jest priroděnosti v Kristu Ježiši?

V Ježiši Kristu sú dve priroděnosti: božská priroděnost, nebo jest Boh, a ľudská, nebo člověk jest.

181. Sú-li v Kristu Ježiši aj dve vôle jedna od druhé rozdělné?

Ano, v Kristu Ježiši božská a ľudská vóla jest, táto ale božskej vždy dokonále podríděná jest.

„Otče! ne moja vóla, ale tvoja sa stan.“ (Luk. 22, 42.)

182. Sú-li v Kristu Ježiši tež aj dve osoby?

Né, Ježiš Kristus jest len jedná, a sice božská osoba: nebo obě priroděnosti nerozlučitelně spojené sú v tej jednej osobe Syna Božého.

183. Od koho Syn Boží priroděnost ľudskou přijal?

Od Marie najčistotnejšej Panny: preto sa ona aj „Matka Božá aneb Rodička Božá“ menuje. (Zvestování Panny Marie.)

184. Prečo sa Maria „najčistotnejšá Panna“ menuje?

Poněvadž ona vždy výborně čistotná Panna zůstala, jak před narođením, tak aj po narození Děťata Božého.

185. Mal-li Ježiš Kristus aj ota?

Jako člověk Ježiš Kristus nemá žádného otca:

nebo Józef panenský manžel Marie, len jeho pe-
stún bol.

186. **Prečo Syn Boží človekom zostal?**

Obvzvláštné preto

1) aby v našej príroděnosti za nás trpeť a umre-
mohol, nebo jako Boh nemohol ani trpeť, ani umreť;

2) aby nás skrze príklad a učení svoje k čno-
stám a svatosti privedol.

*Mravná nauka. D'akuj Bohu z celého srdca
svého, že z lásky k тебе chudobným deťatom učiněn
jest, obvzvláštně keď ráno, na poledně a večer k
pozdraveňú andělskému zvoně slyšíš.*

O živote Ježiša na zemi.

187. **Kde sa Ježiš Kristus narodil?**

V Bethleheme, v jednej maštale. (Vánoce.)

188. **Kdo prišol najprv deťatu Ježišovi sa klaňať?**

Najprv prišli pobožní pastýři zblízkeho Bethle-
hema, potom prišli mudrci aneb tri krály od východu.

189. **Jako sa zvedeli pastýři a mudrci o naroděni
Ježiša?**

Pastýři o naroděni Ježiša zvedeli sa skrz an-
děla, a mudrci skrz podivnú hvězdu.

190. **Čo sa stalo s deťatom Ježišom čtyrycátého dňa
po jeho naroděni?**

Čtyrycátého dňa bol Ježiš v chráme Jeruzalem-
ském obetovaný. (Hromnice.)

191. **Zostal-li ale deťta Ježiš vždy v Jeruzaleme
aneb v židovskej krajine?**

Né: Józef a Maria utekli s deťatom do Egypta,

poněvadž Herodes král hledal ho zamordovať (Mladátka.)

192. Kde žil Ježiš po svojom navrátení z Egypta?

Až do tricátého roku veku svého žil v Nazaretu, v dome svých rodičov, a bol jim poddaný.

193. Prečo bol Ježiš Syn Boží, rodičom svojim poddaný?

Aby dětky učil poslušnost proti rodičom jejích.

194. Čo učinil Ježiš ve dvanáctém roku veku svého?

Ve dvanáctém roku veku svého išol Ježiš so svýma rodičma do Jeruzalema, a zostal tam tri dni v chráme.

195. Prečo zostal v chráme?

Aby nás učil, jak rádi máme aj my v modlitbe, ve vyučování zetrvávat, a v chráme Božom sa zdržovat.

196. Kam išol Ježiš, keď mal triať rokov?

Keď Ježiš triať rokov mal, išel ku reke Jordána, kde sa od Jána pokrstiť dal a potom sa odebral na púšť, kdežto čtyřicať dni a čtyřicať noci sa postil, a nechal sa od ďabla pokušat.

197. Prečo sa tote všecke stalo?

Toto sa obzvláštne preto stalo: 1. poněvadž Ježiš ve všeckom, krome hříchu, nám podobný chcel být; 2. aby nás učil, jako sa máme v pokore a v pokání cvičit a v pokušeniích držat.

1. „Máme hlavného kňaza pokušeného ve všeckém k podobenstvu okrem hříchu.“ (Žid. 4. 15.)

2. „Kristus vám zaněchal příklad, aby ste následovali šlapaje jeho.“ (I Petr. 2. 21.)

198. Čo učinil Ježiš, keď púšť opustil?

On začal zjevně učit a učedníkov okolo seba

shromážďovať, z ktorýchžto dvanásť za svých ustavičných života tovaryšov vyvolil, a svých Apoštolov aneb poslov nazval.

199. Čo učil Ježiš?

On učil všetko, čo veriť, dúfať a činiť máme, aby sme spasení boli.

200. Skrze čo preukázal Ježiš, že jeho učení pravé a božské jest?

Že jeho učení pravé a božské jest, preukázal 1. skrze svatosť svého života; 2. skrze zázraky a proroctvá.

201. Z čoho poznávame svatosť života Ježišoveho?

Z toho, že Ježiš docela čistý od všetkého hriechu a najdokonalejší príklad všetkých čností bol, plný lásky proti ľuďom, ano i proti svým najväčším nepráteľom, a poslušný svému Otcu až do smrti.

202. Čo sú zázraky?

Zázraky sú také nadprírodné skutky, ktoré ne skrze prírodné sily, leč len skrze všemohúcnosť Božiu sa vykonať môžu.

Preto hovorí Nikodém Spasiteľovi: „Žáden nemože tyto divy činiť, které ty činiš, keď len Boh není s nim.“ (Ján. 3, 2.)

203. Možeš-li některé zázraky menovať, které Ježiš učinil?

Ano, 1. vodu premenil na víno; 2. s pěti chleby nasýtil výše pět tisíc lidí; 3. jedním slovom utišil vetry a vlnobití morské, uzdravil rozličné nemoci, vyhánal ďablov, mrtvých vzkřísil k životu.

204. Možeš-li aj nečo povedať, čo Ježiš prorokoval, aneb predpovedel?

Ježiš tiež predpovedel, čo len jakžto Boh vedel n. p. že ho Judáš zradí, Peter zapre, spôsob svej smrti, svoje vzkriesení, na nébe vstúpení, a. t. d.

205. Které prorockvá Kristové sa ešte dosavád plnia?

Této:

- 1) že sa evanjelium po celom svete káže;
- 2) že cirkve brány pekelné nepremožú;
- 3) že z kostela Jeruzalemského kameň na kameni nezostane.

Mrávná nauka. Buď podľa príkladu Ježišovho usilovný a poslušný; rád sa modlivaj a daj sa vyučovať, a usiluj sa, jako vo veku, tak aj v múdrosti a v milosti rásť. — Príklad som vám dal, — honori Ježiš, — aby jako som já vám učinil, i vy též činili. (Ján. 13, 15.)

†Ctvrtý článok víry.

Trpel pod Pontským Pilátom, ukrižován, umrel i pochován jest.

206. Čo nás učí čtvrtý článok víry?

Učí nás, že Ježiš Kristus za nás trpel, na križi umrel, a do hrobu položený bol.

207. Trpel-li Ježiš Kristus jako Boh, aneb jak člověk?

Ježiš Kristus trpel jako člověk, to jest podľa svej ludskej priroděnosti.

208. Čo trpel Ježiš Kristus za nás?

On pres celý svoj život nevyslovedelně mnoho trpel. Naposledy na hore Olivetskej trpel smrteľnú

úzkostí, bol od Judáša zraděný, zajatý, posmívany a oplúvaný, bičovaný, trním korunovaný a konečně na kríž pribitý.

209. Kde bol Ježiš ukrižovaný?

Na hore Kalvarii, blízko mesta Jeruzalema.

210. Jak dlho visel Ježiš na kríži?

Za tri hodiny visel Ježiš na kríži v nejhroznejších bolesťach na tele i duši, dokád naklonil hlavu a zomrel.

211. Zomrel-li opravdive Ježiš?

Ano: duša jeho od tela opravdive sa rozlúčila.

212. Rozlúčilo sa aj bozství?

Né; bozská osoba vždy s telom a s dušú nerozlučiteľne spojená zostala.

213. Čo sa stalo pri jeho smrti?

Pri jeho smrti slnce zatmelo, zem sa trásla, skály sa pukaly, hroby sa otváraly, a mnohí mrtví vzkříšení boli.

214. Čo svedčá této zázraky?

Ony svedčá, že Ježiš Kristus opravdive Syn Boží jest, jako to stotník, který pri kríži stál, a jeho vojáci vyznali.

215. Kdo odsúdil Ježiša k smrti kríša?

Rímský správca zeme, Pontský Pilát.

216. Bol-li Ježiš prinutěný smrt trpeť?

Né; Ježiš dobrovolně smrt trpel.

„Obetovan jest preto, že sám chcel.“ (Isa. 53. 7.)

217. Prečo Ježiš chcel trpeť a umreť?

On chcel trpeť a umreť, aby mesto nás bozskej spravdnosti za hríchy naše dosti učinil, a skrze to nás vykúpil a spasil. >

„Kristus skrz svoju dobrovolnú poslušnosť až do smrti na križi bozskej Majetnosti za zneuctění a obrazení skrže našu neposlušnosť jej sposobené, úplné a nad míru dost učinil, a tak nás od zaslúženej večnej pokuty vykúpil. Preto hovorí Písmo sv. (Rim. 5. 19.) „Jako skrže neposlušnosť jedného človeka (Adama) učiněno jest mnoho hrišných; tak i skrže poslušnosť jedného (Ježiša Krista) spravdliví učinění budú mnohí.“ A 1 Petr. 2, 22. 24.: „Ten, ktorí hríchu neučinil, hríchy naše na svém těle vyněsol na drevo, aby sme hríchom odemreli, a spravdlnosti živí boli. Jeho ranámi stě uzdraveni. A Is. 53, 4. 5. „Opravdive nemoci naše on na seba vzal, a bolesti naše on znášal. On ale poraněn jest pre neprávosti naše, potrený pre hríchy naše“.

218. Prečo nemohol nikdo, len jedině Kristus za hríchy naše dostačiniť?

Poněvadž nekonečnej Majetnosti Božej spôsobené ublížení žádalo dostačiniění nekonečnej ceny, čo jedině Kristus vykonať mohol.

219. Prečo jest dostačiniění Kristové nekonečnej ceny?

Ono jest nekonečnej ceny, poněvadž to božská osoba vykonalá; nebo čím větša jest osoba, která dostačini, tím větša je aj cena a zásluha dostačiniěná.

220. Za které hríchy Kristus dostačiniť?

„Za hríchy celého sveta“ (I Ján. 2, 2.) za dědičný hrích, a za všecké iné hríchy pokoleňá ľudského.

221. Od čoho nás Kristus skrže umučení a smrt svojú vykúpil?

On nás vykúpil 1) od hríchu; 2) od služebnosti dábelskéj; 3) od večného zatratěná.

„On miloval nás a umyl nás od hríchov našich krvó svojú.“ (Zj. 1, 5.)

222. Čo získal Kristus skrze svoje umučení a smrt pre nás!

On nás 1) s Bohom smeril, 2) nám nebe zas otvoril, a 3) hojné milosti získal, aby sme svatí a spasení byť mohli.

„Neprátelé byvše, smerení sme s Bohom skrze smrt Syna jeho“. (Rim. 5, 10.)

223. Získal-li Kristus večné blahoslavenství len tým, ktorí skutečně spasení budú?

Né, on to všeckým luďom bez výmínky získal, jako on aj za všeckých bez výmínky zemrel. 2. Kor. 5, 14.

224. Med Kristus všeckým luďom večné blahoslavenství zaslúžil, prečo nebudú všecci spasení?

Poněvádž nečiná všecci z jejich stránky to, čo k obsáhnutí spaseňá potrebné jest, to jest: nebo všecci neverá, príkazy nezachovávají a prostredky milosti neužívajú.

„Učiněn jest (Kristus) všeckým sebe poslušným pričínú spaseňá večného“. (Žid. 5, 9.)

*Mravná nauka. Nezapomínaj nikdy na neko-
nečně velkú lásku Ježíša Krista, a prisľub pre Toho
žít který za těba tak horkú smrtí zemrel. (Pobož-
nosť umučení Ježíša, cesta krížová aneb
štácie, svatý hrob na velký pátek a t. d.)* X

P á t ý č l a n e k v í r y .

◀ „Stúpil do pekel, tretí deň vstal z mrtvých.“

225. Čo znamenajú té slová: „stúpil do pekel“

Že duša Ježíša Krista po jeho smrti stúpila do

predpeklá, to jest, do toho miesta, kdežto duše spravdivých mrtvých boli.

„On bol sice umrtnený podľa tela, ale podľa duše tim duchom, ktorí boli v žalári, prinduce kázal“ (I. Petr. 3, 19,) to jest: oznámil jim vyslobodení.

226. Prečo boli duše spravdivých mrtvých v predpeklí?

Preto, že nebe skrze hrích zamknuté bolo, a len skrze Krista otvorené byť malo.

227. Prečo zostúpil Ježiš Kristus do predpeklá?

1) Aby duše spravdivých potešil a vyslobodil,
2) aby aj tam v dolňom svete svoju vládu a slávu preukázal.

228. Zostala-li duša Kristová vtedy v predpeklí?

Nezostala; v tretí deň spojila sa zase s telom a Ježiš vstal slávně z hrobu. (Velká noc.)

229. Či veděli nepřátelé Ježišovi, že on z mrtvých vstane?

Ano, nebo Ježiš to bol predpovedal, a prę zapečatili hrob, a postavili k němu stráž.

230. Z čoho víme, že Ježiš z mrtvých vstal?

Zo svedectví Apoštolov a učedelníkov jeho, kteří po vskříšení jeho váckrát viděli, jeho sa dotýkali, s ním jedli, rozprávali, a obcovali, a jeho vskříšení všadě, ano i pred najvyššú radú, která ho na smrt odsúdila, zjevně ohlašovali, ačkolvek preto nenávidění a prenasledovaní boli.

„Kedby toto svedectví Apoštolov a učedelníkov nebolo nepochybně a docela nezapovrhlivé, nikdá by oni neboli mohli vet pri tak velkej vládě a klame nepřátelov Ježišových o tom presvedčit, že Ten, který pred očima všechých jak zločinec usmrtěný a pochovaný bol, tretí deň zas slávně z mrtvých

vstal. Oni však pozatím o tom tak silně svet presvedčili, že veľiké množstvo mučedelnikov pre toto presvedčení najukrutnejšú smrť podstúpilo.

231. Jak dlho zostal Ježiš po svém vzkříšení eště na zemi?

On zostal eště čtyrycať dní na zemi.

232. Čo činil ces tento čas?

On udělil svým apoštolom, obzvláštne Petrovi, rozličnú moc a učení k dobrému církve svojej.

233. Čo má učení o vzkříšení Kristovém v nás spásobit?

1) Ono má našu víru o jeho Božství a nádej o našem budúcem vzkříšení posilňovať.

2) nás povzbuďovať, aby sme zo smrti hríchu k novému a nábožnému životu povstali.

Mravná nauka. Rozváž si, čo svatý Pavel hovorí: „Jako Kristus vstal z mrtvých, tak máme aj my v novotě života chodiť“. (Rím. 6, 4.)

* Š e s t ý č l á n e k v í r y.

„Vstúpil na nebesa, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho.

234. Čo nás učá té slová: „vstúpil na nebesa“?

Že Ježiš Kristus vlastnú mocú s telom i dušú na nebe vstúpil. (Na něbe vstúpení Krista).

235. Či Ježiš Kristus len sám na nebesa vstúpil?

Né, on aj té duše spravedlivých, které z predpeklá vyslobodil, so sebú do neba vovédol. (Ef. 4, 8.)

236. Kde Ježiš na nebesa vstúpil?

Na hore Olivetskej pred očima svých učedelníkov.

237. **Prečo ale Kristus na nebesa vstúpil?**

- 1) Aby obsáhol slávu svoju;
- 2) aby bol našim primlúvatelom a prostredníkom u Otca svého;
- 3) aby aj nám tam príbytek pripravil.

238. **Čo znamenajú té slová: „sedi na pravici Boha“?**

Znamenajú, že Ježiš Kristus jak človek v nebesách moci, slávy a velebnosti Božej účastný jest. Ef. 1, 20—22.

Mravná nauka. Pozdvihni často oči a srdce tvoje k něbu, a usiluj sa ho obsáhnúť. ➤

† S e d m ý č l á n e k v í r y .

„Odtád príjde súdit živých i mrtvých“.

239. **Čo nás učí sedmý článok víry?**

Že Ježiš Kristus na konci sveta zase príjde s veľkú mocú a velebnosťou, aby súdil všetkých ľudí dobrých a zlých.

240. **Jak sa menuje súd tento pri konci sveta?**

Menuje sa všeobecný súd, aneb sveta súd, preto, že tedy všecci ľudé celého sveta zároveň súdění budú.

241. **Z čoho budú súdění ľudé?**

Súdění budú z myšlének, slov a skutkov, i z opuštěná dobrého.

242. **Čo budú Boh činiť, aby celý svet jeho spravdelnosť poznal?**

On dobré a zlé, ano najtajnejšie myšlénky kaž-

dého človeka, a milosti ktoré on jednému každému udělil, zjeví.

„Pán osvítí to, čo je ve tmách skryté, a zjeví rady srdci“. I. Kor. 4, 5.

243. Jakými slovy vyhlási božský súdce ortel?

1) Dobrým mlúviť budě:

„Podtě požehnaní Otca mého, vládnitě královstvím vám pripraveným od ustanoveňá sveta“.

2) Zlým ale:

„Odejditě ode mňa zlorečenci do ohňa večného, který jest pripravený ďabľovi, a anděľom jeho“. Mat. 25, 34, 41.

244. Čo učíní Boh po všeobecném súdě?

On zlých do pekla odstrčí, dobrých ale do neba povedě. Mat. 25, 46.

245. Čo jest peklo?

Peklo podla vysloveňá Ježiša Krista, jest nevyhasitedelný oheň, kdě budě večné kvílení a škripání zubov. Mark. 9. 42. 44. Mat. 25. 30.

246. Čo jest něbe?

Něbe jest místo večného dokonálého blahosla-venstva.

247. Je-li krom obecného tež eště aj iný súd?

Jest eště aj zvláštný súd, v kterém každý človek hněd po svej smrti súděný budě. Sir. 11, 28.

248. Prečo budě okrem zvláštného súdu eště aj všeobecný súd?

1) Aby múdrost a spravedelnost Božů všecy ludě poznali,

2) aby Ježiš Kristus pred celým svetom oslávený bol;

3) aby spravedliví zaslúženú česť a bezbožní zaslúženú potupu obsáhli.

„Tedy bezbožní napadnutí strachom veľkým vzdýchať budú: tito sú, z ktorých sme někdy posnech robili a za porokadlo potupně mali. My blázni! súdili sme život jejich za bláznivost, a skonání jejich nepoctive. Hle! jako sú počítaní medzi synov Božích, a medzi Svatými stav jejich“. Múdr. 5.

249. Kam príjde duša po zvláštném súdě?

Ona príjde neb do neba, neb do pekla, aněb do očistca.

250. Které duše príjdú do očistca?

Duše spravedlivých, který budto so všednými hřichami zemreli, aněb za své už odpuštěné hřichy eště trpeť mají.

251. Odkáď víme, že jest očistec?

My to víme 1) ze svatého Písma; 2) z dědičného učení; 3) nekterák aj z rozumu.

1) Ve starém Zákoně čítáme (2 Mak. 12. 46): „Svatá a spasitedelná jest myšlénka, za mrtvých sa modlit, aby od hřichov zbaveni boli“. V novém Zákoně hovori Kristus o jistém žaláru na druhom svete: „z kterého nevyndú, dokáď nenavrátá ostatnú babku“ — a sv. Pavel (I. Kor. 3. 12.) o takých hovori, kteri na děn súdný spaseni budú, však tak jako přes oheň“.

2) Toto dědičné učení cirkve z tej obyčaji cirkve vysvitá že sa ona za zemrelých modlivá — a ze svorného svedectvá svatých Otcov a snemov.

3) Když do něba nikdo nevejdě, len který jest úplně čistý (Zjev. 21. 27.) a do pekla len ten, který ve smrtedelnom hřichu zemre: tak musi jedno místo medzi nebom a pekлом býť, kdě ně docela čisté, však predca v milosti bozskej zemrelé duše trpá, pokáď něba hodni nebudú.

252. Budě-li očistec aj po všeobecném súdě teč eště obstávat?

Po všeobecném súdě budě len jedině nebe a peklo.

Mravná nauka. Nemysli, že to zlé nikdo nevidí, čo ty činiš; nebo Božé oko všechno vidí, a' všechny věci, které sa dějú, přivedě Boh na súd, i každú vec tajnú buďto dobrú, aneb zlu". Kaz. 12. 14. †

Osmý článek víry.

„Verím v Ducha svatého“.

• 253. Skrz koho dostávame vykúpeň a božského ovce, aneb milost?

Skrze Ducha svatého.

254. Kde sa nám táto milost uděluje?

Ona sa nám v katolickej cirkvi uděluje, kterej Kristus Ježiš práve preto Ducha svatého prisľúbil a poslal.

255. Kdo jest Duch svatý?

Duch svatý jest třetí osoba božská, pravý Boh s Otcem a Synom.

Tak učí svaté Pismo: 1) ono Ducha svatého menuje Bohom, jedním s Otcem a Synom; jemu božské vlastnosti a skutky připisuje; 2) ono jeho jakžto od Otca a Syna rozdělennú osobu poznamenává: „Já budem prosit Otca, a jiného potěšitelá dá vám, aby s vámi zostal na veky, Ducha pravdy". (Ján. 14. 16.)

Tak aj cirkev katolícká vždy učila a ve vyznání víry zreteľne vyslovila: že sa Duchu svatému, Pánovi a posvätitelovi, s Otcem a Synom zároveň klaňat, a jeho zveľo-vať má“.

256. Od koho pochádza Duch svatý?

Duch svatý pochádza od Otca a Syna spolu, jako od jedného povodu.

257. Kde jest Duch svatý?

Jak všaděprítomný Boh jest aj on všadě; ale

jak náš posvetitel a rozdavač nadpriroděných darov a milostí, jest on obzvláště v katolickej církvi a v duši spravedlivých.

258. Zdalíž nepochádza od Krista naše posvatění?

Kristus jest natolko náš posvetitel, nakolko on nám milosti zaslúžil a prichystal; Duch svatý ale, nakolko on nás pre zásluhy Kristové skutočné posvacuje.

259. Kedy bol Duch svatý církvi poslaný?

Na turice: keď on v podobe ohnivých jazykov na Apoštolov zeišol. (Turice.)

260. Které milosti uděluje Duch svatý církvi katolickej?

On učí, posvacuje a ridí cirkev neviditedelným spôsobom až do konca sveta.

261. Které milosti uděluje Duch svatý dušám?

On osvecuje, svatí, posilňuje a těší jich, preto sa aj posvatitelom a potěšitelom nazývá.

262. Které sú obzvláště dary Ducha svatého?

Tychto sedem: 1) múdrostí, 2) rozum, 3) rada 4) síla, 5) umení, 6) nábožnosť, 7) bázeň Boží Is. 11. 2.

263. Jak dlho zostává Duch svatý v duši?

Pokád sa čistú zachová od všelijakého ľazkého hríchu.

264. Vyženě-li teda hrích Ducha svatého z duši?

Ano, smrtedelný hrích vyhání Ducha svatého, a poškvρνí chrám Boží.

„Jestli kdo chrám Boží poškvρνí, zatratí ho Boh; nebo chrám Boží je svatý, který stě vy“. (I. Kor. 3. 17.)

Mravná nauka. Usiluj sa pečlivo Ducha svatého

skrz varování—sa hříchu v srdci svém zachovat, a jeho vnuknuťá verně následovat. †

† D ě v á t ý č l á n e k v í r y.

„Svatú církev všeobecnú, svatých obcování“.

O církvi obecné.

265. **Čo činili apoštolové, když na turice Duch svatého přijali?**

Íšli po celém svete, kázali a křtili, a všeckých okolo seba spojili, kteří verili a dali sa pokřtiť.

266. **Čo povstalo z tohoto spojení verících?**

Na mnohých místách křesťanské obce povstaly, kterých predstavení apoštolové boli.

267. **Čo činili pozdější apoštolové, keď křesťanské obce sa rozmnožily?**

Posvatili biskupov a jich jakžto predstavených dali obcám křesťanským s tym rozkazom, aby aj oni zase druhých posvatili a predstavili.

268. **Či byly všecké této jednotlivé obce medzi sebou spojené?**

Ano, všecké byly medzi sebou silne spojené; oni tú istú víru vyznávali, té jisté svátosti uživali a spôsobili vespolek jednu velkú křesťanskú obec pod jednu všeobecnú najvyššú hlavú — svatým Petrom.

269. **Jako sa menovala táto velká křesťanská obec pod jednu všeobecnú najvyššú hlavú?**

Katolická, to jest všeobecná církev, aněb jedním slovom církev.

270. **Čo jest teda církev?**

Církev jest obec všeckých křesťanov na zemi,

kteří skrz vyznání téj jistej víry a skrz užívání tých jistých svátostí spojení sú pod jednu všeobecnú najvyššú hlavú (pod Pápežom jakžto následníkom svätého Petra) a jemu podriđenými biskupy (jakžto následníkami jiných apoštolov.)

271. Má-li církev toto sporádání od apoštolov?

Toto sporádání církev má od Krista, jej zakladatěla; apoštolové boli len vyplnitělé jeho vóli.

272. Skrze čo udělil Kristus církvi svej to sporádání?

Skrze to, že apoštolom svojú vlastnú vládu odevzдал, a jich poslal, 1) aby všadě kázali, 2) krstili, 3) pokrstěných pod najvyššú vládu svätého Petra řídili.

Prv, nežli Kristus na něbe stúpil, hovoril Apoštolom: „Daná mi jest všecka moc na nebi i na zemi. Preto iduce učtě všecké národy, krstice jich ve méne Otca, i Syna, i Ducha svätého. Učiče jich zachovávat, čokolvek som vám přikázal; a hle já s vámi som po všecké dni, až do skončěni zveta“. Mat. 28. 18—20. Eště skorej hovoril k nim: „Jako mňa poslal Otec, i já posilám vás“. Ján. 20. 21. „Čokolvek svázetě na zemi, budě zavázané aj na něbi: a čokolvek rozvázetě na zemi, budě rozvázané i na něbi“. Mat. 18. 18. „Kdo vás slyši, mňa slyši; a kdo vás zapovrhne, mňa zapovrhne.“ Luk. 10, 16.

273. Jaký úrad udělil Kristus se svojú vladú apoštolom?

On jim udělil úrad 1) vynaučovat 2) obetovat a svátosti rozdavat, 3) církev říditi, — to jest: učitel-ský, kňazský a pastýrský úrad.)

274. Prečo mali apoštolové úrad svoj jedině pod najvyšším říditelstvím svätého Petra konat?

◁ Poněvadž Kristus svätého Petra za svého ná-

mestníka na zemi a za viditeľnú najvyššú hlavu celej cirkvi vymenoval.

275. Není-li Kristus tá najvyššá hlava cirkvi?

Kristus je ovšem tá najvyššá hlava cirkvi, ale neviditeľná.

276. Prečo bola krom neviditeľnej, aj jedná viditeľná najvyššá hlava potrebná?

Poněvadž církev viditelná obec aněb spolek jest, teda musí aj viditelnú hlavu mať.

Tak aj žádná krajina bez viditeľnej vlády nemůže trvať, ačkolvek všecké krajiny sveta Boh neviditelným spôsobom ridi.

277. Z čoho poznáváme, že Kristus svatého Petra sa najvyššú hlavu svej cirkvi vyvolil?

Poznáváme z toho, 1) že Kristus na Petrovi, jakž-to na základnem kamenu církev svoju vystavil, 2) jemu obzvláštně klúče královstvá nebeského odevzdal, 3) jemu samému rozkázal, celé své stádo spravovať.

1) Ty si Peter (skála) „a na tejto skále vystavim církev moju, a brány pekelné nepremožú ju. „Mat. 16. 18. Poněvadž Peter základni kameň cirkve mal byť, preto sa Kristus jednúc za něho modlil, aby nezhylnula vira jeho“. A jemu naložil, „svojich bratrov potvrdiť“. Luk. 22. 32.

2) „A těbe dám klúče královstvá nebeského. A čokolvek zvážeš na zemi, budě zvázané i na něbi: a čokolvek rozvážeš na zemi, budě rozvázané i na něbi“. Mat. 16, 19.

3) Pas beránkov mojich, pas ovce moje“. Ján. 21, 15—17.

278. Mal-li sa úrad najvyššej hlavy cirkvi po smrti svatého Petra pomínúť?

Né; nebo keď církev má vždy trvať, jako ju Kristus založil, tak musí aj skála trvať, na ktorej on ju vystavil, spolu aj s najvyšším úradom pastýrským, který on k jej řídnú ustanovil.

279. Kdo jest od smrti svatého Petra viditeľná najvyššú hlavu cirkvi?

Svatý Otec aneb Pápež, který jest rádný nasledovník svatého Petra na biskupské stolici v Říme, a preto jak viditeľná najvyššá hlava cirkvi a námestník Kristov vždy bol uznaný.

Nikdá nebol taký všeobecný snem cirkevný držaný, v kterém by Pápež aneb jeho vyslanec predsedění nebol mal; a nikdá nebol jakýkolvek cirkevný rozsudok všeobecně platný prv, nežli by bol od Pápeža potvrděný; a kdo někedy Papeža za najvyššú hlavu cirkve uznať nechcel, takého všecky pravoverici vždycky za neverca mali.

Časom skrz ridění božské nasledovníci svatého Petra obsáhli aj svetské poddánstvo zemi pápežské, aby vo vykonání svej duchovnej moci tím slobodnější boli, a od žádnéj udskej milosti aneb vlády, leč jediné od Boha neviseli.

280. Musel-li aj ten trojuásobný úrad, který všecci Apoštolové mali, vždy trvať!

Ano; on musel podla nariděná Kristového od Apoštolov na nasledovníkov jejich preist, a v týchto nepretržené až do konca sveta trvať.

281. Z čoho poznáme toto naridění Kristové?

Z tých slov, které on pri odevzdání úradu toho vyrékol: „A hle já s vámi som po všecké dni až do skončení sveta“; které slova jediné apoštolom pripísať sa nemožú, poněvadž oni až do skončení sveta žít nemohli.

282. Kterí su nasledovníci Apoštolov?

Biskupi, které sú rádně posvatění a s Pápežom spojení, to jest biskupi cirkvi katolickej.

283. Zdálí-li podla božského uriděná jediné Pápež ridí cirkv?

Biskupi podla uriděná božského též ridá cír-

kev, ale len pod Pápežom, a s ním jakžto najvyššú hlavú.

284. Na jaký spôsob riďá biskupi cirkve?

Oni ju riďá tak,

1) že každý biskup od Pápeža sebe udelenú časťku cirkve (biskupstvo) zpravuje;

2) že sa oni někdy sejdú, aby sa o všeobecném dobrém cirkve radili a spoločně s Pápežom čo jej potrebné jest, ustanovili a narídili.

285. Skrz koho konajú biskupi svoj úrad v obcách (farách) svého biskupstvá?

Skrz od nich vyslaných kňazov, aněb správcov duchovných.

286. Kedy teda kňaz má právo, úrad svoj pastyrský konat?

Keď od svého rádného biskupa na to obzvláštně vyslaný jest.

Ně od vericich, leč od Boha skrz rádných najvyšších pastýrov obsáhne kňaz pomazání kňazstvá a poslání. Všecci, kteří toto obsáhli, sú „poslání na mesto Kristové, jakoby sám Boh skrze nich napominal vás“. 2. Kor. 5, 20; a len jedně jim hovorené jest, čo Ježiš od seba poslaným učedelnikom hovoril: „Kdo vás slyši, mňa slyši, a kdo vás zapovrhne, mňa zapovrhne; kdo ale mňa zapovrhne, zapovrhne toho který mňa poslal.“ Luk. 10. 16.

287. Skrze čo sa včlil jednota a dobrý porádek v celej cirkvi zadržuje?

Skrze to, že všecci, kteří sú ně kňazi, kňazom, kňazi biskupom, biskupi Pápežovi v ochotnej poslušnosti stále podrídění sú.

Mravná nauka. Maj vždy v hlubokej uctivosti spatého Otca Pápeža, a s ním spojených biskupov a kňazov. Nebo oni sú těbe na místě Božém predsta-

*vení, oni ťa ve mĕnĕ Boťm vynauijŭ, milosti uĕast-
nŭm vŕnŕa a k veĕnĕmu spaseŕnŭ vedŭ.* †

X O z n a k o c h c ĭ r k v e .

X 288. Zaloťil-li Kristus len jednŭ anĕb vŕcej cirkvef
Kristus len jednŭ cirkvef zaloťil, jako on len
jeddŭ vŕru uĕil.

Kristus hovoril: „Na tejto skŕle vystavim cirkvef
moju” (ne cirkvi). Mat. 16, 18.

289. Mŕže-li sa tŕto jedna od Krista zaloťenŕ cirk-
vef lahkŕ poznaf?

Ano; nebo Kristus jednŭ viditedelnŭ cirkvef, s
viditedelnŭmi znaky zaloťil, podľa kterŕch sa ona
lahkŕ vynaist mŕže; jinak by on bol nemohol prikŕ-
zať, aby sme cirkvef poslŕchali.

290. Po ĕom sa poznŕvŕ opravdivŕ cirkvef Kristova?

Opravdivŕ cirkvef Kristova poznŕvŕ sa po tom,
ťe jest 1) jednŕ, 2) svatŕ, 3) katolickŕ, a 4) apo-
ťtolskŕ.

Uť v Nicŕjskom vyznŕnŕi vŕry stojŕ: Verim jed-
nu, svatŭ, katolickŭ a apoťtolskŭ cirkvef.

291. Preĕo musŕ opravdivŕ cirkvef Kristova jedna,
svatŕ, katolickŕ a apoťtolskŕ bŕf?

1) Jednŕ musŕ bŕf, nebo Kristus len jednu a to
nerozboritelnŭ cirkvef zaloťil; „kaťdĕ krŕlovstvo ale
samo v sebe rozdĕlenĕ spustnĕ“. Luk. 11, 17.

2) svatŕ, nĕbo jej zakladatel svatŭ a jej cŕl po-
svatĕnŕ ludi jest;

3) katolickŕ aneb vŕseobecnŕ, nebo ona pre vŕec-
kĕ nŕrody a na vŕeckĕ ĕasy zaloťenŕ jest. Mat. 28, 19.

4) Apoštolská, nebo jej počátek a jej učení apoštolské jest (Ef. 2. 20), a jej predstavení rádni nasledovníci apoštolov býť musá.

292. Která církev má všecké této čtyry snaky?

Tychto čtvero znakov nemá zjevně žádná, nežli církev římsko-katolická, to jest tá, která Pápeža v Ríme za svoju najvyššú hlavu uznává.

293. Prečo jest církev římsko-katolická zjevně jedna?

Poněvadž vždy a všadě 1) tú jistú víru, 2) tú jistú obet a té jisté svátosti, 3) jednu všeobecnú najvyššú hlavu má.

294. Prečo jest církev římsko-katolická zjevně svatá?

1) Poněvadž jej zakladatěl a jej učení svaté jest;

2) Poněvadž všecké svatosti verně zachovává a uděluje;

3) Poněvadž v něj svatí vždy boli, kterýchžto svatý život Boh aj skrz zázraky potvrdil.

295. Prečo jest římská církev zjevně katolická aněb všeobecná?

1) Poněvadž od časov Kristových vždy bola;

2) Poněvadž všadě rozšířená jest, a

3) Ustavičně podla rozkazu Kristovho, skrz kázaní slova Božého sa rozširuje.

Preto římská církev vždy katolickou nazvaná bola, áno i od odpadelcov a nevercov, jako to už svatý Augustin preukazuje; a do-tých-čas v celom svete sa katolická církev menuje.

296. Prečo jest římsko-katolická církev zjevně Apoštolská?

1) Poněvadž jej pochádzání a jej učení apoštolské jest;

301. Skrze koho sa božské učení vždy čisté a neporušené v cirkvi zachováva?

Skrze neomylný učiteľský úrad cirkvi.

**302. Z koho pozostáva tento cirkevný učiteľský úrad?
Z Pápeža a s ním spojených biskupov.**

303. Prečo sa tento cirkevný učiteľský úrad neomylným menuje?

Poněvadž skrz pomoc Ducha svatého ani ve víry-ani v mravov-učení zablúdiť nemože.

304. Od koho máme to ujistení, že cirkevný učiteľský úrad zablúdiť nemože?

Od samého Krista, ktorý nám toto trojnásobné zaslúbení dal:

1) že on „pri ňom (pri učiteľskom úrade) zostane po všetky dni až do skončení sveta.“ Mat. 28, 20.

2) že „Duch pravdy pri ňom zostane na veky“ Ján. 14, 16. 17.

3) že „církev nikdy moc pekelná nepremože.“ Mat. 16, 18.

Kdo teda učí, že církev katolícká pozdejšé do bludu upadla, ten sa rúhá Bohu, jakoby on proti svému zaslúbeňu bol dopustil, aby církev od ducha luhána, a tak od pekla premožená bola.

305. Jako církev svaty Pavla pre jej neomylnosť menuje?

On ju menuje „stip a utvrdení pravdy.“

306. Čo musíme činiť, keď nejaká odporná otázka vo vecách víry povstane?

My sa musíme rozsúdenú učiteľského úradu cirkvi držať.

„On (Kristus) dal nekterých sice apoštolov, jiných ale pastýrov a učitelov, aby sme už neboli maličkí, klátice sa a točice od každého vetra učeňá skrze nešlechetnosť ľudskú, skrze chytrosť k oklamání bludu“. Ef. 4, 11. 14.

307. Jako vydává učitel'ský úrad svoje rozsúdeňá?

Budťo skrzs najvyššú hlavu cirkve, Pápeža, aněb skrzs shromáždění církevné od Pápeža potvrdeňé.

308. Či neučí cirkev nečo nového, keď pri takých odporných otáskách rozsúdí, čo máme veriť?

Né; ona len vykládá jej ve svatém Pisme a dědičném učeňú sverené slovo Božé, a zavrhuje tomu protivné bludy a novoty.

309. Čo sme my podlžný církvi, aby sme spasení boli?

Aby sme spasení boli, podlžný sme vždycky poslušné dětky katolickéj cirkve býť, to jest: jej učeňí veriť, jej svátosti užívať, a jej prikazy zachovávať.

310. Kdo nás učí túto povinnost?

Ježíš Kristus sám týmato slovy: „Kdo neposluchně cirkve (jej neposlušný jest), buď těbe jako pohan a publikán“. Mat. 18, 17.

Poněvadž Ježíš Kristus len jednu, totižto cirkev katolickú založil, aby ludi k večnému spasěnú privedol, preto sa ona práve samospasitedelná cirkev menuje. Ju potupovať je tolko, jak Krista, menovitě jeho učeňí, jeho svátosti, jeho moc potupovať; od něj sa oddělit, je tolko, jako sa od Krista oddělit, a večného zatratěňá hodným sa učinit.

311. Kdo prináleží k církvi katolickéj?

Každý pokrstěný, který 1) ani dobrovolně sa od něj neoddělit skrzs prestúpení ku nejakej sekte (kacírstvu, roztržke, k schismu), ani 2) z něj

není vytvorený skrze kľábu cirkevnú (excommunicáciu).

Však sa predca musí poznamenať, že né bezvinná nevedomosť, leč zlá vóla tu a tam človeka do kráľovstva Božého nepripustí. (Kdo teda bez svej viny — podľa samého rodu — nejakej sekte prináleží, pritom srdečne pravé naboženstvo hladá, aby to — jaknáhle pozná, prijal, a napozatim jako len najlepšie vi, vólu Božú koná: ten má též počast na milostách cirkve, které k večnému spaseňu vedú.) Však predca aj ti, kteri sa bez viny svej v blúdoch nachádzajú, mnohých doležitých prostredkov-spaseňá našeho naboženství nejsou učastni, n. p. mše svatej, pravej večeri Pána, knazského rozhrěšěná, posledného pomazáná a t. d. Preto sa máme za všeckých poblúdněných modliť, a skrze uprimnú lásku a prikladný život jim k obrátěnu napomáhat.

312. Prinálezá aj hríšníci, pokáď sú oni s cirkví névytvorení, aněb sa sami od něj neoddělili, též eště k cirkví?

Ano; nebo Kristus pripodobňuje církev svoju role, v kterej žito s kúkolom rastě, a saku, který dobré a zlé ryby zhromažduje. (Mat. 13), Takito však hríšníci sú hnilé a mrtvé údy, a jestli v hríchu zůstannú, spaseňí býť nemožú.

313. Čo vyznáváme tedy slovami tohoto článku víry: „verím svatú církev všeobecnú“?

Vyznáváme, že Kristus jednu viditedelnú církev založil, která v svém trvání nerozboritelná a v svém učení neomylná jest, kterej my všecko verit a ju ve všeckom poslúchať musíme, jestliže večné spaseňí obdržať chceme, a že táto žádná jiná než rímsko-katolícká církev není.

Mravná nauka. Cti a miluj církev jak tvoju matku, a poddaj sa poniženě všeckým jej prikazom

a ustanoveňám; nebo „tomu nebude Boh Otcom, ktorý cirkev za matku nechce mať“. Sv. Cyprián, biskup a mučedelník. (+ r. 258.) *Mal.*

Mal. O rozšírení a zachovaní cirkve.

314. Jaké následky malo kázani apoštolov?

Ono malo veľmi blahodarné následky, ktoré zjavné né od ľudí, než jedine od Boha pochádzať mohly.

315. Prečo nemohli této následky od ľudí pochádzať?

Poněvadž církev katolícká veľmi chytro v celom svete sa rozšírila, když medzitím práve ľudě, jak židě tak pohaně, králi a císaři, všecko možné činili, aby jej rozšírení prekazili.

316. Čo činili ľudě, aby rozšírení cirkve prekazili?

Z nenávisti proti kresťanskému učení, které jejich hríchy zatracovalo, prenasledovali a mučili kresťanov najukrutnějším spôsobem pres tri sto rokov.

317. Kdo udělil po trech stolefách církvi pokoj?

Velký Konstantín císař udělil koněčně církvi pokoj.

318. Čo ho k tomu privedlo?

Podivné zjevení kríža na nebi s tímto nápisom: „v tomto znaku zvíťazíš“.

319. Jak dlho stojí už věil církev katolícká?

Církev katolícká už dlhšej stojí, jak tisíc osem sto let.

320. Musela-li církev od časov Konstantinových proti nejakým neprátělom bojovať?

Církev vždycky mnoho a mocných neprátělov mala, nebola však nikdy premožená, ani nemože premožená býť.

321. Prečo cirkev nemože byť premožená?

Cirkev nemože byť premožená, ponévadž Kristus to jej prislúbil týmato slovami: »moc pekelná ju nikdá nepremože«.

322. Kterí boli od časov Konstantinových najnebezpečnejší neprátelé cirkve?

Najnebezpečnejší neprátelé boli bludari, ktorí sa od katolíckej cirkve oddělili, a jednotlivé obci aneb sekty spôsobili.

323. Trvajú-li aj této sekty jako cirkev katolícká?

Netrvajú; oni sa pomínú a iné nastanú, jako to letopis všeckých století ukazuje.>

324. Ól Kristus predpovedal, že sekty povstaná?

Ano, Kristus a apoštolové to zretedelne a váckrát boli predpovedali.

<**325. Prečo nechá Boh sekty povstať?**

Boh nechá sekty povstať,

1) aby skrze odpady cirkve od hnilých a nakažených údov očistená bola, a

2) aby jej učnie znovu potvrdené, a vždy zretedelnejšej poznané bolo.

326. Jako vynahraďuje Boh odpady té od cirkve?

Ty odpady nepodarených křesťanov hojně sa cirkvi vynahraďujú skrze obrátění pohanských národov, které milosti víry lepší požívat vědā.

327. Jako sa učení cirkve potvrďuje a zretedelnejše poznává

Obvzláštně skrz urídění všeobecných snemov aneb církevných shromáždění, ektré Duch svatý osveťuje, aby starodavné učení katolícké neomylně vykládli, ho potvrdili a nové blúdné učení zaklínali.

328. Kedy a kde sa držal ostatný snem všeobecný?

Ostatný snem všeobecný v Triente pred tri sto rokov sa držal, právetedy keď noví bludari povstali, ktorí pod tú záminku, že cirkve napravá, skazlivé bludy rozširovali.

329. Čo činil snem Trientský?

Snem Trientský jednohlasne zaklínal skazlivé bludy, a mnohé spasiteľné urídenná k dobrému cirkve ustanovil.

330. Čo máme činiť, keď sekty aneb roztržky povstanú?

Máme se pečlivo všeckých svodných rečí a spisov chrániť, a vždycky silne učeňú a ustanoveňám rímsko-katolickej cirkve sa držať.

Mravná nauka. D'akuj Bohu z celého srdca svého, že si děľa katolickej cirkve, na ktorej tak poznateľným spôsobem požehnaní Božé spočívá; čiň jej ale aj čest skrze opravdive kresťanský život; jinak by těbe nič neosožilo, k něj přináležít.

O o b c o v á n í S v a t ý c h .

331. Či sú len pravoveriaci kresťané na zemi vespolek s jednu cirkvu sjednotení?

S pravoveriacimi kresťany na zemi sú aj duchovným spôsobom blahoslavení v nebi, a duše v očisťci sjednotení.

Pravoveriaci kresťané na zemi, ktorí sú údy cirkve katolickej, spôsobujú bojujú cú, duše v očistci trpícú, a blahoslavení v nebi oslávenú cirkve; však predca této tri cirkvi sú vlastně len jedna cirkve v trojnásobnom stave.

332. V čom záleží toto duchovné sjednotení?

Toto duchovné sjednotení v tom záleží, že

všecké údy sú jedno tělo, kterého hlava Kristus je, a preto na duchovném dobrém jedného údu aj iné všecké údy čásku majú.

„Jako v jednom těle mnoho údov máme, tak mnohí sme jedno tělo v Kristu, a každý osobitno jeden druhého úd“ Rim. 12. 4, 5.

333. Jak sa menuje toto duchovné sjednotění?

Svatých obcování.

334. Prečo sa této údy, které k tomuto obcováníu přináležá, všecké spolu svatí menujú?

Poněvadž všecí k svatosti povolání, skrze krst posvatění sú, a mnohí z nich už dokončenú svatost obsáhli.

335. Čo nám prospeje to obcování s blahoslavenými v něbi?

Že jejich zásluhy a jejich přímluva u Boha nám sú užitečné.

336. Čo prospeje dušám v očistci naše obcování s nimi?

Že jim můžeme pomoci skrze modlitbu, almužně a jiné dobré skutky, obzvláště skrz obetu mši svatej.

„Judaš (Machabejský) dvanáct tisíc drachm strébra poslal do Jerusalema, aby bola obetovaná obeta za hrichy mrtvých . . . Preto svatá a spasitedelná jest myšlénka, za mrtvých sa modliť, aby od hrichov boli osloboděni. 2. Mach. 12, 43. 46.

337. Čo nám prospeje to společné obcování s praveverícími kresťany na semi?

Že my obzvláště v stave milosti čásku máme na všeckých obetách mši svatej, na modlitbách a dobrých skutkoch, a obzvláště na všeckých duchovných daroch cirkve katolickej. >

Mravná nauka. Modli sa každodenně za pravoverících kresťanov, ktorí budú na tejto zemi bojovať, aneb v očisti trpá, a poruč sa každé ráno a večer ochraně Svatých v něbi. podáti. †

okaj **Děsátý článek víry.**

Verím „hríchov odpuštění“.

338. Co nás učí děsátý článek víry?

On nás učí, že v katolickej církvi mocú zásluh Ježíša Krista, odpuštění hríchov a jejich pokút obdržať možeme.

339. Jaké hríchy nám možú odpuštěné býť v katolickej církvi?

Všecké hríchy bez výmínky.

340. Co musí hřišník činiť, aby mu jeho hríchy odpuštěné byly?

On musí 1) opravdivé pokání činiť, 2) od Krista k odpuštěnú hríchov ustanovené svátosti hodně priať.

341. Které svátosti ustanovil Kristus k odpuštěnú hríchov?

Svátosti krstu a pokáňá.

342. Kdo má tú moc a vládu ve svátosti pokáňá hríchy odpuštíť?

Biskupi, a skrz nich ustanovení kňazi církve katolickej.

Mravná nauka. D'akuj Bohu z celého srdca, že ti odpuštění hríchov prisľúbil, a rád a často, však ale aj so slúšným pripravením pristup k svatej spovedi, aby aj тебе povedané bolo: „Dúfaj synu! odpúšťajú sa тебе hríchy tvoje“. Mat. 9, 2.

Jedenáctý článek víry.

Verím „těla vskříšení“.

343. Čo sa stáva pri smrti človeka?

Pri smrti oddělí sa duša od těla, a postaví sa pred súd Boží; tělo ale navracuje sa do zemi.

344. Prečo musá všecci ľudě zemreť?

Poněvádž všecci v Adamovi zhřešili.

„Skrze hrieh na všeckých lidí smrt prišla“. Rim. 5, 12.

345. Jak dlho zstaně tělo v zemi?

Tělo v zemi zstaně až do posledného dňa, v kterém ho Boh zase vskřísí, a s dušú, od ktorej ho smrt rozlúčila, na veky spojí.

„Prichádzá hodina, v ktorej všecci, ktorí sú v hroboch, uslyšá hlas Syna Božého. A pojdú ti, ktorí dobré činili, na vskříšení života: ti ale, ktorí zle činili, na vskříšení súdu“, to jest, obsáhnú ortel večného zatratěná. Ján. 5, 28. 29.

346. Jako menujeme toto zbudení těla k životu?

Vskříšení těla.

347. Prečo budě naše tělo vskříšené?

1) Aby aj ono učastné bolo odplaty aněb pokuty, jako částku malo vo vykonání dobrých aněb zlých skutkov;

2) aby vítězstvo Kristové nad smrtú dokonalé bolo.

348. Budú-li všecci ľudě vskříšení?

Ano, všecci ľudě, jako dobří, tak aj zlí.

349. Budú-li těla vskříšených všecké rovnaké?

Né; těla zlých budú ošklivé, těla ale dobrých oslavené a oslavenému tělu Kristovému rovné budú.

Z tejto příčiny preukazujeme čest tělám zemrelých (pohraby, cintoríny).

Mŕavná nauka. *Ne užívaj nikdy oči, jazyk, uši, ruky a jiné city aněb údy k zlému, aby si nikdy k večnému blahoslavenstvu, a né k večnému zatraťěňú uskřišený bol. „Oslavujte a noste Boha v těle vašem“. I. Kor. 6. 20.*

Dvanáctý článek víry.

„A život večný. Amen.“

350. Čo nás učí tento dvanáctý článek víry?

Učí nás 1) že po tomto živote iný večně trvajicí život jest;

2) že v ňom spravedliví večné blahoslavenstvo požívat budú.

351. V čom záleží to večné blahoslavenstvo spravedlivých?

1) Oni vidá Boha, jak je, a s nim najvrúcnejšú lásku spojení sú. 2) Tím viděním Boha a lásku jeho obdržujú všecko dobré, které záleží ve večnej radosti a sláve a v společnosti všeckých andělov a svatých.

„Věil vidime skrze zrkadlo v podobenství; potom ale z tváři do tváři“. I. Kor. 13. 12.

352. Můžeme-li toto večné blahoslavenstvo pochopit?

Né; „ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani do srdca lidského nestúpilo, čo Boh pripravil tym, které ho milují“. I. Kor. 2. 9.

353. Budú-li všecci v jednakej míre blahoslavení?

Né; ale „jedenkaždý svú odplatu vezme podľa svej práce“, to jest: podľa svojich zásluh“. I. Kor. 3. 8. *jakáť*

354. Jaký život budú mať zatratení na veky?

Oni budú mať na veky život bez milosti a radosti, život plný múk v pekle. (Boháč) Luk. 16. 22—24.

355. Kdo idě do pekla?

Jedenkaždý, který v nepřátelství Božém, to jest: v hříchu smrtedelném umre.

356. Jaké pokuty budú zatratení trpet?

1) Nevyslovitelný zármutek a zúfálnivosť, poněvadž Boha a nebe ze své vlastnej viny stratili;

2) Nesnesitelné muky a bolesti v ošklivej spoločnosti ďablův, a to bez oblahčeňá a konca; „kdežto červík jejich neumirá, a oheň nehasně“. Mark. 9. 45.

357. Odkád to víme, že pokuty zatratěných sú večné?

1) Zo zreteelného svedectvá Krista a apoštolov, 2) z vysloveného učeňá neomylněj cirkve.

„Odejdite ode mňa zlourečenci do ohňa večného. . . .
 pojdu tito do trápeňá večného“. Mat. 25, 41. a 46. Lepšej je těbe kulhavému vejšit do života večného, nežli dve nohy majice uhoděn býť do pekla do ohňa neuhasitelného: kdežto jejich červík neumirá, a oheň nehasně“. Mark. 9. 44. 45.

358. Prečo sú pokuty zatratěných večné?

1) Poněvadž obrazení nekonečnej Majetnosti Božej podľa svej spravedelnosti takú pokutu žádá, která nemá konca;

2) nebo všecci, kteří v hříchu zomrú, na veky v hříchu zatvrdlí zstanú;

3) nebo len večnosť pekelných pokut je ten dostatečný prostredek, který lidí od zlého aj v tajnosti odstrašuje.

359. Budú-li všecci zatratění jednako mnoho trpeť? Né; ale každý trpeť budě podla míry svojích hríchov, a podla nadužívání jemu daných milostí.

360. Budú-li všecci, kteří zatratění sú, z jejich vlastnej víny zatratění?

Ano; poněvadž všecci lidé možú spasení býť, jestli len té hojně milosti, které jsm Boh uděluje, užíváť chcejú.

„Boh chce, aby všecci lidé spaseni boli“. I. Tim. 2. 4 — Pred človekom život i smrt, čo sa mu budě líbit, budě mu dáno“. Sir. 15. 18.

361. Čo rozumíme skrz čtyry posledné veci človeka?

Skrz čtyry posledné veci rozumíme: 1) smrt; 2) súd; 3) peklo; 4) nebe.

362. Jakým slovom dokonávame apoštolské vyznání víry?

Slovom: „Amen“ to jest „tak je“, aněb „staň sa“.

363. Prečo dokonávame týmto slovom apoštolské vyznání víry?

Aby sme utvrdili, že všecko pevně veríme, čo sa vo dvanácti článkoch apoštolského vyznání víry obsahuje, a že my v tejto víry žij, a v nej umreť chceme.

Mravná nauka. „Vo všechých skutkoch svojich pamatuj na posledné veci troje, a na veky ne zhrešíš“. Sir. 7. 40. — Rozváž si dobre to: „jedenkrát stratěno, večně stratěno.“ a „okamžitá rozkoš večně muky donášá“; naopak „krátké bolesti večně radost donášajú“. † †

Druhá hlavná časťka.

O príkazoch.

1. Jeli k dosáhnutú spaseňá už dost, že všecko veríme, čo Boh sjevil?

Není dost; musíme aj príkazy zachovávať.

„Chceš-li vejít do života, zachovávaj příkazy“. Mat. 19, 17.

2. Možeme-li též aj príkazy Božé zachovávať?

Ano, s pomocú milosti Božej, ktorú Boh každému dáva, kdo ho o ňú prosí.

„Příkazy jeho není-sú těžké“. I. Ján. 5. 3.

O hlavném příkazu.

3. Který je ten hlavní příkaz, který všecké ostatné příkazy v sebe savírá?

Príkaz lásky naproti Bohu a bližnému.

4. Jako sní tento příkaz?

„Milovať buděš Pana Boha tvojho, z celého srdca tvojho, z celej duše tvojej, i zo všeckej síly tvojej. Toto jest největší a prvý příkaz“. Druhý ale tomuto podobný je: „Milovať buděš bližného tvojho jako seba samého“. Mark. 12. 30. 31. Mat. 22. 37—40.

O láske naproti Bohu.

5. Čo je láska naproti Bohu?

Jest od Boha udelená čnosť, skrz ktorú sa my jemu, tému najvyššiemu Dobrému, zo srdca oddáváme, abysme sa skrze vyplnení jeho vóli jemu lubili, a s ním sa spojili.

6. Jaká musí byť naša láska naproti Bohu?

Ona musí byť 1) nadpriroděná; 2) nade všecko; 3) účinnivá.

7. Kedy je naša láska nadpriroděná?

Naša láska jest nadpriroděná, keď mocú milosti Boha podľa toho milujeme, jakó ho né jedině skrze rozum, než obzláštně skrze viru poznáme.

„Koněc zákona je láska . . . z viry neošemetnej”.

I. Tim. 1, 5.

8. Kedy milujeme Boha nade všecko?

Milujeme Boha nade všecko, keď ho vícej, nežli všecko iné milujeme, tak že radšej všecko stratit chceme, jak skrze hrích od něho sa odlúčit.

„Ani smrt, ani život nebudě mócť nás odlúčit od lásky Božej”. Rim. 8. 38. 39.

9. Kedy je naša láska účinnivá?

Naša láska účinnivá je, keď činíme, čo sa Bohu lubí; to jest: keď jeho príkazy zachováváme.

„Kdo má príkazy moje a jich zachovává, ten je kdo miluje mňa”. Ján. 14. 21.

10. Preto máme Boha milovať?

Máme Boha milovať, preto:

1) poněvadž on to najvyšší, najdokonalejší
Dobré je ;

2) poněvadž on nás najprv miloval, a nám bez počtu dobrodění na těle i na duši preukázal;

3) poněvadž on nám prikazuje, abysme ho milovali, a nám za odplatu večné spasení prisľubuje.

11. Kedy je naša láska naproti Bohu dokonalá?

Naša láska je dokonalá, keď Boha preto nade všetko milujeme, poněvadž on nekonečně dobrý je.

„My milujeme Boha, nebo Boh prv nás miloval“. I. Ján. 4. 19.

12. Kedy je naša láska nedokonalá?

Naša láska je nedokonalá, keď Boha obzvlášť preto milujeme, poněvadž dobré od něho úfáme.

13. Skrže čo sa rozmnožuje a zdokonaluje v nás láska Božá?

1) Skrže častejšie a hodné prijímaní svätostí;

2) skrže rozjímaní o vlastnosťach a dobroděníach Božích, obzvlášť skrže rozjímaní o horkém umučení a smrti Ježíša Krista;

3) skrže sebazaprení a trpezľivosť v núdzach;

4) skrže cvičení-sa v dobrých skutkoch.

14. Skrže čo oslabné a vyhasné láska Božá?

Skrže smrteľné hríchy láska Božá v srdcach našich vyhasné, a skrže všedné hríchy jej vrúcnosť oslabné.

Mravná nauka. Cvič sa usilovně v lásky Božej skrže to, že často na něho myslí a k němu sa modlí, všetko pre něho čiň a trp! a ničeho sa tak neboj, jak jeho obrazíť.

O lásce naproti bližnému.

15. **Koho máme po Bohu obzvláště milovat?**

Bližného, to jest: všech lidí bez výminky.

16. **Proč máme bližného milovat?**

Máme bližného milovat,

1) nebo to Kristus Pán prikázal;

2) nebo on to nás příkladem svojím učil;

3) nebo každý člověk je děta a obraz Boží, krví

Kristovou vykúpený a k večnému spaseňu povolany.

„Zdálíž není jeden Otec všech nás? zdálíž nás nestvořil jeden, Boh? proč teda zapovrhne jeden druhého?“
Mal. 2. 10.

17. **Jako má naša láska naproti bližnému sporádaná býti?**

Ona musí býti 1) úprimná, 2) bez žádosti zisku, 3) všeobecná.

18. **Kedy je naša láska úprimná?**

Naša láska je úprimná, když bližného né na oko, ale tak milujeme, jako milujeme seba samých.

19. **Kedy milujeme bližného jak nás samých?**

Milujeme bližného jak nás samých, keď zachováváme ten prikaz Kristov: „Všecko, čokolvek chcete, aby vám lidé činili, aj vy činite jim“. Mat. 7. 12.

20. **Kedy je láska naša bez žádosti zisku?**

Keď bližnému dobré činíme pre Boha, né ale pro eto, aby nás lidé chválili, a nám odplatili.

21. **Kedy jest naša láska všeobecná?**

Naša láska je všeobecná, keď žádného člověka, buďto on přítel aněb nepřítel je, z našej lásky nevytvorujeme.

„Příklad: milosrdný Samaritan. Luk. 20.

22. Není-li dost, keď sa na našich nepráteloch nepomstíme?

Né; Boh prikazuje, abysme našich neprátelov milovali, to jest: aby sme jim dobré práli, a hotoví boli, jim v bídě podľa možnosti napomáhať.

„Milujtě neprátelov vašich, dobre číntě tým, ktorí vás něnavidá, a modlitě sa za tých, ktorí vás prenásledujú a ohovárajú: aby stě boli děti Otca svého nebeského, ktorí slnku svému káže vychádzať na dobrých i na zlých; a dažď dáva na spravedlivých, i nespravedlivých“. Mat. 5. 44. 45.

Priklad: Ježiš Kristus na križi. Svätý Štefan.

23. Kterí ľudě sú v Písme svatém našej láske obzvláštně porúčeni?

Chudobní, vdovy a siroty a bez rozdílu všecci, ktorí v tělesnej aněb v duchovnej nůdze sú.

24. Jako jim máme pomáhať?

Skrze tělesné a duchovné skutky milosrděnstva.

„Blahoslavení milosrdní, nebo oni milosrdenstvo dosáhnú“. Mat. 5, 7.

25. Které sú tělesné skutky milosrdenstva?

Tělesných skutkov milosrdenstva je nasledujících seděm: 1) lačných krmít; 2) žižnivých napájať; 3) nahých oděvať; 4) pcestných do hospody přijímať; 5) věznov vykupovať; 6) nemocných navštěvovať; 7) mrtvých pochovávať.

26. Které sú duchovné skutky milosrdenstva?

Duchovné skutky milosrdenstva su této seděm: 1) hríšníkovi karhať; 2) neumělých vynaučovať; 3) pochybujícím dobre radiť; 4) smútných těšit; 5) krivdy trpezlive snášat; 6) tým, ktorí nám ubližujú,

milerád odpustiť; 7) za živých a mrtvých Boha prosiť.

Mravná nauka. Buď snášanlivý a láskavý ku každému, obzvláštně ale ku tvojim bratom, sestram, a príbuzným. Nikda neodplacuj zlé zlým, leč modlí sa za toho, ktorí ťeba obrazil. †

O kresťanskej samoláske.

† 27. Či smí kresťan aj seba samého milovať?

Ano, on smí, aj má seba samého milovať, nebo Kristus hovorí: „milovať budeš bližného tvého, jako seba samého“.

28. V čom záleží kresťanská samoláska?

Kresťanská samoláska záleží v tom, abysme sa predevším o spasení našej duše starali.

29. Jako sa máme o spasení našej duše starať?

Máme sa

1) hriechu a zlých okolíčností pečlivo varovať.

2) keď sme predca zhrešili, nemáme opravdivé pokání odkladať;

3) máme sa horlive v dobrých mravoch a skutkoch cvičiť.

30. Možeme-li aj časné dobré kresťanským spôsobom ľúbiť?

Ano, môžeme a máme aj časné dobré, jako život, zdraví, statky, dobré meno, kresťanským a nadprírodným spôsobom ľúbiť, totižto preto, poněvadž sú dary Bože, a nám k službe Božej napomáhajú.

31. Čo je kresťanskej samolásky odporné?

Neporádná samoláska.

32. Kedy je samoláska neporádná?

1) Keď človek svoju chvalu a vôľu nad slávu a vôľu Božiu vyvýšuje;

2) Keď sa on viac o svoje telo a o zemske statky, jak o svoju dušu a o večnosť stará;

3) Keď svoje vlastné šťastie ku škode svojho bližného hľadá.

Mravná nauka. Bojuj za času proti zkažlivej samoláske, skrze ktorú človek vo všetkom, čo len myslí, hovorí a činí, len seba a svoje vyvýšenie hľadá.

O dėsatoro Božích príkazov.

33. Kde sa té príkazy lásky naproti Bohu a bližnému obsírnejší obsahujú?

V dėsatoro príkazov, které Boh Mojžišovi na dvoch kamenných tabulách napísané dal.

34. Jako znějú této dėsatoro Božé príkazy?

Takto . . . . .

35. Které príkazy stály na prvej tabule?

Na prvej tabule stály tri prvé príkazy o lásky a o cti Božej.

36. Které príkazy stály na druhej tabule?

Na druhej tabule stály sedem iné príkazy o lásky bližného.

37. Musime-li aj my kresťané dėsatoro Božé príkazani zachovávať?

Ano, a sice dokonálejším spôsobom, jako to Židě činili; preto hovorí Ježiš svojim učedelníkom:

„Nebudě-li hojnejšá spravedlnost vaša nežli zákonníkov a farizeov, nevejdětě do královstva nebeského“. Mat. 5, 20.

38. Čo má nás k zachovávanú príkazov Božích psbuzovať?

1) Vážnosť, láska a vďačnosť, ktorú sme Bohu podlžní;

2) Obávání večných pokut, a nádej o večnej odplatě. >

P r v ý p r í k a z B o ž í .

„Já som Pán Boh tvój. Nebudeš mať bohov jiných predemnú; neučiníš sebe modly ani žádného podobenstva, abys sa mu klaňal“.

✓ < **39. Čo prikazuje prvý príkaz Boží?**

Āby sme Bohu tú uctivosť dávali, ktorá je mu sluší.

40. Čo zakazuje prvý príkaz Boží?

Aby sme tú uctivosť, ktorá jedině Bohu prislúchá, žádnému nedávali. >

41. Jaká uctivosť prislúchá jedině Bohu?

Bohu najvetšá uctivosť, obzvláštne póklona prislúchá, skrz ktorú my ho za najvetšího Pána a za jediného Boha vyznáváme.

42. Prečo jedině Bohu prislúchá táto najvetšá uctivosť?

Poněvadž on všemohúci Stvoritěl, a najvetší Pán všeckých vecí jest.

„Hoděn si Paně Bože nás, přijat slávu a čest i moc;

Prostředný Katechismus.

nebo ty si stvoril všecky věci, a pre vólu tvoju bý i stvo-
rené sú". Zjav. 4, 11.

**43. Kolkonásobná je uctivosť, ktorá Bohu prí-
slúchá?**

Dvojnásobná: uctivosť vnútorná, i zevnúterná.

44. Ako Boha ctíme vnúterné?

Ctíme Boha vnúterné,

1) když jemu v srdci našom slušnú uctivosť a
poddanosť preukazujeme;

2) obzvláštné ale, keď sa vo víre, nádeji a láske
cvičíme.

45. Ako ctíme Boha zevnúterné?

Ctíme Boha zevnúterné, keď našu vnútornú
uctivosť zevnúterné preukazujeme, n. p. skrze prí-
tomnosť pri službách Božích, složením rúk, kleká-
ním a t. d.

**46. Prečo príslúchá Bohu né len vnútorná, leč aj
zevnúterná uctivosť?**

Poněvadž Boh jak tělo tak aj dušu stvoril, ná-
sledovně mají jemu túto dvojakú čest spoločně dávať.

47. Ako prehrešíme proti vnúternej cti Božej?

Obzvláštné skrze hríchy proti víre, nádeji a
láske Božej.

48. Ako prehrešíme proti víre?

Prehrešíme proti víre

1) skrz neveru, bludárstvo a dobrovolné pochy-
bování o víre;

2) skrze reči a spisy proti víre, aněb skrze na-
slúchání a čítání takových spisov.

3) skrze lahostajnosť vo víre aněb skrze sku-
tečné jej zaprení.

49. Jako zhršíme skrze lahostajnosť vo víre?

- 1) Keď žiadné náboženstvo jak sa patrí sebe nevážíme, aneb jednokaždé rovnako za dobré držíme;
- 2) Keď potrebné učení náboženstva zanedbáme;
- 3) Keď rodičové a poručníci dovolá, aby jejich dětky v bludarstve vychované byly.

50. Jako prehšíme proti nadej!

- 1) Skrze zúfanlivost' aneb nedůveru;
- 2) skrz opovažlivost' aneb krivú důveru.

51. Jako zhršíme skrze zúfanlivost' aneb nedůveru?

Keď anebo zhola nič, aneb nedůfáme důverně, čo od Boha důfať máme.

Příklad: 1) Kain a Judáš. 2) Mojšeš a Israelité na púšti.

52. Čo máme od Boha důfať!

Predevšem máme důfať život večný a čo tomu potrebné a prospěšné je, jako: odpuštění hříchov a milost' Božú.

53. Preto máme toto důfať?

Preto, že nám to nekonečně mocný, milosrdný a verný Boh prislúbil, a Kristus Ježiš to zaslúžil.

54. Čo jest teda křesťanská nádej?

Křesťanská nádej jest od Boha udělená čnost', skrz kterou s pevnú důveru všecko očekáváme, čo nám Boh pre zásluhy Ježiša Krista prislúbil.

55. Mote-li každý hřišník odpuštění důfať?

Každý áno aj ten největší hřišník može a má odpuštění důfať, keď sa len celým srdcom obrátí, a pokání činí.

Příklad: Ninivité, Maria Magdalena, loter na križi

a t. d. Podobenstvo o stratěnej ovce a o márnotratošnom synovi. Luk. 15.

56. **Nakolko možeme aj časné statky od Boha dúfať?**

Natolko té nás napomáhajú, aněb aspoň nám prekážky nečiňá k obsáhnuť večného blahoslavenstva.

57. **Jako zhrešíme skrze opovážlivosť a krivú dāveru?**

1) Keď, poněvádž Boh milosrdný je, bez bázně hríchy spácháme, aněb pokání až do smrti odkládáme;

2) Keď sa svevolně do nebezpečenstva vrhneme s tím úfáním, že nás Boh jistě vyslobodí.

58. **Které hríchy sú obzvláštne proti láske Božej?**

Slovom, všecké smrteľné hríchy, obzvláštne

1) lahostajnosť a nenáchylnosť proti Bohu a božským vecám; 2) nenávisť a odpor proti němu a jeho otcovským narídeňám.

59. **Jako zhrešíme obzvláštne proti zevnūternej cti Božej?**

Keď obecne služby Božej zanedbávame, aněb sa pri nich nepočestně držíme.

Příklad Daniela, který sa něchal radněj do jámy levovej vhodit, jak prikázanu zevnūternū uctivost Božū zanedbat. Dan. 6.

60. **Možeme-li aj jiným spôsobom proti prvému prikazu hrešit?**

Ano, my hrešíme proti prvému prikazu, keď buďto nevzdávame Bohu tú česť, kterou on od nás žadá, aněb jemu jinakšū česť vzdávame; obzvláštne hrešíme skrz modlárstvo, poveru, čarování, svatokrádež, a skrz simoniū aněb svatokupectvo.

61. Kedy pácháme modlárstvo?

Pácháme modlárstvo, keď nějakému tvorú božskú časť preukazujeme, jak to pohané činili. >

62. Kedy hrešíme skrz poverky?

1) Keď Boha, aneb svatých takým spôsobom ctíme, který učení, aneb obyčaji cirkve odporuje;

2) keď jistým věcám nějakú moc pripisujeme, která ani od přírody ani skrze modlitbu cirkve, aneb z božského ustanovená mať nemožú.

„K poverkám prináleží aj vešba, skrze která něco tajného aneb budúceho vedieť chceme, když sa veštea o radu spytujeme, dáme si ruky pozreť, karty vykládať, snom, aneb jiným daremným a ničemným znameňám verime.

63. Kedy pácháme čarování?

Když pomocí zlých duchov poklady naleznúť, škodu činiť, aneb podivné věci konať chceme.

64. Čo je svatokrádež?

Svatokrádež je zneuctění Bohu zasvatěných věcí, osob aneb míst.

Příklad: trestání Balthasara krále (Dan. 5), Heliodora (2 Mach.) Rušitelé chrámu od Krista vyhnání. Ján. 2, 15.

65. Kedy pácháme simoniu aneb svatokupectvo?

Pácháme simoniu aneb svatokupectvo, keď duchovné věci, úrady a tím podobné za peňáže aneb za peňážnú cenu kupujeme aneb predávame, jako to Simon čarodelník činiť chcel. Sk. Ap. 8.

Mravná nauka. Vzbudzuj každodenně víru, nádej a lásku v sebe, a nikdy nezanedbávaj tvoju rannú a večernú modlitbu. V kostole sa drž počestně, modli sa pobožně, klečící a so sepnutýma rukámi.

čítal

Pokračování prvního příkazu Božého.

O uctění a vzývání svatých.

66. Čo učí katolícká cirkev o uctění a vzývání Svatých?

Ona učí, že práve a spasitedelně jest, Svatých ctíť a vzývať.

67. Či ale uctění, které Svatým preukazujeme, není proti prvnímu příkazu?

Na žádný způsob, nebo 1) my Svatým žádnú bozsku poctu nevzdáváme;

2) vo Svatých ctíme a zvelebujeme samého Boha, který sa v nich tak mocným a milostivým preukázal.

68. Jaký je rozděl mezi uctěním tím, které preukazujeme Bohu, a tím které Svatým preukazujeme?

1) Boha jedině ctíme, a jemu sa klaňáme, jak našemu najvyššému Pánu, Svatých ale ctíme len jak jeho verných služebníkuv a přáteluv.

2) Boha ctíme pre něho samého, Svatých ale pre té dary a prednosti, které od Boha majú.

69. Na čo máme pri uctění Svatých obzvláštne pozorovat?

Aby sme skrze nasledování jejich čností jim podobní boli.

70. Jaký je rozděl mezi tú modlitbu, která konáme k Bohu, a tú která k Svatým vykonáváme?

Mý sa k Bohu modlíme, aby nám skrze svoju všemohúcnost pomáhal; k Svatým ale, aby nám pomáhali skrze svoju prímluvu u Boha.

71. Neui-li ale to znak nedúvery proti Ježišovi Kristu, keď sa k Svatým utíkame?

Né; nebo 1) milosť a spasení len jedině od Boha pre zásluhy Ježiša Krista odčekávame;

2) keďby to znak nedúvery bol, tak by sa svatý Pavel nebol k pravoverícim kresťanom obrátil, aby jemu pomáhali ve svých modlitbách k Bohu (Rím. 15, 30) a svatý Jakub by nas nenapomínal, modliť sa za seba vespolek, aby sme spasení boli. Jak. 5. 16.

Boh sám nekdy rozkázal prátělom Jóba: Idě k služebníkovi mojmu Jóbovi, . . . Jób ale služebník moj bude sa modliť za vás. Job. 42. 8.

72. Svedčí-li aj písmo svaté, že Svatí v nebi za nás orodujú?

Ano, ono svedčí, 1) že Andělé za lidí orodujú;

2) že už dávno zemrelý prorok Jeremiaš mnoho sa modlí za lud, a za celé mesto svaté. 2. Mach. 15. 14.

3) že čtyri a dvacať starcov pred trónom Bóžim Najvyššimu modlitby ustavičně vzdávajú. Zjav. 5. 8.

1) „Keď si sa modlival s plačom, já som obetoval modlitby tvoje Panovi“, hovoril arcianďel Raphael Tobiašovi (Tobiaš 12. 12.) Z toho vysvitá, že aj andělé a svati v nebi vedá, kedy a o čo sa modlime.

73. Prečo ctíme Mariu vícej, a vzývame častejšé než jiných Svatých?

1) Poněvádž ona je Matka Božá, a preto' všech Andělov a Svatých milostí a dostoyností ďaleko prevyšuje;

2) poněvádž preto svoju prímluvu u Boha najvícej vykoňat móže.

74. Máme-li aj obrasy Krista Pána a Svatých též v uctivosti drňaf?

Zaistě; nebo keď už děti obrasy svojich rodi-

čov, a poddaní obraz svojego knížata cíá, musíme tím více obrazy Pána a jeho Svatých v uctivosti držať.

75. Není-li ale povedáno: „Neučiniš sebe modly“?

Povedano sice je; ale tam aj to stojí: abys sa mu klaňal, (3. Mojž. 26, 1), jako to pohané činili.

„Boh nám prikázal Mojžesovi, aby dva Cherubiny na obidvoch stranách archy úmluvy postavil (2. Mojž. 25. 18.), aj jedného meděného hada jakžto obraz Ukřižovaného učinil: 4. Mojž. 21. 8.

76. Není-li to ale povera, pred obrazy sa modlíť?

Nijak: nebo my sa modlíme pred obrazy ku Kristu, a k Svatým, ktorí sa nám predstavujú.

77. Prečo ctíme relikvie, aněb ostatky Svatých?

Poněvadž jejich těla chrámy sú Ducha svatého, a nekdy zas k večnej sláve povstanú;

2) poněvadž Boh častejšě zázraky skrz ně učinil

„Keď sa tělo mrtvé člověka (kterého pochovať chceli) dotklo kosti Elizeových, ožil člověk, a vstal na nohy svoje“. 4. Kral. 13, 21. „Na nemocných nosivali od těla svatého Pavla šatky a pásiky, a odstupovaly od nich nemoci, a zli duchové vychádzali“. Sk. ap. 19, 12.

Mravná nauka. Cti pobožně milých Svatých, obzvláště najblahoslavenějšú Pannu Mariu, svatého Jozefa a tvojho ména patróna. Čítaj pilně jejich životopis, a následuj verně jejich příklad.

Druhý príkaz Boží.

„Nevezmeš méno Pána Boha tvojho na darmo“.

78. Čo zakazuje druhý príkaz Boží?

Zakazuje každé neuctění ména Božého.

79. Čím neuctíme méno Božé?

- 1) Neuctivým vyslovením ména Božého;
- 2) rúháním proti Bohu, a vysmeváním náboženstva;
- 3) hrišným prisaháním, zlorečením,
- 4) zrušením slubov.

80. Jak hrešíme neuctivým vyslovením?

Keď méno Bože, a ména svatých zo žartu, aněb v hněve, aněb z lahkomyseľnosti vyslovujeme.

81. Čo sa rozumí „rúháním proti Bohu“?

Rozumejú sa opovržené aněb hanebné reči proti Bohu, proti Svatým, aněb svatým vecám.

Tento hrich je tak veľký, že v starom Zákone smrtú bol potrestaný. „Kdo by sa rúhal Ménu Pána, nech smrtú umre, kamením nech ho ubije všetko množství“. 3. Mojž. 24. 16.

82. Možeme-li aj myšlením proti Bohu rúhať?

Ano; keď dobrovoľně o Bohu, aněb o Svatých opovrzně myslíme.

83. Čo znamená prisahať?

Prisahať znamená Boha za svedka vzyvať, že pravdu mluvíme, aněb svoje prislúbení držať chceme.

84. Jak hrešíme prisahú?

Prisahú hrešíme,

- 1) keď falešně, aněb v pochybnosti prisaháme;
- 2) keď bez potreby prisaháme, aněb nekocho k prisaháňú naveděme;
- 3) keď prisaháme zlé činiť aněb dobré opustiť ;
- 4) keď prísahu nedržíme, ačkolvek ju zadržat môžeme.

„Prisahať buděš v pravdě, v múdrosti a v spravedľnosti“. Jerem. 4. 2.

85. Čo znamená falesne aneb v pochybnosti prisahať?

Znamená tolko, jak

1) prisahú tvrdiť, že je nečo pravda, ačkolvek víme, že to pravda není, aneb nevíme, či to pravda je;

2) nečo prisahú prislúbiť, ačkolvek myslíme, že to nezadržíme.

86. Čo máme o falesnej aneb krivej prisahahe myslieť?

Falesná prisaha, obzvláštně pred súdom, je jeden z najvetších hričov; nebo tú prisahú

1) vševedúcnosť a spravodnosť Božú vysmévame;

2) ostatni prostredek, vernosť a víru medzi ludmi zničujeme;

3) odtrháme sa slavne od Boha, a jeho hněv na seba vyvolávame.

Zlorečení pridě do domu toho, který prisahá skrze méno moje falesně; a prebývat bűdě u prostred domu jeho, a strovi ho, a drevo jeho; a kameni jeho. Zach. 5, 4.

87. Čo znamená zlorečít?

Zlorečít znamená seba, aneb jiných preklínať, pri čom často aj méno Božé neuctěné bývá.

Zlorečení je nečo velice ohavného, a znamená surové a hněvliivé srdce. Usta krestana — dělata Božého — len dobrorečeni majú mluviť. 1. Petr. 3. 9. Zlorečení je spolu aj prisaha, která často Boha, — jestli nepravda sa hovori, — k trestánú vyvolává.

88. Čo je slub?

Slub je dobrovolná, Bohu učiněná prípověď, nečo jemu milého činiť, bár sme aj k tomu jináč ne zavázani.

89. Je-li povinnost slub držať?

Slub držať je svata povinnost, jestli sa len nejaká nemožnosť neprihodi.

„Slubil si nečo, neodkladaj splniť. Nebo o mnohé lepšie jest nesľubovať, nežli sľuby nesplniť“. Kaz. 5. 3. 4. Preto máme s pokojným rozvážením sľub činiť, a né tak ľahko bez rady jedného rozumiteľného spovedníka aneb jiného kňaza.

90. Činíme-li už dosť, keď nesneuctíme meno Božé!

Né; my ho máme aj uctiť, ho vďačne zvelebovať, pobožne vzývať, stále vyznávať, a za jeho česť a slávu horliť.

Mravná nauka. Chráň sa pilne tej ohavnej navyklosti zlorečič a prisahať. Radšej často, obzvláštné v pokúšení proti svatej čistote, vzývaj najsvätejšie ména Ježíš a Maria. †

Tretí príkaz Boží.

„Spomni, abys deň svatečný svätiteľ“.

91. K čemu nás zavazuje tretí príkaz Boží?

Zavazuje nás deň Pána, to jest nedelu, skrze konání bohumilých skutkov, a skrze zdržování-sa od služebných prác svätit.

92. Jaké bohumilé skutky máme v nedelu konať?

Máme 1) mšu svätú, a podľa možnosti jiné služby Božé, obzvláštné kázeň a kresťanské vynaučování slyšať;

2) svaté svätosti prijímať, nabožné knihy čítať, nečo nábožného rozjímať, a skutky lásky kresťanskej konať.

93. Které su služebné, a preto zakázané práce?

Té práce tělesné, které obyčajně od remeselníkov, náděnníkov, a od služebnej čeladi konané bývajú.

Práce, jediné duchom konané, neprislúchajú k služebným prácam. Predca aj té docela svetské práce, ktoré tichej slávnosti nábožnej prekážky robá, zakázané sú, n. p. pravotóni, kupování a predávání. a t. d.

94. Není-li nikdy dovoleno, v nedělu služebné práce vykonávat?

Je dovoleno,

1) keď duchovná vrchnosť z doležitých príčin to dovolí, a

2) keď toho česť Božá, dobré bližného a tuhá potreba žádá.

95. Prehřešují-li len ti, kteří zakázané práce vykonávají?

Aj ti prehřešujú, ktorí od svojích poddaných, od sluhov, náděnníkov, remeselníkov takové práce bez potreby žádajú, aněb vykonať nechajú. Nebo hovorí Boh: „aby odpočinul služebník tvoj, i děvka tvoja, jako i ty“. 5. Mojž. 5. 14.

96. Znesvetujeme-li nedělu len skrze služebnú práci, a sanedbáním služeb Božích?

Nedělu znesvetujeme též skrze pohoršlivé výstupnosti, skrze nemírné pití, rozpustilé hry a veselosti.

97. Čo má nás od znesvetěná neděly obvláštne odstrašit?

1) Časné a večné tresty, kterými sa Boh vyhráží rušitelom svátkov.

2) Tá myšlénka, že znesvetění neděli náboženstvu je k potupe, a kresťanom k pohoršeňú.

„Soboty moje poskvrnili prevelmi; preto som rekol: že vylejem prchlivost moju na nich na pustatine, a zhladím jich docela“. Ezech. 20, 13. — Kdoby ju (sobotu) zrušil, smrtú zomre“. 2. Mojž. 31, 14. Tak jest v starom zákoně.

Mravná nauka. Svět děň Pána vždy svedomité, a nedaj sa ani ľahkomyselnosťou a dychtěním po veselosti, ani príkladom zlých a víry prázných ľudí k jeho znesvětěňú zvesí. „Milostivý nám buď Boh; není nám užitečné opustiť zákon“. 1. Mach. 2, 21.

Čtvrtý příkaz Boží.

„Cti otca tvojho i matku tvoju.“

98. Čo prikazuje čtvrtý příkaz?

Prikazuje, aby dětky svojim rodičom, a poddaní svojim predstaveným čest, lásku a poslušnosť preukázali.

99. Prečo majú dětky svojim rodičom čest, lásku a poslušnosť preukazovať?

Preto, že rodičové po Bohu jejích největší dobrodinci sú, a na jeho místo sú položení.

100. Jako prehrěšujú děti proti uctivosti, která svojim rodičom povinni sú?

Oni prehrěšujú proti povinnej uctivosti, keď

- 1) svojich rodičov v srdci zapovrhujú,
- 2) zle o nich mluvá,
- 3) neludsky a zdurně s nimi zachádzajú.

„Okó, které sa posmívá otcovi, a které pohrdá plodom matky svéj, něch ho vyklují krkavci, a zeďá jich orlí. Prisl. 30, 17.“

101. Jako prehrěšujú děti proti povinnej lásce?

Oni prehrěšujú proti povinnej lásce, keď,

- 1) sa za svojich rodičov nemodlá,
- 2) jich zarmucujú, a hněvajú,

3) v potrebách jim nepomáhajú,

4) krehkosti jejích trpezlivo nesnášajú.

„Kdo by uděril otca svojho, aněb matku, smrtú něch umre“. 2. Mojž. 21. 15—17. „Synu, pomáhaj v starosti otcovi svému, a nezarmucuj ho v živote jeho“. Sir. 3. 14.

Příklad Ježíša, který na kříži umírající, staral sa o matku svoju.

102. **Jako prehrávajú děti proti povinnej poslušnosti?**

Keď

1) rodičov svojích zle aněb docela neposlúchajú,

2) napomenutí jejích neprijímajú,

3) trestáňú jejích sa protivá;

„Mal-by člověk syna spurného a hlavatého, otcovi a matky neposlušného, a pofrestaný súc nechcel by poslúchať: kamenim ho uhádže lud mesta toho, aby to všecky Izrael slyšal, a sa obával“. 5. Mojž. 21, 18. 21.

103. **Čo majú očekávať té děti, které povinnosti proti rodičom svojim neplňá?**

Na zemi zlorečení Božé, potupu a haňbu, po smrti ale večné zatratění.

„Zlorečený, který necti otca svého a matku. I rekně všecky lud: Amen“. 5. Mojž. 27. 16. Pamatuj na otca i matku svú, aby snád Boh nezapomenul na těba, a radnej si bol, abys sa nebol narodil, a děň naroděná svého abys nepreklnal“. Sir. 23, 18. 19.

Příklad: Cham, Absolon, synové hlavného kňaza Heli.

104. **Čo majú té děti očekávať, které čtvrtý prikaz verně zachovávají?**

V tomto živote Božú ochranú a požehnání, a v druhém večné spasení.

„Cti otca i matku svoju, kteréžto je prikázani prvé ze zaslúbenim, aby ti dobré bolo, abys dlho žil na zemi“. Efez. 6, 2. 3.

Příklad: Sem, Isaak, mladý Tobiaš.

105. Kdo sú ti predstavení, ktorým krom rodičov, česť, lásku a poslušnosť preukázať máme?

Pestúni, učíteli, majstri, hospodári, a všetky vrchnosti duchovné a svetské.

106. Ako sa máme naproti pestúnom, učiteľom a majstrom chovať?

Máme ich za námestníkov a pomahateľov rodičov prijať, a preto jim témer všetko činiť, čo deti svojim rodičom povinni sú.

107. Čím prehrávajú obzvláštné služebníci proti svojim hospodárom?

1) Neposlušnosťú a reptáním; 2) lenivosťú a nevernosťú; 3) pomlúvaním a rozmašáním klevet; 4) najviac ale detky v dome k zlému svadějice.

„Služebníci, poslušni buďte ve všeckom pánom tělesným, ne na oko slúžice, jako ludom sa zalibujice, ale v úprimnosti srdca bojice sa Boha“. Kol. 3, 22. „Služebníci, poddani buďte ve vsej bázni, nélen pánom dobrým a mírným, ale i prikrym“. 1. Petr. 2, 18.

108. Ako prehrájeme proti duchovnej vrchnosti?

1) Keď česť jej príslušnú slovom aneb skutkom nezachováváme;

2) Keď sa jej protivíme, z čoho roztržky a pohoršení vzniknut možú!

3) Keď sa protivíme duchovným osobám vyživení, a službám Božským opatrení udělíť.

„Poslušni budtě predstaveným vašim, a poddani budtě jim; nebo oni sú bedliví, jako počet majice vydat' za duše vaše, aby to s radostú činili, i ne ze sťažováním; nebo to vám není užitečné. Žid. 13. 17.

109. **Jako prehréšujeme proti svetskej vrchnosti?**

- 1) Skrz nenávisť a opovržení;
- 2) skrze opovážlivé hanení a zlorečení;
- 3) skrze zadržování slušných platov;
- 5) skrze protivnosť a búrení;
- 5) skrze jakúkoľvek radu a sprisahání proti

knížatu a vlasti.

Každá duša nech je vyšším vrchnostám poddaná: nebo není vrchnosti krome od Boha, a které sú, od Boha zri-
déné sú. A preto kdo sa Vrchnosti protivi, Božému nari-
dénú sa protivi; ktorí sa ale protivá, sami sebe odsúdení
nabývajú". Rim. 13, 1. 2.

110. **Kedy nemáme rodičov, predstavených a vrch-
nosť poslúchať?**

Keď nám nečo prikazujú, čo Boh zakázal.

„Boha treba vícej poslúchať, jako ľudí". Sk. Ap. 5, 29.

Příklad: tri mláděnci v Babiloně, bratři machabej-
ski, apoštolové před radú židovsku.

P o k r a č o v á n í č t v r t é h o p r í k a z u.

111. **Týká sa čtvrtý prikaz len detek a poddaných?**

Né: ono zavírá v sebe aj povinnosti rodičov a
predstavených.

112. **Která je prvá a najsvatejšá povinnost rodičov
naproti svojim dětkám?**

Prvá a najsvatejšá povinnost rodičov je, aby oni
svoje dětky pre Boha a pre život večný vychovávali.

113. **Čo majú rodičové činiť, aby svoje dětky pre
Boha a pre život večný vychovali?**

Oni jích mají

- 1) v katolickom náboženství dať dobre vyna-
učovať;

- 2) za čas jich k všeckému dobrému vodiť.
- 3) dobrý príklad jim dávať,
- 4) od zlého jich várovať, a
- 5) jich chyby trestať.

Neodnímaj od dĕtata svojho karhání, nebo keď ho prútom udĕriš, neumre. A tak dušu jeho z pekla vyslobodiš. Prisl. 23, 13. 14.

114. Jako zhrešá rodičové, keď tuto svoju povinnosť zanedbajú?

Oni ľazko zhrešá, učiňá sa hríchov dĕtĕk svojich učastnými, a často bývajú príčina večného zatratĕná jejich. (Heli).

115. Jaké povinnosti majú hospodári proti svojej čeladi?

- 1) Oni majú s ňú láskave zachádzať,
- 2) jej zaslúženú mzdu dávať,
- 3) k všeckému dobrému ju vodiť,
- 4) ju od zlého a všeckých zlých príležitostí chrániť.

„Páni, čo je spravdivého a slušného, služebným preukazujtĕ; vedúce, že i vy Pána máte na nebi“, Kol. 4. 1.

116. Které sú povinnosti vrchnosti proti poddaným?

Vrchnosti sú od Boha uridĕné k dobrému svojich poddaných; preto majú

- 1) jim k dobrému podla možnosti napomáhať,
- 2) svoj úrad múdre a spravdive vykonávať,
- 3) zlé trestať, a
- 4) všeckým kresťánský príklad dávať.

Mravná nauka. Cti svojich rodičov, učiteľa, duchovného pastýra a všeckých, ktorí sú tebe pre svoj úrad, stav a vek predstavení. Poslúchaj rád, a

ochotně podľa príkladu Ježiša, ktorý, ačkoľvek „Boh požehnaný na veky“, predca Marii a Jozefovi poddaný bol.

+

x P á t ý p r í k a z B o ž í.

„Nezabiješ“.

✕
✕

117. Které hříchy sa zakazujú v pátém prikaze Božém?

Zakazujú sa vŕecke hříchy, skrz které by sme bližnému aněb sebe samým na živote těla aněb duše uškodili.

118. Jako sa prehrešujeme na těle a na živote bližného?

1) Keď bližného nespravedlivým spôsobom zamordujeme, bijeme, aněb poraníme;

2) Keď skrze sužování aněb tvrdé nakladání život jemu horký činíme aněb ukraťujeme.

„Kdokolvek by vylěl krv ludskú, vyletá budě krv jeho, nebo na obraz Boží učiněn jest člověk“. 1. Mojz. 9, 6.

119. Či není žádnému dovoleno, člověka usmrtit?

Je dovoleno 1) vrchnosti k potrestání zločinstvá;

2) druhým ale len k obrane vlasti a k svej obrane z potreby.

120. Zakazuje-li pátý prikaz len skutečný slý účinek proti životu bližného?

On zakazuje aj vŕecko to, čo k tomuto zlému účinku vedě, jako: hnev, nenávisí, svády, haneblivé, a zlorečené slova.

„Každý kdo nenávidí bratra svého, mordár jest“.

1. Ján. 3, 15. Slysali stě, že rečeno jest starým : Nezabiješ. Ale já pravim vám: že každý kdo sa hněvá na bratra sveho, vinen budě súdu“. Mat. 5, 21. 22.

121. Jako sa prehrešujeme na svém vlastném těle a živote?

1) Keď seba samého zamordujeme;

2) Zdraví svoje oslabujeme, aněb svoj život ukraťujeme skrz nemírnost v jedění a pití, prudký hněv, a t. d.

122. Jaký hrieh páchá ten, který seba schválně zamorduje?

Taký páchá trojnásobný hrozný hrieh:

1) hrieh proti Majetnosti Božej, který jediné má právo nad životom a smrtú;

2) proti svej vlastnej duši, kterou on bez útrpnosti do večného zatratěná uvrhuje;

3) proti občanskej spoločnosti a najme proti svojim příbuzným, kterým náramný žal a hanbu sobuje.

123. Nesmíme-li nikda svoj život aněb zdraví v nebezpečentvo vydat?

Nikdá bez potreby, než len tedy keď to vyššá povinnost žádá.

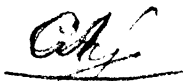
124. Smíme-li sami sebe smrt práť?

Z netrpezlivosti aněb ze zúfanlivosti nikda, ale len, keď žádáme Boha nikda více neobraziť, a keď za ním dychtíme.

„Žádám zemreť, a býť s Kristom“. Fil. 1, 23.

125. Jak škodíme bližnému na živote duše?

Keď mu pohoršení dáme, to jest: keď ho

schválne k hriču navádzame, aneb jemu dobrovolné príčinu a príležitosť k nemu dáme.

126. Kdo dáva pohoršení bližnému ?

Slovom všecci, ktorí jakým kolvek spôsobom k zlému vábá, radu dávajú, pomáhajú, zlé prikazujú aneb k nemu privolá, obzvláštně ti,

1) ktorí bezbožně a nepočestně mlúvá, aneb necudně sa šaía;

2) ktorí zlé knihy a obrazy rozširujú,

3) ktorí bezbožným ľuďom k hrišným schódkám svoje domy otvárajú;

4) predstavení, ktorí zlý príklad dávajú, aneb zlé podľa povinnosti neprekazujú. ➤

127. Čo nás má od pohoršenia obzvláštně odstrašit ?

1) Tá myšlienka, že pohoršenie je pomahač diabla, ktorý skrze zvedenie ku hriču, dúše krvú Ježišovu vykúpené zabijá.

„Ten (dábels) bol mordárom od počátku“. Joh. 8, 44.

2) Hrozně nasledky hriču tohoto, a strašlivý vyslov Ježišov:

Kdo pohorší jedného z týchto maličkých, který ve mně verá, lepší by mu bolo, aby zavesen bol mlynský kameň na hrdlo jeho, a uhođen bol do hĺbokosti mora. Beda svetu pre pohoršenie“. Mat. 18, 6. 7.

Příklad Eleazara, který radšej chcel umreť, jako mládež pohoršit.

128. Čo musíme činiť, keď sme bližnému na těle, aneb na duši uškodili ?

Musíme ne len za hrič lutovať, a z něho sa spovedať, ale tež aj to učiněné zlé, podľa možnosti, zase napraviť.

129. Čo nám prikazuje pátý príkaz Boží?

On nám hlavne prikazuje v pokoji a v svornosti s bližným žiť.

*Mravná nauka. Neopovažuj sa nikdá bližného preklínať, haníť aneb biť. Utěkaj pred zvoditeľom jako pred ďablom, který tvoju dušu usmrtiť chce. Ne-
budť ty sám mordár na duši tvojho bližného skrze pohoršlivý skutek aneb reč.* X

Šestý príkaz Boží.

„Nezesmilníš“.

130. Čo zakazuje Boh v šestém prikaze?

Zakazuje

1) cudzoložstvo a vsecké hríchy chlípnosti: nestydaté pohledy, reči, žarty, dotýkání a čo ináč ešte stydlivosť urážá;

2) vsecko, čo k chlípnosti pozbudzuje. >

„Smilstvo ale a všeliká nečistota ani něch menované není medzi vámi, jako sa prislúchá na svatých, aneb mrz-
kosť, neb bláznivé reči, neb žartování“. Efez. 5, 3. 4.

131. Čo navádzá najvác k nečistote?

K nečistote navádzá

1) všetečnost očí;

2) nečestné šatení;

3) zlé tovaryšstvo, zlé knihy a neslušné obrazy;

4) rozpustilé hry a tance;

5) velice slobodné obcování s druhým po-
hlavím;

6) opilstvo a zahálka.

132. Pročo sa máme nečistoty obzvláštné varovať?

Poněvadž 1) žádný hriech ohavnejší, a 2) žáden ve svojích následkoch hroznejší není.

133. Které sú následky nečistoty?

1) Vezme človeku nevinnosť, a nakazí ho na těle i na duši;

2) vedě ho k mnohým jiným hriechom a nešlechtnosťám:

3) vrúcá ho do bídy, potupy, hanby, konečně ale do večného zatratěná.

„Kdo sa pripojuje smilnicám, opovážlivý jest: mole a červí ho zedá“. Sir. 19. 3. „Smilnikom částka budě v jaze-re, které hori ohňom a sírkú“. Zjev. 21, 8.

Příklad: Skrže nečistotu Dávid, Šalamon, Herodes a Herodiada k největším nešlechtnosťám sveděni boli. Hlavně pre nečistotu skoro celé pokoleni ľudské skrže potopu, Sodom a Gomorrha skrže oheň z něba znivočeny byly.

134. Je-li každý hriech nečistoty fašký hriech?

Ano, každý hriech nečistoty kterého sa vedome a samovolně budě na sebe samých aněb s bližným dopustíme, je smrtdelný hriech: „nebo to veděť rozumě-jíce“ hovori sv. Pavel (Ef. 5, 5.), že žádn smilnik, aněb nečistý nemá dědictvo v království Kristovém a Božém“.

135. Čo máme činiť, keď pochybujeme, je-li něčo hriech proti čistotě?

Máme svého spovedelníka o poučení prosit, a za tým toho, o čom pochybujeme, pilně sa chránit.

136. Čo nám prikazuje šestý prikaz Boží?

Prikazuje nám ve všeckých našich myšlenkách,

pohledech, řečách a účinkoch počestně a stýdlive sa držať. >

137. Jaké prostredky máme proti prekušeniu k nečistotě užívať?

Máme

- 1) všeckých zlých tovaryšství a príležitostí sa chrániť,
- 2) naše smysly, obzvláštně oči, pilne ostríhať, a obecně tělo skroľuvať,
- 3) svatě svátosti častejšej prijímať,
- 4) v pokúšení Bohu a blahoslavnej Panni Marii sa porúčať,
- 5) si pomysleť, že Boh všecko vidí, a že v každem okamžení umreť môžeme.

Mravná nauka. Miluj nevinnosť, jakžto najvatšé dobré a najpeknejšiu ozdobu duše svojej; rozjímaj často slova písma svatého: „O jak krásné je čistotné splodení s jasnosťú! nesmrtedelná je památka jeho, nebo i u Boha známé je i u ľudí“. Múdr. 4, 1. Nečiň tedy nikdá nečo takého ani samotný ani pred druhými, čo by šlechetni ľudé veděť nesmeli.

Rozkoš hríchu zdá sa býť madom —

Never, záhubným ti budě jedom. X

S e d m ý p r í k a z B o ž í.

“Nepokradněš“.

138. Čo zakazuje Boh v sedmém príkaze?

Zakazuje bližnému na jeho statku škodiť skrz lúpež aněb krádež, podvod, úžeru, aněb skrze jiný nespravedlivý spôsob.

139. Kterí lidé sa prehrešujú skrz lúpež aneb krádež?

Skrz lúpež aneb kradež sa prehrešujú né len lúpežníci a zlodeji, než všecci ti, ktorí jím radu dávajú aneb pomáhajú; ktorí ukradené veci kupujú, náležené nenavrátajú, a dlžoby svoje nevyplatajú.

140. Kdo sa prehrešuje skrze podvod?

Kdo bližného oklamává v kupectví falešnú míru, váhu, peňazmi aneb zlým tovarom, kdo sa s nekým nespravedlivo právotí, sudcov úplatí, a t. d.

141. Kdo sa prehrešuje skrz úžeru?

Skrz úžeru prehrešujú tí, ktorí za požíčku nedovolené úroky žádajú, a slovom všecci, který bídu bližného k svému užitku užívajú.

142. Jakým sposobom sa prehrešujeme ešte proti sedmému príkazu?

Keď cudzé lúky aneb stromy kazíme, cudzý statok raníme aneb zabijeme, povinnú prácu zanedbávame, aneb jinakšu nespravedlivú škodu činíme.

143. Jako možeme aj skrz malé krádeži aneb podvody proti sedmému príkazu faško zhrešiť?

1) Keď této často opakujeme, tak že vlastník znamenitú škodu trpí, aneb keď len vólu máme, té krádeži často opakovať;

2) Keď škoda chatrná bližnému vatšú škodu spôsobuje

144. Čo máme činiť, keď cudzý statek máme, aneb keď sme bližnému škodu učinili?

Cudzý statek musíme navrátiť, a škodu podľa možnosti vynahradiť, ináč neobsáhneme odpušťenú u Boha.

145. Kdo je povinný, cudzý statek navrátiť aneb škodu vynahradíť?

1) Ten, ktorý cudzý statek má, aneb ktorý škodu skutočne spôsobil;

2) jestli tento to nečiní, tedy ti, ktorí sa hríchu účastnili, aneb ktorí to nebránili, ačkolvek to činiť mohli, ano i mali podľa svojho úradu.

146. Komu musíme cudzý statek navrátiť?

Jeho vlastníkovi, aneb jeho dedičom; keď ale to není možno, musíme to dáť chudobným, aneb k nábožnému cílu vynaložiť.

147. Čo musíme činiť, keď cudzý statek hneď navrátiť nemôžeme?

Musíme uprímnu vôľu mať, že to, čo najskor možno budě, učiníme, a nesmíme za tím nič zanedbať, čím bysme sa do toho stavu položili, tuto povinnosť vyplniť.

148. Čo si máme rozvážiť, aby sme na cudzý statek nesáhali, aneb jeho navrátení nezanedbali?

1) Že nám to smrť predca vytrhně;

2) že cudzý statek šťastí a požehnaní nedonášá;

3) že není nič hlúpejšého, jak pre márný statek dušu svoju do pekla uvrhnúť.)

149. Čo nám prikazuje sedmý prikaz Boží?

Prikazuje nám, každému čo jeho vlastné je, dáť a dobročinným proti bližnému býť.

Mravná nauka. Neodcudzuj nečo, trebars by to jak chatrné bolo, a ber sebe k srdcu túto pravdu: „S malým začínáme, s veľkým skončíme“. Nevezmi nečo ani tvojím rodičom; nebo kdo ukradně nečo otcovi svému aneb mátkiovej, a povedá, že to není

hrích, je tovaryš mordára“. Prisl. 28, 24. Skrze to časom upadnú bratia a sestry do škody a spoludomci do nespravodlivého podozrenia.

x Osmý príkaz Boží.

„Nepremlúviš proti bližnému svému falešného svedectva“.

150. Čo zakazuje osmý príkaz Boží?

Predevšiem zakazuje falešné svedectví vydať, to jest: nečo pred súdom vyreknúť, čo pravda není.

„Privedli dvoch mužov synov dáblových: a oni jako muži dáblovi pravili proti němu (Nabothovi) svedectvo krivé“. 3. Král. 21. 13.

151. Které ešte hríchy skrz osmý príkaz sú zakanané?

- 1) Luhání a pokrytství;
- 2) Omlúvaní, a na poctivosti utrhaní;
- 3) falešné podozrení a opovážlivé posudzování; a
- 4) slovom všecké hríchy, skrze které bližnímu na jeho cti, aněb jeho dobrém méne škodíme.

152. Čo znamená luháť?

Luháť znamená vedome a úmyselně nepravdu mluviť.

153. Není-li někdy dovoleno luháť?

Není nikdy dovoleno luháť, ani k našmu vlastnému aněb k bližného prospěchu, ani ze žartu aněb z nůdzy; nebo každé luhání protiví sa Božej pravdivosti.

„Luhání je ohavnost zlá na člověku“. (Sir. 20, 26). „V ohavnosti sú u Pána ústa luhavé“. Prisl. 12, 32.

Příklad. Smrt luhavého Ananiaša a Safiry. Skut. Ap. 5.

154. Jako sa prehrešujeme skrz pokrvtví!

Keď sa lepšími aněb pobóžnejšími robíme, jak sme skutečně, abysme druhých skrze to do omylu privedli.

155. Jak sa prehrešujeme utrhaním na poctivosti?

Keď chyby bližného bez potreby vyjevujeme.

156. Kedy můžeme chyby bližného vyjeviť?

Můžeme a máme jich vyjeviť, keď to 1) k dobrému chybného, aněb 2) k zabráněním vatšého zlého potřebné jest.

157. Jako sa prehrešujeme omlúváním?

Keď na bližného chyby vymyslíme, které on nemá, aněb jeho skutečné chyby zvětšujeme.

„Had, který tajně poštipе, nič ménеj nemá, nežli ten, kteri tajně utrhá“. Kaz. 10, 11.

158. Je-li omlúvání aněb utrhaní na poctivosti též velký hriчh?

Tento hriчh je tím vatší,

1) čím znamenitejšá je chyba, a čím vážnejšá je osoba tá, kterou omlúváme;

2) čím vatšá je škoda, která sa jej skrze to stává;

3) čím vícej osob to omlúvání počují;

4) čím horší je úmysel, který pri tom máme.

159. Je-li už aj to hriчh, keď omlúvání slúcháme?

Ano, je hriчh omlúvání

1) so zalúbením slyšať,

2) to neprekaziť, keď to můžeme,

3) to skrz otázky a prisvedčením napomáhať.

„Zapleť uši tvoje trním, a neslyš zlý jazýk“. Sir. 28, 28.

160. Čo musí ten činiť, ktorý česť bližního omlávaním a hanením urasil?

On musí 1) to odvolať a odprosení pytať, 2) všeckú učiněnú škodu vynahradiť.

161. Máme-li též odvolať, keď sme pravdivé sice, ale skryté chyby vyjavili?

V tomto páde máme bližního vymlúvať, a dovoleným ináč spôsobom česť jeho vynahradiť.

162. Jak prehrešujeme skrze falešné podezrení a opovážlivé posúdzování.

Prehrešujeme 1) skrze falešné podezrení, keď bez dostatečnej príčiny o bližním nečo zlého myslíme; 2) skrz opovážlivé posúdzování, keď bez dostatečnej príčiny to zlé za pravdivé a isté držíme.

„Ne súdte, a ne buděte súdění“. Mat. 7, 1.

163. Čo prikazuje osmý prikaz Boží!

Prikazuje, aby sme

- 1) vždycky pravdu hovorili,
- 2) o česť a dobré méno slušně sa starali, a
- 3) nadevšecko jazyk na uzdě držali.

164. Na kolko sa máme aj o našu vlastnú česť starať?

Na kolko to česť Božá, prospech bližného, a povinnosti stavu nášho žádajú.

„Nebo opatrujeme dobré né len pred Bohom, ale aj pred ľuďmi“. 2. Kor. 8, 21.

Mravná nauka. Maj v nenávisti faleš a luhání. Nehovor nikda neláskave o tvojom bližním, ne-súď ho potupnými slovni. Netaj však jeho chyby pred tými, ktorí jich opraviť možú, n. p. pred rodičmi, učitelí, predstavenými.

X D ě v á t ý a d ě s á t ý p r í k a z B o ž í .

„Nepožádáš manželku bližného tvého“.

„Aniž požádáš domu bližného tvého, ani role, ani služebníka, ani děvky, ani vola, ani osla, ani ničeho, čo jeho jest“.

165. Čo zakazuje dĕvátý príkaz Boží?

Zakazuje všeckú žádost, manželku druhého mař, a obzvláštne všecké nečisté myšlénky a žádosti.

166. Sú-li nečisté myšlénky a žádosti vždycky hřích?

Jak dlho sa nám nelúbá, a sa usilujeme jich z mysli vytvoriť, není sú hřích; máme-li ale dobrovolné zalúbení v nich, tedy sú ťažký hřích.

167. Čo máme činiť, keď nečisté myšlénky a žádosti nás pokúšajú?

Máme jim hned z počatku prísne odporovať, a Boha o pomoc vzývať.

168. Čo prikazuje dĕvátý príkaz Boží?

Prikazuje jedine o to sa usilovať, čo počestné a svaté je.

169. Čo zakazuje dĕsátý príkaz Boží?

Zakazuje všecké žádosti, cudzý statek nespravedlivým spôsobom chceť obdržať.

„Koreň všeho zlého je lakomost“. 1. Tim. 6, 10.

170. Čo prikazuje dĕsátý príkaz Boží?

Prikazuje, aby sme každému práli, čo jeho jest, a spokojní boli s tím, čo naše jest.

171. Prečo zakazuje Boh nélen slé účinky, ale aj slé myšlénky a žadosti!

Ponévádz zlé myšlénky a žadosti, keď sú dobrovolné, srdce človeka poskvrňujú, a konečné aj k zlým účinkom privádzajú.

„Človek vidí, čo je zvenku, Pán ale hledi do srdca“.

1. Kr. 16, 7.

Mravná nauka. Vyžeň zlé myšlénky a žadosti vždy rychle a prísne z mysli, rozpamatujúc sa na všadčepřítomného Boha, aněb na pekelné tresty.

Mé myšlení, moje činy

Vidí Otec z neba nyní.

Tresty pekla rozjímaj,

Hřích vždy v ošklivosti maj.

Nač by celý svet ti bol,

Keď by zlý život védol,

Někdy však v hroznej žalosti

Trpel muky na večnosti.

● patoro církevných príkazoch.

172. Majú-li kresťané krom príkazov Božích ešte aj iné príkazy zachovávať?

Ano, príkazy cirkve.

173. Od koho má cirkve právo, príkazy dávať?

Od samého Krista, který cirkvi rozkázal verících v jeho méne vést a rídít.

174. Nemá-li cirkve žádné iné právo, jak príkazy dávať?

Ona má aj právo, bedlíť nad jejich zachovávaním, a predstupníkov trestáť.

175. Které sú všeobecné aneb hlavné príkazy cirkevné?

Nasledujúce pať etc. etc.

176. Jak nás zavazujú této príkazy cirkevné!

Ony nás prísne zavazujú, to jest: pod ťažkým hriechom.

„Kdo cirkev neposlechně, buď těbe jako pohan a publicán“. Mat. 18, 17.

Mravná nauka. Učiň predsavzetí, príkazy a ustanoveňá cirkve vždycky poniženě a svedomitě zachovávať, aby ťa někdy Ježíš Kristus za pobožnú ovečku svojho stáda uznal, které on Petrovi a jeho nasledovníkom pášť rozkázal. ✕

Prvý príkaz cirkve.

Zasvatěné svátky svatit.

177. Čo nám prikazuje cirkev v prvom príkase?

Prikazuje nám svátky, které ke cti Pána našeho a jeho Svatých ustanovila, podobným spôsobom, jak nedělu svatit.

178. Na čo sú svátky Pána ustanovené?

Svátky Pána ustanovené sú, aby sme 1) o tajemstvách našeho vykúpeňá rozjímalí, 2) Bohu za jeho milosti děkovalí, 3) našú horlivost v jeho službe obnovilí.

179. Načo sú svátky Svatých nstanovené?

Svátky Svatých ustanovené sú, aby sme

1) Pána zvelebovalí pre té milosti, které on jim udělil,

2) aby sme sí umínili jích nasledovať,

3) aby sme jich o prímluvu jejich u Boha prosili.

Mravná nauka. Usiluj sa, sviatky práve tak vrúcne a pobožne svätíš, jakoby sa té tajemstvá, ku ktorých pamiatke sú ustanovené, znovu pred očami našimi konaly.

V adventnom čase máme kajicným a dychtivým srdcom prichádzajúmu Vykupiteľovi cestu pripraviť; v pôstnom čase umučená jeho pokáním a seba-zaprením účastnými byť, a s ním na Velkú noc duchovne povstať. Pri približovaní Turic máme vrúcne po daroch milosti Ducha svätého túžiť, a potom ustavične sa usilovať, s obsáhnutými milostami spolu-pracovať.

Druhý príkaz cirkve.

V nedeľu a ve sviatok celú svätú mšu nabožne slyšať.

180. Čo nám prikazuje cirkve v druhom príkaze?

Prikazuje nám v každú nedeľu a sviatok celej mši svätej s náležitú pozorlivosťou, uctivosťou a pobožnosťou prítomnými byť.

181. Prečo sa v nedeľu a sviatok obzvláštné slyšání mše svätej rozkazuje?

Poněvadž obeta mše svätej najsvätejšá a najspasiteľnejšia služba Božá je, ktorú Boh najdosťojnejším spôsobom uctěný bývá.

182. Kdo je povinný v nedeľu a ve sviatok mšu svätú slyšať?

K tomu sú prísne zavázání všecci, ktorí dosta-

tečné užívání rozumu obsáhli; pokád jich důležité příčiny, jako nemoc, opatrování nemocných a týmto podobné, nevymlouvají.

183. Jako sa prehršujeme proti druhému príkazu cirkve?

1) Keď svatú mšu, z vlastnej viny celú aneb nejakú časťku zameškáme;

2) keď pri nej dobrovolnej roztržitosti sa oddávame, šeptáme, smežeme sa, aneb jinak nepočestně sa držíme.

„Pán ale jest v chráme svatém svém, umlkní před nim celá zem“, Hab. 2. 20.

184. Je-li na tom dost, keď v nedělné a svátečné dni tichú svatú mšu slyšíme?

Né; horlivost pre čest Božú a pre spasení našej duše má nás pozbudzovať, abysme aj ostatním službám Božím, obzvláštne kázni a kresťánskému vynaučaváňu prítomní boli; poněvádž aj slyšání slova Božého prislúchá k hodnému svatěňu nedělného a svatečného dna, a je, slovom, důležitá povinnost křesťana.

„Kdo je z Boha, slovo Božé slyší; preto vy neslyšitě, že stě není z Boha“. Ján. 8, 47. — Je to potom aj zlé znamení, keď slyšání slova Božého zanědbáme.

Mravná nauka. Učiň si ten zákon, že v nedělné a svátečné dni před-a popoldnájšej službe Božej a to obzvláštne ve farskom kostole, pobožně prítomným buděš. X

X Tretí prikaz cirkve.

Čtyridcát denný póst, čtvoré suché dni a jiné prikázané posty zachovávať; též v pátek a v sobotu od masitého pokrmu sa zdržovať.

185. Čo nám prikazuje cirkev v trefom prikaze?

Prikazuje nám ustanovené pósty a zdržování sa od masitých pokrmov zachovávať.

186. Které sú té ustanovené posty?

1) Čtyridcát denný post, to jest: všecky dni od Popelca až k Velkej noci, krom neděl;

2) Čtvero suché aněb kántrové dni (kantry), to jest: ve stredu, v pátek a v sobotu na počátku čtyř částek roku;

3) Svato-večerní póst (vigilie), to jest: v deň pred svátky.

187. Je-li v týchto ustanovených póstných dnoch len zdržování sa od masitých pokrmov prikázané?

V týchto dnoch jest též prikázané, len jedenkrát v dni, a sice né pred poledním jésí. Malé občerstvení večer není predca zakázané.

188. Kdo jest povinný, tímto spôsobom sa postit?

Každý kresťan, který jedenadvacátý rok dokončil, a skrz žádnú platnú príčinu není vymíněný.

189. Kteri sú od prikázaného póstu vymíněni?

Vymíněni sú

1) nemocní ozdravejúcí, a pre starosť slabí;

2) tí, které buďto lážků pracu konajú, aněb kterým by póst ve vyplnění povinností stavu jejich prekážky činil.

190. Kedy je zdržování-sa od masitých pokrmov prikázáno?

Zdržování-sa od masitých pokrmov, pokáď sme od toho ne osloboděni, je prikázané:

- 1) v každý pátek a v sobotu;
- 2) v neděle čtyricatděnného póstu;
- 3) na všecy vlastné aněb prikázané póstné dni.

191. Kdo je povinný od masitého pokrmu sa zdržovat?

Všecci kresťané od sedmého roku veku svého, jestliže jich nejaká rádná příčina, jako nemoc, chudoba, a tým rovné, nevymlúvá.

192. Čo majú tí činil, ktorí sa od masitých pokrmov dobre zdržat nemožú?

Majú si od svojho duchovného postýra dovolení vypýtať, a za to jiné dobré skutky konať.

193. Prečo máme prikázané póstné dni a zdržování-sa od masitých pokrmov zachovávať?

Preto,

1) abysme príklad Ježišov a všecých Svatých následovali;

2) abysme za naše hríchy pokání činili;

3) abysme zlé žádosti naše lahcej skrotili;

4) abysme našu poslušnosť proti církvi katoličkej preukázali.

„Obráttě sa ke mně celým srdcom vašim, s postenim, s pláčom, a kvilenim“. Joel. 2, 12.

Mravná nauka. Váž si prikaz ten o postu a zdržování-sa od masitých pokrmov, jak taký, který těbe sám Boh skrz církev svoju udělil, a pokládať si za česť, keď ho dokonále zachovávas.

X

Čtvrtý příkaz církve.

• **Prinajméněj ráz v roku, svému nariděnému kňazovi sa spovedať, a okolo Velikej noci prevelebnú svátosť oltárnú prijímať.**

194. **Čo nám prikazuje cirkev ve čtvrtém prikaze?**

Prikazuje nám:

1) aspoň jedenkrát v roku nariděnému kňazovi platně sa vyspovedať, a

2) okolo Velkej noci prevelebnú Svátosť oltárnú hodně prijímat. Je to najvrúcnejšá žádosť cirkve svatej, abysme sa častejšé tejto nevyslovitedelnej milosti účastnými učinili.

Skrz prikaz velkonočného prijímáná chcela cirkev len to uridiť, čo každý kresťan prinajméněj činiť musí, jestliže z jej společenstvá vytvoreným byť nechce.

Příklad: prvi kresťané. Sk. ap. 2.

195. **Kdo sa rozumí pod „nariděným kňazom“?**

Každý kňaz, který od svojho biskupa k slyšánú spovedi zplnomocnený je.

196. **V kterém věku sme povinní sa spovedať a prijímať?**

Keď sme dost rozumní a vyučení, abysme této Svátosti s prospěchom prijať mohli; čo duchovný otec posúdiť má.

Mravná nauka. Učiň predsavzeti, že každý mesiac k spovedi a k svatému prijímání pristúpiš.

Pátý príkaz cirkve.

V zapoväděný čas svadebného veselá
nedržiať.

197. Čo nám zakazuje cirkve v pátém príkaze?

Zakazuje, svadby od prvej neděli adventnej,
až do troch králov; a od popelnej stredy, až do prvej
neděle velikonočnej slavne vydržávať. † † †

O prestúpení príkazov.

X O hríchu obecně.

198. Čo je hrích?

Hrích je dobrovolné prestúpení zákona boz-
ského.

199. Kolkonásobným spôsobom môžeme hrešiť?

Môžeme hrešiť:

- 1) zlým myšlením, žadostmi, slovami a skutky;
- 2) aj opuštěním dobrého, čo činiť povinní sme.

200. Sú-li všetky hríchy jednako veľké?

Né; sú ťažké hríchy, aneb smrteľné; a sú
menšie, ktoré sa aj všedné nazývajú.

„Nekteré hríchy ve svatom Pisme k mrve, jiné ale k
brvau sa pripodobnujú. Mat. 7, 3.

201. Kedy pácháme smrteľný hrích?

Pácháme smrteľný hrích, keď Boží zákon v
dôležitej veci dobrovolně prestupujeme.

202. Čo prislúchá k smrteľnému hríchu?

- 1) Dôležitá vec;
- 2) úplné poznání zlého;
- 3) úplné privolení vóli.

Keď ale nedostatok potrebného poznáňa z vinnej nevedomosti aneb znerozvážená pochádzá, tedy nás ten nevymlúvá.

203. Prečo sa ťažké hrichy aj smrteľnými menujú ?

Poněvadž duša skrze ťažký hriech nadpriroděný život, to jest: posvacujícú milost ztratí, a večnej smrti aneb zatratěňá vinnú sa činí.

„Máš méno, že žiješ, a mrtvý si“. Zjev. 3. 1.

204. Kedy pácháme všedný hriech ?

Pácháme všedný hriech, keď Boží zákon buďto lén v malej veci, aneb né docela dobrovolně prestupujeme.

205. Kedy nebývá prestúpení docela dobrovolně ?

Keď rozum nepozná úplně zlé, aneb vóla k tomu úplně neprivolí.

206. Prečo sa menší hriech aj všedným menuje ?

Poněvadž lahšej, ano i bez spovedi odpuštěný bývá, n. p. skrz almužné, slyšání svatej mše a jiné dobré skutky, keď s tymato lútosť nad tímto hriechom spojíme, aneb zavírame.

207. Máme-li sa len ťažkých hriechov báť ?

Né; my sa máme každého hriechu, něch je on ťažký aneb všedný jak toho najvatšého zlého na zemi báť, a pilně chrániť

„Jako teda móžem tu zlost spáchať, a zhrešit proti Bohu svému“. 1. Mojž. 39, 9.

208. Čo má nás od hriechu odstrašit ?

Rozjímání o jeho velkej zlosti, a jeho zlych následkoch.

209. V čom záleží obzvláštne zlost smrteľného hriechu ?

Smrteľný hriech je:

- 1) ťažké obrazení Boha, našo najvatšieho Pána;
- 2) ohavná nevdačnosť proti Bohu, nášmu najlepšiemu Otcu;

3) preklatá nevernosť proti Ježišovi, nášmu najdobrotivejšiemu vykupiteľovi.

1) „Polámala si jármo moje, a rekla si: „Nebudem slúžiť“. Jer. 2, 20. 2) Slyšťe nebesá, a ušima pozoruj zem! nebo Pán mluvi: synov som vychoval a vyvýchľal, oni ale zapovrhli mňa“. Is. 1, 2. 3. Jestli kdo nemiluje Pána našeho Ježiša Krista, preklnutý bud“. 1. Kor. 16, 22. ✕

210. Z čoho poznávame najlepšej, jak slé a trestu hodné je obrazení Božé?

1) Z ťažkého trestu zlých andělov a prvých rodičov našich;

2) z večného trestu pekelného, každým ťažkým hříchom zaslúženého;

3) z toho tak trpkého umučení a smrti, které jednoroděný Syn Boží pre naše hříchy podstúpil.

211. Které su následky hříchu smrtedelného?

1) Smrtedelný hřích odlučuje nás od Boha, a zbavuje nás jeho lásky a přátelství;

2) zbavuje nás všechy zasluh a dědictva nebeského;

3) přísný súd Boží na nás donášá, a naposledy večné zatratění.

„Kteri sa dopuštajú hříchu a neprávosti, nepřátelé su duše svej“. Tob. 12, 10. Příklad, Kain, Judáš, Podobanstvo o tvrdom boháčovi.

212. Prečo sa máme aj všedných hříchov pilně varovat?

1) Poněvadž všedné hříchy sú obrazení Božé;

2) zbavují nás mnohých darov milosti, které nám Boh dáť chce

3) přitahují na nás nekteřé tresty Božé, a

4) zvedú nás pomali k těžkým hřichom >

„Kdo v malém je nespravedlivý, aj ve vatšém nespravedlivý jest“. Luk. 16, 10.

Mravná nauka. Synu moj! po vŝecky dni života tvého v pamati maj Boha, a varuj sa, abys nikdá neprivolil hřichu . . . Chudobný sice život veděme; a mnoho dobrého mať buděme, jestli sa buděme Boha bát, a odstúpime od vŝelijakého hřichu, a buděme dobré činiť“. Tob. 4, 6. 23.

O rozličných spôsoboch hřichu.

213. Které sú eŝtė obzvláŝtné spôsoby hřichov?

- 1) Seděm hlavných hřichův;
- 2) ŝest hřichov proti Duchu svatému;
- 3) čtyry do něba volajícė hřichy;
- 4) devať cudzých hřichov.

214. Které sú seděm hlavné hřichy?

- 1) Pýcha, 2) lakomstvo, 3) smilstvo, 4) záviŝť,
- 5) obžerstvo, 6) huev, 7) lenivosť.

215. Prečo sa menujú hlavné hřichy?

Poněvadž z nich, jakžto prám z tolko hlavných pramenov, jiné hřichy pochádzajú.

216. Sú-li tēto hřich vdy ŝaťké?

Ťažké sú, kolkokrát skrze ně nejaká povinnosť zruŝená je, buďto proti Bohu, aneb bližnému, anob aj proti nám samým.

217. Kedy hřeŝime skrz pýchu?

Když seba samých neporádně povyšujeme, Bohu povinnú čeŝť nedáváme, a bližného zapovrhněme.

Pýcha je v nenávisti pred Bohom, i pred ľuďmi. Počátek jest všeho hrichu. Sir. 10, 7, 15. Příklad: Lucifer, Nabuchodonosor, Holofernes, Farizeus v kostole.

218. Kedy hrešíme skrze lakomstvo?

Keď peňaze a statky neporádně hledáme a milujeme, a proti nůdzu trpícím zátvrdlivým srdcom sme.

„Ništ neni nepravějšého, jako lúbit peňaze; nebo taký aj dušu svoju na predaj má.“ Sir. 10, 10. Příklad: Achab, Giezi, Judáš.

219. Kedy hrešíme skrze smilstvo?

Keď nepoctivé myšlénky, žádosti, slová aněb skutky sebe dovolujeme, které svatú stydlivost urážajú.

220. Jak prehřešujeme skrze závisť?

Keď bližnému dobré neprajeme, a zarmútění sme preto, že sa mu dobre vedě; radujeme sa ale, poněvadž sa mu zle vedě.

„Závisťú dábelckú prišla smrt na svet; následujú ale ho ti kteří sú ze strany jeho.“ Múd. 2, 24. 25.

Příklad: Dábel, Kain, brati Jozefovi, Saul, Farizeové.

221. Kedy hrešíme skrze obžerstvo?

Keď mnoho jíme a pijeme, aněb nevčas a neporádným sposobom pokrm a nápoj žádáme.

„Kterých (nestrédných) Boh brucho jest.“ Fil. 3, 19.

Příklad: tvrdý boháč.

222. Kedy hrešíme skrz hněv?

Keď sa rozhorčíme nad tím, čo nám protivně jest, nepríslušně sa rozpálíme, a sa k pomstve zvěš necháme.

„Všeliká horkost a hněv, i rozhněvání, i krik, i rúhání něch je daleko od vás, so všeckú inú zlosťú.“ Ef. 4, 31.

Příklad: Esau v hněvu chce brata svojho Jakuba usmrtit.

223. Kedy hrešíme skrze lenivosť?

Keď bez chuti a usilovnosti práce naše konáme, a tak povinnosti naše zanedbávame.

„Id k mravcom, o leňuchu! a premysľaj cestu jejich, a uč sa múdrosť.“ Prisl. 6, 6. — Najhorší spôsob lenivosti je duchovná lenivosť, o ktorej Boh hovorí: „Bodaj bys studený bol, aneb teplý! Ale že si vlašný a neniš ani studený, ani teplý, počnem ťa vyvrhovať z úst mojich.“ Zjev. 3, 16.

Příklad: Sluha lenivý; hlúpe panny.

224. Které sú šest hríchy proti Duchu Svatému?

Šest hríchy proti Duchu Svatému sú:

1) Opopážlive proti Boskému milosrdenstvu hrešiť;

2) nad Božím milosrdenstvom zúfať;

3) poznanej kresťanskej pravde odpiráť;

4) bližnému svému milosť Božú nepráť a závidieť;

5) naproti spasitedelnému napomínaniu zatvrdlivé srdce mať;

6) v živote nekajícem až do skonania s predsavzetím zotrúvať.

Příklad: Kain, Farao, Farizeové.

225. Prečo sa menujú této hríchy proti Duchu Svatému?

Poněvadž hríchy této milosti Ducha Svatého obzvláštně odporujú, preto aj obrátění velmi lažké čiňá.

„Zatvrdlivi, a neobrezanými srdci a ušami! vy sa vždycky Duchu Svatému protivitě, jako otcové vaši, tak a vy.“ Skut. ap. 7, 51.

226. Které sú do neba volajúce hrichy?

Nasledujúce čtyry:

- 1) dobrovolné mordárstvo;
- 2) hriech sodomský;
- 3) sužovanie chudobných vdov a sirot;
- 4) zadržánie aneb ujímanie zaslúženej mzdy robotníkom a služebníkom.

227. Prečo sa menujú do neba volajúce?

Poněvadž jejích hrozná zlosť tak rečeno do neba o pomstvé volá.

„Hlas krve brata tvého volá ke mně ze zemi.“ I. Mojž. 4, 10.

228. Které sú cudzé hrichy?

Nasledujúce dēvať: 1) K hriechu radiť; 2) iným kázať hrešiť; 3) k iných hriechom privoliť; 4) iných k hriechu ponúkať; 5) iných hrichy chváliť; 6) pri hriechu mlčať; 7) hrichy netrestať; 8) cudzých hriechov účastným býť; 9) iných hrichy zastávať. ✕

229. Prečo sa této hrichy menujú cudzými?

Poněvadž hrichy této trebás od iných spáchané, aj nám, jakžto účastníkom, pripočítané bývajú. ➤

Mravná nauka. Učiň každé ráno pri vstávaní predsavzeti, že sa pres deň obvzľáštne tvojej hlavnej chyby pilně varovať chceš. Večer ale spytuj tvoje svedomí o tom; jestli si zhrešil, lutuj toho, a učiň predsavzeti, že sa z toho najskorej vyspovedáš. Spasiteľné napominání prijmi vždy rád a vdáčně. Chráň sa obvzľáštne cudzých hriechov, které sú tím nebespečnejše, čím méně jich poznáváme, a z nich sa nespovedáváme.

X O čnosťach a kresťánskej dokonálosti.

230. Máme-li s tým spokojní byť, keď sa ťažkých hriechov a nepravostí chránime?

Né; my sa máme aj usilovať vždy lepšími a čnosťnejšími byť, a našemu stavu primeranú kresťanskú dokonálosť dosáhnúť.

„Kdo je spravodlivý, nech sa ešte ospravedlní, a svätý nech sa ešte posvati. Zjev. 22, 11.

O kresťanskej čnosti.

231. Prečo sa máme usilovať, vždy čnosťnejšími byť?

Poněvadž človek len natolko je dobrý a Bohu milý, nakoľko je čnosťný.

232. V čom záleží čnosť kresťanská?

Kresťanská čnosť záleží obzvláštné v zetrvanlivej vôli a usilovnosti, to činiť čo sa Bohu lúbi.

233. Ako sa čnosť kresťanská podľa svojho pôvodu rozdeľuje?

Rozdeľuje sa na vlátú a vydobytú čnosť.

234. Čo je čnosť vlátá?

Čnosť sa vlátú menuje, pokúď je dar Boží, ktorý s posvacujicú milosťou duši udelený býva, aby túto k nadpriroděným čnosťným skutkám náchylnú učinil, to jest: k takým Bohu milým skutkám, ktoré sú večného života hodné.

235. Které čnosti sa vlévajú predevším do duše?

Tri božské čnosti: Víra, nádej, a láska. J

236. Prečo sa této tri čnosti „božskými čnosťmi“ nazývajú?

Poněvadž rovno od Boha pochádzajú, a sa rovné na Boha vzťahujú.

237. Kedy máme božské čnosti v nás vzbudiť?

Častejšej v živote, obzvláštně:

- 1) v čas tuhého pokušeňá proti týmto čnostám;
- 2) pri prijímaní svatých svátostí;
- 3) v nebezpečení života, a na smrteľnej posteli. [†]

238. Jak můžeme božské čnosti v nás vzbudiť?

Následujícím způsobom:

O Bože moj! verím pevně všechno, čo si zjevil, a mně skrz tvoju církev katolickú predkládáš, aby som veril; nebo ty sy to, večná a neklamná Pravda, mluvil.

O Bože moj! úfám v Tebe; dúfám od Teba ob-sáhnúť večné blahoslavenstvo, a čokolvek tomu mně potrebné a prospešné je; nebo ty všemohúci, milo-srdný a verný Bože, si to všechno prisľúbil.

O Bože moj! milujem Teba z celého srdca a nadevšecho; nebo si najvatšé, a milováňá najhdonejšé Dobré. Z lásky k Tebe, milujem aj mojho bližného, jako seba samého. *pošal*

× 239. Čo je čnosť vyzdobytá?

Vyzdobytú sa volá čnosť, pokúď je hotovosť, ktorú človek s pomocú Božú skrze zetrvanlivé cvičení obsáhne.

240. Jak sa menujú obzvláštně čnosti té, které sa skrze cvičení obsáhnúť možú?

Čnosti té sa mravnými menujú, poněvadž naše mravné chování tak spravujú, jak sa to Bohu lúbí.

241. Které sú medzi mravnými čnostmi základné aneb hlavné čnosti, které ostatné v sebe zavirajú?

1) Múdrost; 2) mírnosť; 3) spravedlnosť; 4) mysli stálosť.

242. V čom záleží múdrosť?

Záleží v poznání toho, čo opravdive dobré a Bohu milé je, a v poznání zlého, čo by nás k hríchu zvést mohlo.

„Zkúste, ktorá je vóla Božá dobrá, libezná, a dokonalá.“ Rim. 12, 2.

243. V čom záleží spravodlnosť?

Aby sme dobré vždycky rozsúdili, a preto stále hotoví boli, každému dávať, čo sme jemu povinní.

„Dajte cisarovi, čo je cisarové, a čo jest Božé, Bohu.“ Mat. 22, 21.

244. V čom záleží mírnosť?

Aby sme telesné žiadosti a náklonnosti, ktoré nás od dobrého zdržujú, skrotili.

„Zdržujte sa od telesných žiadostí, ktoré bojujú proti duši.“ I. Petr. 2, 11.

245. V čom záleží myslí stálosť?

Aby sme sa skrz nijaké prekážky a prenasledovanie od vykonáňa dobrého odstrašiť nedali.

Příklad: Sedem Machabejských bratov, a matka jejich.

246. Které čnosti sú obzvláštně sedem hlavným hříchem na odpor postavené?

1) Poníženosť; 2) štédrosť; 3) čistota; 4) láska; 5) mírnosť; 6) trpezlivosť; 7. horlivosť v dobrém.➤

247. V čom záleží poníženosť?

V tom, aby sme pozaujúc svoju krehkosť a hrišnosť, všetko dobré Bohu pripisovali, a seba samých za chatrných držali.

248. V čom záleží čnosť štédrosti?

V ochotnosti, ze svojho núdzným pomáhať, aneb jiným chvalitebným cílom prispeť.

249. V čom záleží čnosť čistoty?

V zdržovaní-sa od všetkých nečistých rozkoší a žádostí, ktoré svatú stydlivosť rušá.

250. V čom záleží láska?

V tom, aby sme všetkým ľuďom dobré práli, radosti a žalosti bližného úprímně účastnými bývali.

251. V čom záleží mírnosť?

V panovaní nad sebou samými, obzvláštně nad chuťú, aneb nad svojú žádostú po jídle a nápoji.

252. V čom záleží trpeslivosť?

V ukrotení všetkých pomstlivých žádostí, a všetkého pohnutá skrže nespravedlivý hněv a nevolu.

253. V čom záleží horlivosť v dobrém?

V tom, aby sme ochotně a rádi Bohu slúžili, jeho slávu podľa možnosti rozširovali, a všetké povinnosti naše verně plnili.

Mravná nauka. Bez zetrvanlivého bojování proti tvojim zlým náklonnostám nikda sebe kresťanské čnosti nezískáš, preto bojuj verně až do smrti, a Boh ti dá korunu života. X

X O kresťanskej dokonálosti.

254. Preto máme všetci po dokonálosti našmu stavu primeranej túžif?

Preto:

1) Poněvadž Pán a Spasiteľ náš k všetkým hovorí: „Buďte dokonálí, jako váš Otec nebeský dokonály jest“; Mat. 5, 48.

2) Poněvadž Boha z celého srdca svého, a ze všetkej duše svej, ze všetkej mysli svej, a ze všetkej síly svej milovať máme. Mark. 12, 30.

3) Poněvadž tím blahoslavenější buděme v nebi, čím svatější život na zemi veděme.

255. V čom záleží kresťanská dokonálosť?

Kresťanská dokonálosť v tom záleží, aby sme slobodní od všeckej neporádnej lásky k svetu a k sebe samým, Boha nadevšecko, a všecko v Bohu milovali.

„Čo mi jest na nebi, a bez teba čo by som chcel na zemi? Bože srdca mého, a děl moj Božé na veky.“ Žalt. 72, 25, 26.

256. Která jest obzvláštne cesta k dokonálosti?

Nasledování Ježíša Krista.

„Chceš-li dokonálým býť . . . nasleduj mňa.“ Mat. 19, 21.

257. Které obzvláštne prostredky poradil Kristus k dosáhnufú dokonálosti?

Obzvláštne té, které evandělické rady nazýváme.

258. Které sú té evandělické rady?

1) Dobrovolná chudoba; 2) večná čistota; 3. ustavičná poslušnosť pod jedným duchovným vrchním.

259. Prečo sú evandělické rady obzvláštne prostredky k dokonálosti?

Poněvadž skrze ně človek všecko, čo má a je, Panu Bohu obetuje: zevnúterné statky skrze slúb chudoby, tělo skrze slúb čistoty, dušu aněb vólu skrze slúb poslušnosti.

260. Kdo je zavázaný, evandělické rady zachovávať?

Reholnické osoby a všecci, které sa skrze slúb k tomu zavázali.

Zavázujú sa aj svetski kňazi pri prijímaní vyšších posvatění k večnej čistotě, aby sa tak dokonále a nerozdílně službe Božej a bližného odevzdat mohli.

„Kdo ženu nemá, pečuje o to, čo jest Pána, jakoby sa lubil Bohu. A kdo je se ženú, pečuje o to, čo je tohoto sveta, jakoby sa lubil žene, a rozdelený je.“ I. Kor. 7. 32. 33.

261. Môžeme-li též aj ve svetském stavu dokonálý život vést?

Ano; keď nežijeme podľa ducha sveta, ale podľa ducha Ježiša Krista.

„Miluje-li kdo svet, láska otca není v ňom. Nebo všecko čo jest na svete, jest žádost' těla, a žádost' oči, a pýcha života.“ 1. Ján. 2, 15, 16. — „Kdo ducha Kristového nemá, ten není jeho.“ Rím. 8, 9. X

X 262. Odporuje-li ale duch sveta duchu Ježiša Krista?

Ovšem, jako to zretedelně z výpovedí Ježišových vidíme, které sa osem blahoslavenství nazývajú.

263. Jak znějú osem blahoslavenství?

1) Blahoslavení sú chudobní duchom; nebo je jích jest královstvo nebeské.

2) Blahoslavení sú tichí; nebo oni zemú vládnúť budú.

3) Blahoslavení sú, kteří pláčú; nebo oni potěšení budú.

4) Blahoslavení sú, kteří lačnejú a smadnú po spravedlnosti; nebo oni nasytění budú.

5) Blahoslavení sú milosrdní; nebo oni milosrděnstvá dojdú.

6) Blahoslavení sú čistého srdca; nebo oni Boha vidět budú.

7) Blahoslavení sú pokojní; nebo oni syny Božími nazváni budú.

8) Blahoslavení sú, kteří protivěnstvo trpá pre

spravedlnost; nebo jejich jest královstvo nebeské.“
Mat. 5, 3—10

264. Jak sa poznáva z osem blahoslavenství, že duch sveta odporuje duchu Kristovému?

Poznává sa to odtád, poněvadž svet prám tých za bídných a bláznivých pokládá, kterých Kristus Pán za blahoslavených vychvaluje.

265. Jaké prostředky musí každý křesťan, něch je on kterého kolvek stavu, užívát, aby dokonalost dosáhnul?

On musí:

1) rád sa modlíť, pilne slovo Božé slyšať, a častejšej svatě svátosti přijímať;

2) seba samého stále premáhať, a zapreť;

3) svoje každoděnné práce v stave milosti, a bohumilým spôsobom vykonávať.

„Kdo chce za mnú přijít, něch zapre sám seba, a vezme križ svoj, a nasleduje mňa.“ Mat. 16, 24.

266. Jak máme seba samých zapreť?

Máme sebe všeličo odepreť, čo nám milé a příjemné jest, a aj dovolené veci sebe odňať, aby sme sa od nedovolených tím lahšej zdržali.

267. Jak můžeme najlahšej naše každoděnné práce bohumilým spôsobom vykonávať?

Keď si predstavíme, jak jich Ježíš Kristus vykonával, a sa usilujeme jeho z lásky nasledovať.

268. Jak máme podľa príkladu Kristovho každoděnné práce vykonávať?

Pilně, trpezlive a s úmyslom, Bohu sa lúbiť.

269. Jak máme obed požívať?

Máme pred ním a po ňom sepnutými rukami sa modlíť, a pri ňom mírně a počestně sa držať.

270. Smíme sa v pravý čas počestne bavíť!

Smíme, zábavu však máme zasvätiť dobrým úmyslom, a níkdy mravopochestnosť nezrušiť.

271. Jaké má byť naše obcování s blízkým?

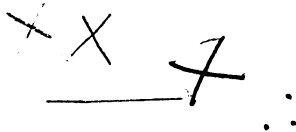
Musí byť: 1) prívetivé, aby sme nikoho neobrazili, 2) opatrné, aby sme snád nejakým spôsobom k zlému svedení neboli.

272. Jak sa máme držať v protivenstvách?

Máme si rozvážiť, že od Boha pochádzajú, jich Bohu obetovať, a jeho o milosť prosiť, aby sme jich dobré užili.

Mravná nauka. Něk jest aj тебе povedáno, čo Boh Abrahamovi hovoril: „Chodívaj predemnú, a buď dokonálny“. 1. Mojž. 17, 1. Usiluj sa pilne každý deň pobožnejším a čnostlivejším byť.

„Synu moj! služ Bohu dokonálým srdcom, a myslú dobrovoľnú; nebo Pán spytuje všecké srdcá, a všecké myšlénky duši rozumí. Budeš-li ho hľadať, najdeš ho; jestliže ho opustiš, zavrhně ťa na veky.“ 1. Kron. 28, 9.

odtal

†

Tretá hlavná časťka.

● prostredkoch milosti.

odtal

O milosti obecne.

†

1. **Možeme-li s vlastnej našej sily príkazy zachovávať, a spasení byť?**

Né; my k tomu potrebujeme milosť Božú.

„Beze mňa ničeho nemožete učiniť,“ hovorí Kristus.

Ján. 15, 5.

2. **Čo rozumíme pod milosťou Božú?**

Pod milosťou Božú rozumíme tu vnútornú, nadpriroděnú pomoc aneb dar, ktorú nám Boh pre zásluhy Ježiša Krista knášmu večnému spasení uděluje.

3. **Kolkonásobná jest táto nadpriroděná pomoc a dar, aneb milosť ve vlastném smysle?**

Dvojnásobná:

1) milosť pomoci, která sa aj skutečnú milosťou nazývá;

2) milosť posvacující, která sa aj zostávající, trvající, aneb ospravedlující menuje.

O milosti pomoci.

4. V čom záleží milosť skutočná, aneb milosť pomoci?

Skutočná milosť záleží v tom, že Boh náš rozum osvěcuje, a vólu našu pobudzuje, zlého sa varovať, dobré chcet a vykonať.

5. Na kolko nám jest milosť pomoci potrebná?

Je ona nám tak potrebná, že bez tejto milosti nič ani to najmenšie k našemu spaseňú začať, pokračovať, aneb ho dokonať nemožeme.

„Boh jest, který spôsobuje ve vás i chcet i dokonať.“ Fil. 2, 13. „Né že by sme dostatečni boli myslet něco (k spaseňú potrebného) sami od seba, jakožto sami od seba: ale dostatečnost naša z Boha jest.“ 2. Kor. 3, 5.

6. Uděluje-li Boh všeckým ľudem svoju milosť?

Ano, Boh uděluje všeckým ľudom dostatečnú milosť, aby oni sebe prináležící prikazy zachovávať, a spasení být mohli.)

„Boh chce, aby všecci lidé spasení boli, a k poznáňú pravdy prišli.“ 1. Tim. 2. 4. „Boh nič nemožného neprikazuje, leč prikazuje napominá činit, čo možeš, a pytať, čo nemožeš, a napomáhá, abys mohol.“ Snem Trid. sed: 6.

7. Čo musí ale člověk se svej stránky činit, aby mu milosť k spaseňú slúžila?

On nesmí jej odporovať, ale musí verně s nů spolupracovať.

„Napomináme vás, aby stě milosť Božů na darmo nepřijimali.“ 2. Kor. 6, 1.

8. Móže-li člověk milostí Božej aj odporovať?

Ano, može jej odporovať; nebo milosť Božá nenúťí vólu člověka, leč nechává jej dokonálú slobodu.

„Dnēs jestli hlas Jeho slyšíte, nezatvrdujte srdcá vaše.“
Žalt. 94, 8.

Mravná nauka. Pros Boha každoděnně o jeho milost, a varuj sa pilně, abys pred nů tvoje srdce nezavíral. „Hle, stojím pri dverách, a klopem; kdo slyší hlas moj, a otvorí mi dvěre, vejďem k němu, a buděm s ním večerať, a on se mnů.“ Zjev. 3. 20.

O milosti posvacujícíj aneb o milosti
ospravedlněná.

9. Čo jest milost posvacující?

(Ona jest nezaslůžený nadpřiroděný dar, který Duch svatý duši našej uděluje, skrz který my z hřišníkuv spravedlivými dětmi Božími, a dědičmi královstvů nebeského bývame.)

10. Pročo posvacující milost sa „nezaslůženým darem“ nazývá?

Poněvadž jest celkom slobodný dar zlutujícíj sa nad člověkom lásky Božej.

„Všecci ospravedlneni darmo skrze milost jeho, skrze vykúpení, které jest skrze Krista Ježíša.“ Řím. 3, 24.

11. Pročo posvacující milost sa aj „milošću ospravedlněná“ menuje?

Poněvadž skrze posvacující milost člověk ospravedlněný, to jest: ze stavu hřichu do stavu spravedlivosti a svátosti preložený bývá.

12. Čo teda obsahuje v sebe ospravedlnění hřišníka?

1) Očistění od všeckých, aspoň ľazkých hřichuv, spolu s odpuštěním večných pokút;

2) posvatění a obnovení vnúterného člověka.

„Obmyti stě, posvatění stě, ospravedlneni stě ve ménu Pána našeho Ježíša, a v duchu Boha našeho.“ 1. Kor. 6, 11.

13. Odkiaľ počína ospravedlnení človeka?

Od predchádzajúcej milosti, ktorá osvécuje a vzbudzuje hrišníka, aby sa k Bohu obrátil.

14. Čo musí hrišník ze svej stránky činiť, aby ospravedlnení obsahol?

On musí pomocú milosti:

1) prede všem veriť, čo Boh zjevil;

2) odpuštní úfať, začať Boham ilovať, a za svoje hríchy lutovať;

3) svátosti krstu, aněb keď je pokrstěn, svátosti pokáňá účastným sa učiniť.

15. Čo obsáhne hrišník ve svátosti krstu aněb pokáňá?

(Obsáhne posvacující milost, skrze kterou skutečně spravedlivým, Bohu milým deťatom Božím a dědičom života večného bývá.)

16. Jak dlho zostává posvacující milost v duši ospravedlneného?

(Pokád ospravedlnený nijaký smrtedelný hrích nespáchá. *potiaľ*)

17. Jaké ovoce prinášá ospravedlnený človek s milostí?

(Dobré, to jest: záslužné skutky; „nebo každý dobrý strom nese dobré ovoce.“ Mat. 7, 17.)

18. Může-li človek v stave hríchu smrtedelného něčo dobrého činiť?

(Může sice dobré činiť, ale bez zásluhy nebe.)

19. Je-li teda to dobré, které v stave hríchu činíme, neněkitečné?

(Né: ono jest radnej velmi užitečné, k tomu, aby

sme od božského milosrdenství milost obrátěná, někdy aj odvrátění časných pokút obsáhli. >

„Hrichy tvoje almužnami vykupuj, a nepravosti tvé milosrdenstvom nad chudobnými: asnáď odpusti Boh hrichy tvé.“ Dan. 4, 24.

Příklad: Ninivité.

20. Čo zasluhujeme skrze dobré skutky, které v stave milosti konáme?

Zasluhujeme: 1) rozmnožení posvacující milosti; 2) večné spasení.

21. Odkád mají také dobré skutky vnitřní cenu aněb zásluhu?

Z nekonečných zásluh Ježíša Krista, kterého živými údami my skrz posvacující milost býváme.

22. Musí-li každý křesťan dobré skutky vykonávat?

Ano: nebo „každý strom, který nenese ovoce dobré, vyřátý a do ohňa uvrhnutý budě.“ Mat. 3, 10.

23. Které dobré skutky máme před všeckými jinými konávat?

1) Té, které příkazy Božé a církevné všeckým křesťanom prikazují;

2) které ku vyplnění povinnosti našeho stavu potřebné a užitečné sú.

24. Které dobré skutky nám v písmě svatém obzvláště porúčané bývají?

<Modlitba, póst a almužná> skrze které sa všecké skutky pobožnosti, zapírání seba a lásky k bližnému rozumá.

„Modlitba s póstom a s almužnú lepší jest, nežli poklady zlata shromažďovat.“ Tob. 12, 8.

25. Na čo hľadí Boh obzvláštné pri našich dobrých skutkoch?

Na dobrý úmysel, skrz ktorý aj pri chatrných skutkoch veľkú odplatu od Boha obsáhnúť môžeme.

26. Čo jest dobrý úmysel?

Dobrý úmysel jest dobrá vóla Bohu slúžiť, a jeho ctiť. „Budto jítě, budto pijetě, aněb čokolvek jiného činítě, všeccko k sláve Božej činítě.“ 1. Kor. 10. 31.

27. Jako môžeme dobrý úmysel vzbudíť?

O moj Bože! obetujem těbe všeccky moje myšlěnkы, slova a skutky k tvojej cti a sláve. Aneb Moj Bože a Paně! všeccko k tvojej cti!“

28. Kedy máme dobrý úmysel vzbudíť?

Velmi spasitedelně jest, dobrý úmysel častejšě v dni, a obzvláštně každě ráno vzbudíť.

29. Jakých prostredkov máme najvíce užívat, aby sme milosť obsáhli?

〈 Svaté svátosti a modlitbu. 〉

30. Udělujú-li nám oba této prostredky milosť jednakým spôsobem?

〈 Né; nebo svátosti sposobujú v nás milosť, a modlitba vyprosuje nám milosť. 〉

Mravná nauka. Usiluj sa pečlive, skrze varování sa hríchu a vykonání dobrých skutkov posvacující milosť stále v srdci svém zachováť.

orab. X O svatých svátostích.

31. Čo jest svátosť?

Svátosť jest viditedelný od Ježíša Krista ustanovený znak, kterým sa nám neviditedelná milosť, a vnúterné posvatění uděluje.

32. Co přináleží k svátosti?

K svátosti přináleží tři částky: 1) viditelný znak; 2) neviditelná milost; 3) ustanovení od Ježíše Krista.

33. Vysvetlují-li jediné tyto znaky tu milost?

Né, ony způsobují aj tú milost, kterou vyznamenávají, jestli z naší stránky žádné překážky nečiníme; preto aj silnými aneb účinnými znaky sa menujú.

34. Jakú milost udělují svátosti?

1) Všecké svátosti udělují aneb rozmnožují posvacující milost; 2) každá svátost uděluje eště jiné obzvláštné milosti, pre které ustanovená je.

35. Jako musíme svaté svátosti přijat, aby nám této milosti přinesly?

My jich musíme hodně, a s náležitým připravením přijat.

36. Jaký hřích spáchá ten, který některou svatú svátost nehodně přijme?

On spáchá velmi těžký hřích, totižto: svato-krádež.

37. Nevšílí-li hodnost svátosti od hodnosti aneb nehodnosti knaza?

Né; nebo svátosti nemajú svoju moc od toho, který jich rozdává, leč ze zásluh Ježíše Krista, který jich ustanovil.

38. Kolko svátostí nstanožil Ježíš Kristus?

Sedem: 1) křt, 2) birmování, 3) svátost oltárnú, 4) pokání, 5) poslední pomazání, 6) posvatění knazství, 7) stav manželský.

39. Odkiaľ víme, že Kristus sedem svätostí ustanovil?

Víme to, ponévadž cirkvev, „která jest stlp a utvrdení pravdy,“ (Tim. 3, 15), to vždycky učila.

Ne len katolíci ve vŕeckých stolečách, ale aj dosavádni Reci, Rusi, a vŕecké sekty (roztržky), které v prvých stolečách od katolickej cirkvev odpadly, sedem svätostí majú. Je to zjevný úkaz, že učení o sedem svätostách tak starodávne jest, jako cirkvev.

40. Jako sa rozdeľujú sväté svätostí?

Rozdeľujú sa:

- 1) na svätostí živých, a svätostí mrtvých;
- 2) na také, které len jedenkrát v živobyті, a také, které častejši prijať možeme.

41. Které sú svätostí živých?

Svätostí živých sú: 1) birmování, 2) svatost' oltárná, 3) posledné pomazání, 4) posvatění kňazstva, 5) stav manželský.

42. Prečo sa svätostí živých menujú?

Ponévadž ti, které jích prijímajú, nadpriroděný živoť, to jest: posvacujcú milost' mať musá.

43. Které sú svätostí mrtvých?

Svätostí mrtvých sa menujú: krst a pokání.

44. Prečo sa menujú svätostí mrtvých?

Ponévadž pri jejich prijímání život milosti eště nemáme, aněb aspoň mať nemusíme.

45. Které svätostí sa môžu len jedenkrát v živote prijať?

Krst, birmování, a posvatění kňazstva.

46. Prečo sa této svätostí len jedenkrát prijať môžu?

Ponévadž vtlačujú duši znak nezrušitelný; to-

tižto posvätení a hodnosť uděľujú, ktorá večne trvá, buďto k odsúdenú aneb k oslávenú.

47. Odkáď pochádzajú té ceremonie (obrady), ktoré krom snakov od Krista ustanovených, pri uděľovaní svätosti sú v obyčaji ?

Od cirkve, ktorá jích pomocú Ducha svätého k rozmáhánú pobožnosti a uctivosti ustanovila.

Mravná nauka. Maj v uctivosti sväté svätosti, jak veľmi drahé od Krista uriděné prostredky milosti; ďakuj Bohu vrúcně za ně, a varuj sa skrze zlorečeni aneb nehodné prijimáni jích znesvatiti.

O svätosti krstu.

48. Která jest prvá, a najpotrebnejšá svätosť ?

Prvá a najpotrebnejšá svätosť jest krst.

49. Prečo je krst prvá svätosť ?

Poněvadž pred krstom žádnú jinú svätosť platně prijať nemözeme.

50. Prečo je krst najpotrebnejšá svätosť ?

Poněvadž bez krstu žaden spasený býť nemože.

„Jestli sa nenarodi kdo znovu z vody, a z Ducha svätého, nemözė vejist do královstva Božého.“ Ján. 3. 5.

Jako sa vodi tým dětkám, které bez krstu zemrú, Boh nám nezjevil. My len to vieme, že oni Boha ne uzirajú, ale ani sú-neni trestané, jako ti, kteri osobně zhrešili.

51. Čo jest krst ?

Krst jest svätosť, v ktorej človek skrze vodu a slovo Božé od všelijakého hřichu očistený a v Kristu k životu večnému znovu zroděný a posvätený bývá.

52. Prečo hovoríme, že krst „skrze vodu, a slovo Božé“ sa stává ?

Poněvadž krst sa uděľuje, když vodu lejeme na

hlavu, aneb na tělo toho, který křtřený bývá, a spolu této slova říkáme: „Já těba křtřím ve ménu Otca, i Syna, i Ducha svatého. Amen.“

53. Prečo hovorme, že človek v krste od všelijakého hriehu očistený bývá?

Poněvadž v krste hrieh dědičný, a všecké pred krstom spáchané hriehy, odpustěné bývajú.

54. Odpustil sa tiež aj trest hriehu?

Ano, jak časný, tak aj večný trest v krste sa odpúšťá. *potat*

55. Prečo zostávajú aj po krste nekeré následky hriehu dědičného, jakožto: smrt, slá žádostlivost a mnohá bida?

1) Aby sme sami zkúsili trestu-hodnosť a hroznosť hriehu, a tím vícej ho nenáviděli;

2) aby sme skrz bojování a trápení hojnejšě zásluhy získali pre království nebeské.

56. Prečo hovorme ďalej, že človek k životu večnému znovu zroděný a posvatěný bývá?

Poněvadž človek v krste ne len od všeckých hriehov očistěný, ale tiež duchovným spôsobom premenený, posvatěný, děťa Božě, a dědič královstva nebeského učiněný bývá.

57. Skrze čo sa stává toto duchovné premenění a posvatění?

Ono sa stává skrze posvacující milost, kerú Duch svatý spolu s božskými čnostmi do duše vlěvá.

„Láska Božá rozletá je v srdcích našich skrze Ducha svatého, kerý nám jest udělený.“ Rim. 5, 5.

58. Prečo dokládáme k tomu ešte tě slova: „v Kristu“?

Aby sme vyznamenali, že človek všecky této

milosti obsahuje, poněvadž skrze krst s Kristom zjednotěný a církvi jeho vtělený bývá.

59. Kedy dal Kristus ten príkaz krstít?

Když před svým na nebe vstúpením k apoštolom hovoril: „Idúce, učte všecké národy, krstíce jích ve méne Otca, i Syna, i Ducha svatého.“

60. Kdo može platně krstít?

Každý člověk; predca však, krom potreby len jedině kňaz, a sice farský kňaz má krstít.

61. Je-li krst nekatolíkovi též platný?

Platný je, keď sa pri ňom všecko dokonále zachováva, čo ku krstu potrebné jest.

62. Jakú vodu máme ku krstu vzáť?

Každá priroděná voda jest dostatečná k platnosti krstu. Predca však máme, kdě sa to stáť može, krstnú aněb svatěnú vodu vzáť.

63. Jaký úmysel má mať ten, který krstí?

On musí mať úmysel, opravdive krstít, to jest: to činiť, čo církev čini, aněb čo Kristus ustanovil.

64. Čo prislúbíme Bohu pri krste?

My prislúbíme:

- 1) že učení katolické silně a stále veriť;
- 2) hríchov a zlých příležitostí sa chrániť, a bohumilý život vést budeme.

65. Čo majú kmotři obvláštěně pozorovat?

Kmotrové bývajú tak řečeno duchovní rodičové pokrstěného, a zloží v jeho méne vyznání víry, i krstný slub činať; preto

- 1) majú sami horliví katolíci býť;
- 2) v nedostatku rodičov sa starať, aby děla v

katolickom náboženství vycvičené. a dobre vycho-
vané bolo;

3) nemóžu s pokrstěným, a s jeho rodičmi do
stavu manželského vstúpiť.

66. Nemože-li sa krst vody nikdá vynahradiť!

Keď nemožný jest, tedy sa može krstom žado-
sti aněb krstom krvi vynahradiť.

67. Který jest krst žádosti?

Žádost a vrúcná vóla, krst obdržať, spojená s
dokonálú lútosťú aněb láskú k Bohu.

68. Čo jest krst krvi?

Smrt mučedelnická pre Krista. *> 1. 10. 1. 1. 1.*

*Mravná nauka. Nezapomínaj nikdá, čo si Bohu
v krste s vatom prislúbil, a k čomu ťa knaz pri ode-
vzdání bílého rúcha týmato slovami napomínal:
„Prijmi bílé rúcho, které neposkvrnené zaněs pred
súdnú stolicu Pána našeho Ježiša Krista, abys ve-
čný život dosáhol.“ — Obnovuj častejšej, obzvláštne
každú nedělu tvoj krstný slub.*

X + 1. 1. 1. 1. 1. O svátosti birmováňá.

69. Čo jest birmování!

Birmování jest svátostí, v ktorej pokrstěný člo-
věk skrze vzkládání rúk, pomazání a modlitbu biskupa
od Ducha svatého posilnený bývá, aby svoju víru
stále vyznal, a podla něj verně živý bol.

70. Kdo nás učí, že Kristus svátost birmováňá
ustanovil?

Neklamná katolická církev so svatým Písmom,
a učením svatých Otcov.

„Když uslyšali apoštolové, kteří boli v Jeruzaléme,

že Samaría prijala Slovo Božé, poslali k nim Petra a Jána. Kterí prijdúce, modlili sa za nich, aby prijali Ducha svatého: nebo ešte na žiadného z nich nebol prišol, ale boli len pokrstení ve méne Pána Ježíša. Tedy vzkládali na nich ruky a prijímali Ducha svatého." Sk. ap. 8, 14—17.

71. Čo spôsobí birmovani?

Birmovani 1) rozmnožuje v nás posvacujúcú milosť; 2) udeluje nám Ducha svatého k boju proti zlému, a k zrostu v dobrém; 3) Vtlačuje nám, jakžto bojovníkom Kristovým, nezrušiteľný duchovný znak.

„Ten, ktorý potvrduje nás vami v Kristu, a ktorý pomazal nás, je Boh: ktorýžto i zapečatil nás, a dal závdavek Ducha svatého v srdca naše.“ 2. Kor. 1, 21. 22.

72. Kdo má moc a vládu birmovať?

Moc a vládu birmovať majú vlastně len biskupi, jakžto nasledovníci apoštolov.

73. Jako udeluje biskup svätosť birmovaná?

Roztáhně ruky nad všeckými birmovanci, a vzyvá na nich Ducha svatého; potom na každého osobitně položí ruku, a pomaze ho so svatú križmú; pri skončení udeluje všeckým všeobecně svaté požehnání.

74. Jak sa koná to pomazani pri svätém birmovaní?

Biskup činí s križmú znak svatého križa na čelo birmovanca, a hovori: „Značím teba znakom svatého križa, a posilňujem ťa križmú spaseňá ve meno otca, i Syna i Ducha svatého. Amen.“

75. Z čeho pozostáva od biskupa posvatěná križma?

Z oleja olivového a balzáma.

76. Čo znamená olej?

Olej znamená vnúterné posilnení k boju proti neprátelom našeho spaseňá.

77. Prečo sa s olejom vonný balsám miešáva?

K vyznamenáňu, že sa birmovancovi milosť uděluje, aby sa od zákazlivosti sveta čistým zachoval, a pobožným životom vôňu čnosti rozširoval.

78. Prečo čini biskup na čele birmovanca znak svätého kríža?

Aby vyznamenal, že sa kresťan nikdy nemá stydět za kríž, ale svoju víru v Ježiša ukrižovaného smele vyznávať má.

„Nehanbim sa za evandélium; moc zaisté Božá jest k spaseňu každému vericimu“. Rim. 1, 16.

79. Prečo dáva biskup birmovancovi po pomázání malý políček?

Aby ho rozpamatal, že on včil povinný jest pre méno Ježiša všecké protivenstva a krivdy trpezlive snášať.

80. Je-li birmování k spaseňu potřebné?

Birmování není nevyhnutědělne k spaseňu potřebné, predca by to hrích bol, keď by sme ho z ne-dbanlivosti aneb z lahkomyseľnosti neprijali.

81. Kdo může birmování přijat?

Každý pokrstěný člověk. >

82. Jako máme birmování přijat?

1) Máme v stave milosti býť, a Ducha svätého vrúcně o dary jeho prosíť.

2) Bohu slúbiť, že chceme jako dobrí kresťané živi býť, a umreť,

3) neodchádzať prv, nežli biskup požehnání udělí.

83. Pročto sú aj pri birmovaní kmotri?

Aby birmovancov k birmováňú vedli, a jím potom v duchovnom boji radú a skutkom pomáhali.

Kmotri tito musá katolici, už pobirmovaní, poctivého života a v takom veku býť, aby svoje povinnosti jakžto kmotri plniť mohli. Rodičové nemóžu býť kmotri svojich dětok; kmotri pri; birmovaní majú též ini býť, jako kmotri pri krste. Skrze birmovaní povstává aj duchovné pribuzenstvo tak jako pri krste.)

Mravná nauka. Plň vždy bez bázni a smele všecké povinnosti katolického kresťana; a mal-li bys pre tvú viru potupu a prenasledování trpeť, tedy si to za česť pokládaj, a raduj sa nad tím podľa príkladu apoštolov. Sk. Ap. 5, 41.

O najsvätejšej svátosti oltárnej.

O přítomnosti Krista vo svátosti oltárnej.

84. Čo jest najsvätejšá svátosť oltárná?

◀ Najsvätejšá svátosť oltárná jest pravé tělo a pravá krv našeho Pána Ježiša Krista, který pod způsobmi chleba a vína k pokrmu našej duše skutečně a podstatně přítomný jest.

85. Je-li při najsvätejšej svátosti oltárnej všecko, čo sa k svátosti požaduje?

Ano: 1) viditedelný znak, totižto spůsoby chleba a vína;

2) neviditedelná milosť — Ježiš Kristus sám, původca a rozdavač všeckých milostí;

3) ustanovení skrz našeho Pána.

86. Kedy ustanovil Ježiš Kristus túto svatú svátoť?

On ju ustanovil pri poslednej večeri, v predvečer svojho trpkého umučenia.

87. Ako ju ustanovil?

Ježiš vzal chlieb, požehnal, lámal a dával ho svojim učedníkom týmto slovami: „Vezmité a jedzte: toto jest tělo moje“. Potom vzal kalich s vínom, požehnal, a dával ho učedníkom svým, reknúce: „Pité z toho všecci; toto jest krv moja. — To čiňte na moju památku“.

88. Čo sa stalo s chlebom a vínom, když Ježiš nad nimi té slova vyrékol: „Toto jest tělo moje — toto jest krv moja“?

Premenil sa chléb v pravé telo, a víno v pravú krv Ježiša Krista.

89. Čo zostalo ešte po týchto slovách Kristových z chleba a vína?

Nič, jak jejich sposoby.

90. Čo sa rozumí pod spôsobmi chleba a vína?

Všeccko to, čo z chleba a vína do smyslov padá, jakožto: podoba, farba, chuť, vôňa, a t. d.

91. Ako to víme, že Kristus slovami týmto: „toto je tělo moje, toto je moja krv“ apoštolom svoje pravé tělo a svoju pravú krv odevzdal?

My to víme,

1) poněvadž Kristus už predtím svojim učedníkom prisľúbil, že on jím svoje tělo opravdive jíst, a svoju krv opravdive pít dá;

2) poněvadž při poslednej večeri zretedělně vyslovil, že to, čo on jím jakžto pokrm a nápoj podává, skutečne jeho tělo a jeho krv je;

3) poněvadž apoštolové a katolická církev vždycky tak verili a učili.

1) „Chléb který já dám, tělo moje jest za život sveta. Tedy sa dohadovali Židé vespolek rikajíce: jako může tento nám dať tělo svoje k jeděnú? Preto rekol jim Ježiš: Amen, Amen pravim vám, nebudětě-li jést tělo Syna človeka, a piť jeho krv, nebudětě mať život v sebe. Nebo tělo moje opravdive jest pokrm, a krv moja opravdive jest nápoj“. Ján. 6, 52. a d.

2) Učení apoštolov obvzvláštně vysvitá z 1. lista sv. Pavla ku Kor. 10, 16 a 11, 23—29; — učení obecnej cirkve z jej bohoslužebných modlitěb a z užitku, z výrokov snemov. ských, z mnohých svedectv sv. Otcov a církevnich spisovatělov. Doležitě svedectvi o starodávnosti katolického učěná záleži aj v tom, že oddělená recká církev docela to istě veri a uči.

92. Uděllil-li Kristus aj svojim Apoštolom tú moc, chléb a víno ve svoje svatě tělo a krv predpodstatif, aneb obrátif a premenif?

Ano, túto moc jim uděllil týmato slovami: „To čiňtě na moju památku“.

93. Na keho prešla táto moc od apoštolov?

Ona prešla na biskupov a kňazov.

94. Kedy vykonávají biskupi a kňazi táto moc?

Ve svatej mái, když nad chlebom a vínom té slova vyreknú: „Toto jest tělo moje, toto jest krv moja“,

95. Není-li teda po pozdvíhování káden chléb a víno vícej na oltári?

Né; na oltári jest pravě tělo, a pravá krv Ježiša Krista pod spôsobami chleba a vína.

96. Jak dlho zostává Kristus s tělom a krvú přítomní?

Tak dlho, pokád sposoby přítomné sú.

97. Je-li pod způsobem chleba len tělo, a pod způsobem vína len krv Kristova přítomná?

Né; pod každým způsobem jest Kristus celý a nerozdělený přítomný, jak on celý a nerozdělený v něbi jest.

98. Když kněz svatú hostiu láme aneb dělí, lámeli on aj tělo Kristové?

Né; on láme aneb dělí len spósoby; samé tělo Kristové jest v každéj částki celé a živé přítomné. >

99. Čo požaduje od nás přítomnosť Ježiša Krista v najsvätejšej svátosti?

Aby sme ho často navštívivali, a v najhlubšej pokore a s najvrúcnejšú láskú jemu sa klaňali. (Slávnosť Božého Těla.)

100. Je-li Kristus v najsvätejšej svátosti len preto přítomný, aby aj podľa človečenstva s námi bol?

On je aj preto přítomný, aby sa 1) za nás vo mši svatej obetoval, a 2) vo svatom prijímaní sa za pokrm duše nám podal.

Mravná nauka. Buď náležite bohabojným a pobožným v kostole, keď Kristus Ježiš prebývať ráci; choď ta často, jemu sa klaňať a o milost ho prosiť, a chráň sa každej nepočestnosti.

O o b e t e m š e s v a t e j .

101. Čo jest obeta?

Obeta jest všeobecně viditedelný dar, který Bohu dobrovolne obetujeme, abysme jeho jakžto nejvyššího Pána ctíli, a jemu sa klaňali.

102. Či sa nachádzaly v každých časoch obety?

Od počátku sveta sa nachádzaly obety, a v starom zákoně od samého Boha byly prísne prikázané.

103. Prečo sú obety starého zákona zase zrušené?

Poněvadž oni len vyobrazovaly neposkrvrnenú obetu nového zákona, a preto né dlhší jak starý zákon trvať maly.

104. Která jest obeta nového zákona?

Je Syn Boží sám, Ježíš Kristus, který sa skrze svojú smrt na kríži svojmu Otcu nebeskému za nás obetoval.)

105. Či maly se smrtí Ježíša všecké obety prestať?

Né; aj v novom zákoně, jakžto v zákoně milosti má jedna vždy trvajúcá obeta býť, aby sa obeta, která na kríži jednúc vykonaná bola, vždycky obnovovala, a nám jej zásluhy udělené byly.

ermie (106. Bola-li nám také obeta od Boha aj prislíbená?

Áno, už v starom zákone bola skrz obetu Melchisedecha vyobrazená a skrz Malachiaša pro-roka predpovedaná.

1) Preto je povedáno o Kristovi: „Ty si kňazom na veky podľa rádu Melchisedecha“. Žalt. 109.

2) „Nemám zalúbeni ve vás (Židoch), pravi Pán zástupov, a dar nepřijmem z rúk vašich. Nebo od východu slnka až na západ veľké jest méno moje medzi národy; a na každém místě prinášajú mi těmian, a obetujú obetu čistú“. Mal. 1, 10. 11.

107. Která jest táto vždy trvajúcá, od Malachiaša predpovedaná obeta?

Obeta mše svatej.)

108. Kdo ustanoví obetu mše svatej?

Ježiš Kristus ustanovil obetu mše svatej, když pri poslednej večeri sám seba pod spôsobu chleba a vína otcu nebeskému obetoval, a aj svojim apoštolom túto svoju obetu budúcně sláviť prikázal.

109. Čo jest teda obeta mše svatej?

Obeta mše svatej jest ustavičná obeta nového zákona, v ktorej sa Kristus Pán v spôsobách chleba a vína svojmu Otcu nebeskému skrze ruky kňaza nekrvavým spôsobom obetuje, jako sa kedysi na križi krvavým spôsobom obetoval.

110. Jaký jest rozdíel medzi obetú mše svatej, a obetú na križi?

Obeta mše svatej jest podstatně tá istá obeta, jako obeta na križi, len v spôsobe obetováňá jest rozdíel.

Preto hovori aj svatý Pavel, mluvíce o obetách starého zákona: „Kristus seba samého len jedenkrát obetoval“. Žid. 7, 27; nebo kresťanstvo len jedínú obetu má, ktorú jedenraz na križi naše vykúpeni krvavým spôsobom spôsobilo, a ktorej zásluhy ve svatej mši sa nám ustavičně udelujú.

111. Prečo jest obeta mše svatej tá istá obeta, jako obeta na križi?

Poněvadž sa v obidvoch ten istý obetuje, a obetovaný bývá, Ježiš Kristus Pán náš.

112. Prečo jest spôsob obetováňá v obidvoch rozdíluý?

Na križi sa Kristus obetoval spôsobom krvavým: ve mši ale nekrvavým spôsobom sa obetuje, poněvadž on na križi vykonanú obetu obnovuje bez toho, aby vác trpel a umrel.)

113. Keď Kristus vás neumre, jako mŕbe skrze svatŕ mŕu obeta, kterŕ on na križi dokonŕ, obnovenŕ bŕt?

Obnovenŕ bŕvŕ, ponŕvŕdŕ sa Kristus vo mŕi svatej skutečně a prŕve obetuje pod podobŕ krvavej smrti, kterŕ na križi podstŕpil, totižto v oddŕlenŕch spŕsobŕch chleba a vŕna.

114. Skrze čo my to preukazujeme, ie od apoŕtolov obeta svatej mŕe vŕdycky konanŕ bŕvala?

My to preukazujeme:

1) skrze slova svatŕho Pavla, z kterŕch zjevnŕ vysvŕtŕ, ŕe uŕ za časov apoŕtolov kresŕanŕ jeden vlastnŕ oltŕr mali; kdŕ ale jest oltŕr, tam aj obeta musŕ bŕt;

2) skrze neklamnŕ svedectvŕ svatŕch Otcov, skrz vŕreky snemov, starodŕvnŕ modlitby meŕnŕ, a skrz mnohŕ inŕ cŕrkevnŕ pamŕtky vŕchodu a zŕpadu.

1) „Mŕme oltŕr, z kterŕho nemajŕ moc jest ti, kterŕ stŕnku slŕzŕ“ (to jest: ŕidŕ). ŕid. 13, 10.

115. Komu sa obetuje mŕa svatŕ?

Obetuje sa len jedinŕ Bohu; slŕvŕme vŕak pri tom aj pamŕtku Svatŕch

116. Jake slŕvŕme pri mŕi svatej pamŕtku Svatŕch?

Kdyŕ

1) Bohu dakujeme za milosti a blahoslavenstvo jŕm udŕlenŕ,

2) jich o jejich prŕmluvu prosŕme.

117. Načo konŕme Bohu mŕu svatŕ?

My ju konŕme Bohu:

1) jak chvŕly-obetu k jeho ucti a oslŕvenŕ;

2) jak obetu vďačnosti za všecké od něho obdržené milosti a dobrodění;

3) jak obetu smereňá za mnohé jemu způsobené obrazeňá;

4) jak prošby-obetu, abysme sebe od něho pomoc vo všeckých potřebách těla i duše vyprosili.

118. Čo spôsobnje mša svatá, jak obeta smereňá?

Že my od božského milosrděnstva 1) milosti lútosti a pokáňá k odpuštěňú hříchov, 2) odpuštěňí časných pokút za hřichy obsahujeme.

119. Kdo obsahuje a účastný je milosti mše svatej?

Všeobecné milosti obsahuje celá církev, živí i mrtví, obzvláště ale

1) kňaz, který svatú obetu koná,

2) ti, za kterých ju on obzvláště obetuje,

3) všecci, kteří sú jej pobožně přítomní.

120. Které sú hlavné částky mše svatej?

Hlavné částky mše svatej sú: 1) Evandélium, 2) obetování; 3) premenění; 4) přijímání.

121. Čo máme o tých obradoch (ceremoniách) držať, které církev obeti mše svatej pripojila?

Té obrady (ceremonie) mše svatej všecké od najstarodávnejších, mnohé od apoštolských časov pochádzajú; a jejich vznešený, tajemství-plný smysel srdce naše má pobožnosťú a uctivosťú naplniť.

122. Prečo sa koná mša svatá v jazyku latínskem?

1) Poněvádž tento jazyk s virú z Ríma prišol;

2) poněvádž sa on časom nemení, jako živé řeči;

3) poněvádž tím aj jednota v bohoslužbe, i jedi-

nost církve na celom svete založená a zachránená bývá.

123. Prečo cirkev pre obetovajúceho kňaza obzvláštné rúcho naridila?

Aby nás pripomínala, že kňaz pri oltári neobetuje vo svej osobe, leč že námestník Ježiša jest, a najsvätejšie Božé tajemstvo slávi.

Mravná nauka. Usiluj sa každodenně s najhlubšú pobožnosťú mši svatej prítomný býť; nebo není žádný iný skutek tak svatý a božský, tak bohatý v milostách a v nebeskom požehnaní. — Pri Evanđeliume vzbud v sebe živú víru, v ktorej chceš žít a umreť; pri obetování obetuj seba samého s Ježišom Kristom Otcu nebeskému; pri pozdvihování pokorně sa klaňaj svému Spasitelovi, a pros ho za odpuštění; při přijímání přijimaj aspoň duchovným způsobom, to jest: vzbud v srdci vrúcnú žádost, spojit sa s Pánom v láskyplnej svátosti.

O svatom přijímání.

124. Co jest svaté přijímání?

Svaté přijímání jest opravdivé požívání těla a krve Ježiša Krista ku pokrmu duše.

125. Je-li nám svaté přijímání od Boha aneb len od církve prikázané?

Ono jest aj od Boha prikázané; nebo Kristus Pán zretedelně hovori: „Amen, Amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna Božého, a pít jeho krv, nebudete mať v sebe život“. Ján. 6, 54.

126. Musíme-li abysme krv Kristová požívali, aj kalich užívať?

Né; nebo v spôsobe chleba prijímame aj jeho krv, poněvadž už tam jeho celého s človečenstvom a Božstvom prijímame.

Preto prislubuje Kristus aj tím večný život, ktorý jeho len v spôsobe chleba prijímajú: „Budě-li kdo jest z chleba tohoto, živý budě na veky“. Ján. 6, 52 a 59.

157. Prečo ustanovil tedy Kristus najsvätejšú svaťosť pod oboma spôsobmi?

Poněvadž on ju spolu jak obetu ustanovil, ku ktorej oba spôsoby potrebné sú.

Není to preto žádný všeobecný prikaz, keď Kristus hovorí: „Pitě z něho všecci“; leč toto sa len Apoštolov a tých týká, ktorí jich v kňazskom úrade, jakžto obetující kňazi nasledujú. Preto aj kňazi, keď svatú obetu skutečně nekonajú, len pod jedním spôsobom prijímajú.

128. Prečo podává církev katolická přijímání veřícím len pod jedným způsobom?

1) Aby svatú krv od zneuctěná zachovala;

2) aby přijímání svatej svátosti všeckým ulahčila;

3) aby tím proti blúdom preukázala, že Kristus v jednom každom spôsobem přítomný jest.

Už za prvých časov cirkve nekerínezdravi, uvazneni, a všecci ti, ktorí doma prijímali, najsvätejšej svátosti len pod spôsobom chleba učastni boli.

129. Jaké milosti nám uděluje svaté přijímání?

1) Spojuje nás docela s Kristom, a rozmnožuje posvacující milosť;

2) oslabuje naše zlé náchylnosti, a dává nám chuť a sílu k dobrému;

3) očisťuje nás od všedných hriechov, a zachováva nás od smrteľných hriechov;

4) je zápravok nášho budúceho z mŕtvých-vstáňa a večného spaseňa.>

130. Dostáva-li jeden každý so svätým prijímaním aj milosť?

Né; kto nehodně, to jest, v stave hriechu smrteľného prijíma, zatratění sebe pripravuje.

„Kdokolvek budě jíst chléb tento, aněb z kalicha Pána piť nehodně, viněn budě těla a krvi Pána, ... odsúdení sebe ji a pije; nerozsúdujice tělo Pánové“. 1. Kor. 11, 27—29. Pripodobnění k arche úmluvy, která pobožným Israelitom štastí a požehnání, bezbožným ale filistejom neštastí a klaťbu prinášala.

<131. Jaký hriech spáchá ten, který sa opováží nehodně prijímat?

1) On spáchá podobně Judašovi najhroznejšú svatokrádež, nebo proti tělu a krvi Pána prehřeší.>

2) On sa činí vinným najohavnejšej nevďačnosti, nebo bozskému Spasiteľovi činí najhroznejšú potupu v tej dobe, když od něho najvatší úkaz lásky obdržuje.

132. Které sú častokrát následky nehodného prijímaná už v tomto živote?

Zaslepenosť a zatvrdilosť srdca, nezridka aj náhlá smrt a jiné časné pokuty.

Příklad: Nešťastná smrt Judáša, o ktorom Spasiteľ hovoril: „Dobre by mu bolo, aby sa nebol narodil človek ten“. Mat. 26, 24.

<133. Čo musíme tedy činiť, keď sme ľahký hriech spáchali?

Musíme pred svätým prijímaním platně sa vyspovedať.

„Něch skusi sám seba člověk; a tak jic z toho hleba, a z kalicha pije“. 1. Kor. 11, 28.

134. Jako sa musíme ďalej podľa duše pripraviť?

Musíme 1) sa usilovať, srdco aj od všedných hričov očistiť, 2) horlivosť a pobožnosť v ňom vzbudiť.

135. Čiňá-li aj všedné hrichy svaté prijímaní nehodné?

Nečiňá sice nehodné a svatokrádežné, ale umenšujú jeho účinky.

136. Skrze čo môžeme horlivosť v srdci vzbudiť?

Skrz spasitedelné rozjímaní a pobožné cvičení.

137. Které sú najlepšie cvičená pred svatým prijímaním?

1) Víra a poklona; 2) pokora a lútosť; 3) nádej, láska a vrúcna žadosť.

138. Jako sa musíme aj podľa tela pripraviť?

Musíme 1) lační byť, totižto: od polnoci ničeho nepožívať, 2) v počestnom oděve pristúpiť.

139. Kdo jest od prikazu „lačným byť“ vymíněný?

Nebezpečně nemocní, kterí svaté přijímaní jak počestnú strovu přijímajú.

140. Jako máme k stolu Pána pristúpiť?

S největšú uctivosťú, sepnutými rukami a spuštěnými očima.

141. Jako sa máme pri prijímaní svatej hostii držať?

Máme bílú šatku pred sebou držať, hlavu vydvihnúť, jazyk na spodnú gambu vyložiť, a tak svatú hostiu uctive požívať.

Dajme pozor, abysme svatú hostiu nedržali v ústách,

pokád je docela rozpustěná. Keď sa nám na jásna prilepi, tak ju ne prstom, než jazykom máme odlepiť.

◁142. Čo máme po svatom prijímaní činiť?

Máme sa s najvatšú mravopočestnosťú na některé pokojné místo v kostole odebrať, a tam ešte nejaký čas v pobožnej modlitbe zetrvať. >

Žádný čas neni drahší, štědrejší nad čas svatého prijímaní; preto sa má jak len možno najlepšé užívať. Zaisté by to zlé znameni bolo, keby sme ani pol aneb aspoň čtvrt-hodiny v modlitbe s láskavým Spasiteľom nesetrvali.

◁143. Jaké modlitby máme po svatom prijímaní obzvláštně vykonať?

Také, kterými sa pred Bohom uponižujeme, jemu ďakujeme, jemu sa obetujeme, jeho milujeme, a ho o milosti prosíme.

144. Jako máme deň prijímaní strávit?

Máme ho, na kolko len možno, v spasitedelných cvičenách stráviť, a svetských veselostí a rozkoší sa varovať.

*Mravná nauka. Učiň predsavzetí, kedykol-
vek jest těbe možno, k stolu Pána pristúpiť; a tak
čisto a pobožně, jak len můžeš, chleb andělský
požívat.*

O p o k á n í.

◁145. Čo jest svátost pokání?

Pokání jest svátost, v kteréj kňaz na místo Bohom hříchy odpúšťá, když hříšník srdečně za ně lute, znich úprímně sa spovedá, a vólu má dosti učiniť.

**146. Odpustá-li kňaz hrichy opravdive, aněb ozna-
muje-li jediné, že sú odpustěné?**

Kňaz odpustá hrichy skutočně a opravdive po-
dla moci sebe od Krista udělenej.

147. Kedy Kristus udělil moc hrichy odpustáť?

Když po svojom z mrtvých vstání vdychnul na
Apoštolov a rékol: „Prijmitě Ducha svatého. Kte-
rým odpustitě hrichy, odpustájú sa jim, a kterým za-
držitě, zadržané sú“. Ján. 20, 22. 23.

**148. Či Kristus jediné apoštolem udělil tú-
to moc?**

Né; on ju aj všeckým tým udělil, kteří apošto-
lov v kňazskom úrade následovať mali, jako to cír-
kev vždy verila a učila. >

**149. Prečo musela tá moc, skrz která sa hrichy
odpustájú, od apoštolov aj na jejich následovníkov
preistíť?**

Poněvadž Kristus svoje prostředky spaseňá pre
všecké časy a pre všeckých lidí ustanovil, kteří po-
trebu mají na ně.

150. Můžú-li všecké hrichy odpustěné býť?

Ano, všecky hrichy které člověk po krste spá-
chal, můžú odpustěné býť, když sa z nich s potřebně
kajícím srdcom spovedáme. >

Jestliže vyznáme hrichy naše: verný jest Boh a spra-
vedlivý, aby nám odpustil hrichy naše, a očistil nás od všec-
kej neprávosti“. 1. Ján. 1, 9.

**151. Prečo ale musíme vyznať sa s hričov, abysme
jejich odpustěni obdržali?**

Poněvadž to Kristus při ustanovení svátosti po-
káňá tak urídil.

152. Skrze čo preukazujeme, že Kristus spoveď ustanovil?

My to preukazujeme

1) skrze jeho slova: „kterým odpustíte hříchy“, a t. d.; nebo jestliže hříchy naše kňazovi nevyjevíme, tedy on nemože veděť, má-li jich odpustiť aneb zadržat;

2) skrze svorné svedectví Otcov církevných;

3) skrze vždycky trvajúcí všeobecný obyčaj z hříchov sa spovedať, který nikdy ludě ustanoviť nemohli.

<153. Je-li svátost pokáná všeckým hříšníkům k spaseňú potřebná?

Je ona všeckým k spaseňú potřebná, kteří po krste těžký hřích spáchali.>

Preto píše svatý Augustín: „Hovori-li někdo: Já činim v tichosti pred Bohom pokáni; Boh, který mňa zná, ví, čo sa v mojom srdci děje. Tedy darmo zní to: Čokolvek svázetě na zemi, budě svázané i na nebi? Zdáliž tedy cirkvi Božej darmo jest udělená moc klúčov?“

<154. Může-li svátost pokáná někedy vynahraděná býť?

Když k svátosti pokáná pristúpiť nemožeme, tak sa může dokonálú lítostí, a tím opravdivým predsavzetím vynahradit, že sa chceme z hříchov vyznat, jak náhle příležitost mať buděme.

155. Čo nám uděluje Boh skrze svátost pokáná?

1) Odpuští nám po krste spáchané hříchy;

2) osloboduje nás od večných pokút, a někdy z částky i od časných trestov;

3) stratěnú milost posvacující uděluje, aneb jestli sme jú nestratili, rozmnožuje;

4) uděluje nám eště iné obvzláštné milosti k pobožnému životu potřebné.

156. Kolko částek prináleži k hodnému vybavení svátosti pokáání.

Týchto peť: 1) zpytování svedomá; 2) žal a lútosť; 3) predsavzeti; 4) spoveď, aněb vyznání-sa z hríchov; 5) dostiučinění. *zpytování*

O z p y t o v á n í s v e d o m á .

157. Čo znamená, svoje svedomí zpytovať!

Svoje svedomí zpytovať znamená nad svojimi hríchy prísně rozmýšlať, abysme jich dobre poznať mohli.

158. Čim musíme začať zpytování svedomá?

Vzýváním Ducha svatého, nebo bez jeho milosti nemožeme hríchy naše ani dobre poznať, ani sa z nich vyznať a za ně lutovať, jako to k spaseňu potreбно jest.

159. Jako vzývámé Ducha svatého!

Prijď svatý Duše! osveť moj rozum, abysom moje hríchy dobre poznal; pohni moje srdce, abysom za ně slušně lutoval, z nich sa vyspovedal a opravdi-ve sa polepšil.

160. Jakým spôsobom môžeme svedomí svoje zpytovať?

1) Premýšlajme, kedy sme sa posledni raz platně vyspovedali, a či sme naloženú pokutu vykonal;

2) potom prejdime príkazy božské a církevné, aj povinnosti stavu svého a rozličné spôsoby hrí-

chov, a pritom sa zpytujme, jako sme s myšlením, slovy, skutky a opuštěním dobrého zhřešili.

161. **Jako sa možú děti ľahko na svoje hrichy rozpamatať?**

Keď rozmyšľajú, jako sa držali v kostole, v škole, doma, k svojim rodičom, bratom a sestram, na ulici aneb na poli, sami a s druhými.

162. **Musíme-li aj počet a okolnosti hriechov zpytovať?**

Áno; aspoň pri smrteľných hriechoch.

163. **Jakých chyb sa máme pri spytovaní svedomá varovať?**

1) Abysme sa nezpytovali náhle a povrchně, 2) svoje obyčajné hrichy nezakryli, 3) ani neboli veľmi úzkostliví.

164. **Jak mnoho času musíme k spytováňú svedomá vynaložiť?**

Musíme tím viac času a pilnosti vynaložiť, čím ľahkovážnejšej sme žili, a čím viac času preišlo od poslednej spovedi.

165. **Čo dopomáhá k ľahkému zpytováňú svedomá?**

Když svoje svedomí každý den zpytujme, a častejšě sa spovedáme.

O ž á l u a l ú t o s t i .

166. **Čo jest žal a lútosť?**

Žal a lútosť jest bolest duše a ošklivosť nad spáchanými hrichy.

167. **Jaká má býť lútosť, aby hrichy odpuštěné byly?**

Má býť: 1) vnútorná, 2) všeobecná, 3) nadpriroděná.

168. Kedy je lútosť vnútorná?

Když za svoje hríchy né len ústy, leč aj v srdci lutujeme, a sice jich jak to najvatšé zlé v ošklivosti máme, a úprímně žádáme, bodaj by sme jich neboli spáchali.

„Obeta Bohu (milá) duch zarmúcený, srdce skrúžené a ponížené Bože nezavrhuješ“. Žalt. 50, 19.

160. Kedy jest lútosť všeobecná?

Když za všecké svoje spáchané hríchy, aněb aspoň za všecke smrtedelné hríchy lutujeme.

170. Keby sme žádnú lútosť nad všedními hríchy nemali, či bí bola spoveď predca platná?

Když sa len ze všedných hríchov spovedať máme, a ani za jeden z nich opravdive nelutujeme: je spoveď neplatná.

171. Kedy jest lútosť nadpriroděná?

Když za hríchy lutujeme ne pre jejích zlé následky, než z nadpriroděných príčin: poněvádž sme Boha obrazili, jeho milosťstratili, peklo zaslúžili a t. d.

172. Nebolo by teda dostí, keby sme sa svoje hríchy pre časnú škodu lutovali?

Za svoje hríchy len preto lutovať, poněvádž nám časnú škodu aněb haňbu a t. d. spôsobily, je len priroděná lútosť, která nič neosoží.

173. Čo máme teda činiť, abysme nadpriroděnú lútosť obsáhli?

Máme

1) Boha vrúcně o jeho milosť prosit;

2) opravdive k srdcu si brať, čo nás víra o zlosti hríchu a jeho zlých následkoch učí.

174. Kolkonásobná jest nadpriroděná lútosť?

Dvojnásobna: dokonálá a nedokonálá.

175. Kedy je lútosť dokonálá?

Když ona z dokonálej lásky pochádza, to jest: keď hriech vácej nežli všecko iné zlé v oškľivosti máme jediné preto, že Boha, to najvatšie dobré obrazuje.

176. Kedy jest lútosť nedokonálá?

Když naša láska není dokonálá, a preto když strach pred peklom a pred stratú neba, aněb oškľivosť hriechu nás pohnúť musí, abysme hriechy nadevšecko v oškľivosti mali a Boha vácej neobrazili.

177. Musí-li lútosť dokonálá býť?

K platnosti spovedi není sice potrebnó, aby lútosť dokonálá bola: predca je to prospešné, abysme sa usilovali dokonálú lútosť vzbudiť.

178. Kedy máme krom svátosti pokáňá dokonálú lútosť vzbudiť?

1) V nebezpečenství smrti;

2) kolkokrát kolvek sme hriech smrtedelný spáchali, anemóžeme sa hned spovedať.

179. Kedy máme vo svátosti pokáňá lútosť vzbudiť?

Máme ju pred spovedú aněb aspoň pred rozhrešením kňazským vzbudiť.

180. Může-li sa lútosť v případě potreby též vynahradit?

Né; lútosť je tak potrebná, že ona ničím a v nijakom prípade vynahraděná býť nemóže. †

O p r e d s a v z e t í .

† 181. Čo musí s lútosťou nevyhnutelne spoje-
no byť!

S lútosťou musí nevyhnutelne spojená byť
1) nádej odpuštná, 2) dobré predsavzetí.

182. Čo jest dobré predsavzetí!

Dobré predsavzetí jest opravdivá vóla, život
svoj polepšiť a vácej nehrešiť.

183. Jaké musí predsavzetí byť!

Ono musí byť jako lútosť: 1) vnútorné aneb
opravdivé; 2) všeobecné, 3) nadprirodéné;

184. K čomu musí byť hotový ten, který opravdivé
predsavzetí má!

Musí hotový býti:

1) aspoň všeckých těžkých hrichov, a najbliž-
ších príležitostí k hrichu sa varovať;

2) najpotrebnejšie prostredky k polepšeňu užívať;

3) dostiučiniť, a všecké učiněné škody vyna-
hradiť.

185. Která jest to tá najbližša príležitosť k hrichu!

Je taká osoba, spoločnosť, hra a t. d., skrz
které sme obyčajně k hrichu zvedení, aneb jestli sa
jich nechráníme, lahko zvedení buděme.

186. Na čo sa majú tí rozpamatať, ktorí sa nechráňá
najbližšej príležitostí, aneb svoje obyčajně hrichy zauč-
chať nechcejú!

Na to, že jim rozhrešení kňaza nič neosoží, ano
jejich vinu len vatšú činí. †

187. Jakým spôsobom môžeme dokonalú a nedokonalú ľútosť spolu aj s predsavzetím vzbudiť?

Nasledujúcim spôsobom:

Bože moj! za všetké moje hriechy z celého srdca ľutujem, né len preto, že som skrze ně teba najprísnejšieho Súdca mojho rozhneval, a pokutu od teba zaslužil; tež obvzlaštne preto, že som teba mojho Pána a Boha, mojho Svoriteľa a Vykupiteľa, mojho najvatšieho Dobrodinca, najvatšie a milováňa najhodnejšie Dobré, ktorého včil nadevšecko milujem, obrazil; — činím opravdivé predsavzetí, teba mojho milováňa najhodnejšieho Boha, žádným hriechom vácej neobrazil, a najbližších príležitostí k hriechu pilne sa chrániť.

0 s p o v e d i .

188. Čo jest spoveď?

Spoveď jest skrúšené vyznání spáchaných hriechov pred kňazom, abysme od něho rozhrešení obsáhli.

189. Jaká musí býť spoveď?

Spoveď musí býť: 1) úplná, 2) uprímna, 3) zreteľná.

190. Kedy jest spoveď úplná?

Když sa aspoň zo všetkých ťažkých hriechov spovedáme, na ktoré sa rozpamätáme, vyznávajíce počet a potrebné okoličnosti hriechu.

191. Jestli ale počet už dobre nevíme, čo máme činiť?

Máme ho tak dobre predložiť, jak len môžeme, a hovoriť: já som tento hriech každý deň,

(aněb každý týden, každý mesác) asi toľkokrát spáchal.

192. Které okolnosti máme v spovedi povedať?

Máme

1) obzvláštně té okolnosti povedať, které spôsob hríchu premeňujú, aněb všedný hrích smrteľným činá, a

2) vübec všecko, čo jest potrebné vedieť spovedníkovi, aby náležitě mohol rozsúdiť stav svedo má kajčníka, a vystríhat ho od navráťená k hríchu.

193. Na čo máme pri oznámení okolností pozorovať?

Abysme žádného méno nevyslovili, zbytečné veci nevyprávali, a tak počestně sa vyslovili, jak to len vlastnosť hríchu dopúšťá.

194. Musíme sa aj so všedných hríchov spovedať?

Není-sme sice povinni, zo všedných hríchov sa spovedať, predca je to dobré a spasitedelné.

195. Když ale nevíme, je-li něco těžký aněb všedný hrích, čo máme činiť?

Máme sa z toho spovedať, poněvadž nekterý člověk těžké hríchy za všedné pokládá.

196. Kedy jest spověď upřímná?

Když na seba tak žalujeme, jako sa pred Bohom za vinných uznáváme, ničeho netajíce aněb nevymluvajice.

197. Čo má ten rozvažovať, který sa hanbí, upřímně sa spovedať?

Má rozvažiť,

1) že tá spověď, která není upřímná, nový velký hrích, svatokrádež jest, a k večnému zatratěňú vedě;

2) že predca lepšej jest, ze svojích hričov pred jedným kňazom sa vyspovedať, ktorý jích večne zamlčať povinen jest, nežli vždy nespokojně v hrichoch žiť, nešťastně umreť, a na posledný súd pred celým svetom zahanbeným byť.

198. **Čo musíme činiť, keď sme v spovedi nečo vynechali, z čoho sa vyspovedať povinni sme boli?**

1) Kedyž sme to bez viny vynechali, máme to len v najbližšej spovedi vyznať.

2) Kedyž sme to ale vynechali, poněvadž sme sa buďto hanbili z toho sa vyspovedať, aněb sme svoje svedomí pilně nespytovali, musíme též povedať, v kolko spovedách sme to vlastnú viú vynechali, a všecké této spovedi opakovať musíme.

199. **Kedy jest spoveď zreteľná?**

Kedyž sa tak vyslovíme, že spovedelník všecko dobre rozumie a stav duše našej náležitě rozsúdiť môže.

200. **Bola by spoveď aj tedý zreteľná, kedy sme sa vábec izalovali, že sme n. p. Boha nemilovali, ale mysleli aněb hovorili?**

Nijak, my musíme ména hričov, podľa jejích vlastností a spôsobov oznámiť.

201. **Čo jest spoveď všeobecná aněb generálná?**

Všeobecná spoveď jest tá, v ktorej všecké, aněb některé z predešlých spovedi opakujeme.

202. **Kedy jest potrebná všeobecná spoveď?**

Kedy kolvek predešlé spovedi platné neboli, buďto že sme neuprimně aněb bez lítosti a predsavzeťa sa spovedali, aněb z vinnej nedbanlivosti svoje svedomí nespytovali.

203. Kdy jest všeobecná spověď obecně náležitá a prospěšná?

- 1) Při připravování sa k prvému přijímání;
- 2) při vstúpení do nového stavu života;
- 3) v nebezpečnej nemoci;
- 4) milostivý rok, v čas svatých missií a t. d.

204. Jako začínáme spověď?

Značíme sa svatým krížom, a hovoríme: „Já bídny hříšný člověk, spovedám a vyznávám sa Bohu všemohúcému, a vám otče duchovný na místě Božom, že som často a mnoho zhrešil, myšlením, rečí, skutky a opuštěním dobrého, — obzvláště ale viným sa dávám, že som od poslednej mojej spovedi, kterou som na . . . . . vykonal, nasledující hříchy spáchal . . . .“

(Potom povíme hříchy svoje)

205. Jako dekonáváme spověď?

„Za této, a za všecké moje hříchy zo srdca luttujem, že som Boha, tu najvyšší a najlaskavejší Dobrotu, kterého včil zo srdca nadevšecko milujem, nimi obrazil; silně slubujem s milostí Božú opravdive sa polepšíť a vácej nehřešíť. Prosim za spasitedělnú pokutu a za kňazské rozhřešení“.

206. Čo máme potom činať!

Máme dobrý pozor dať na to, čo kňaz hovorí, a jaké pokání uloží, a pyta-li sa něco, úprímně a pokorně odpovedať.

Dajme pozor, abysme spovedelnicu nezanechali, prv nežli kňaz katolickým pozdravením, aněb iným spôsobom znamení k tomu dá.

207. Čo máme činiť, keď sme rozhrešení neoddržali?

Máme sa súdu spovedníka pokorně poddať, a skrz opravdivé polepšení rozhrešeniá hodným sa učiniť. †

O d o s t i u č i n ě n í.

† **208. Čo jest dostlučinění, které k svatosti pokání přináleží?**

Dostlučinění jest vykonání od spovedníka uloženéj pokuty.

209. K čemu nám bývají pokuty od spovedníka uložené?

Bývají nám uložené

- 1) ku odbyvání časných pokut,
- 2) k polepšení našho života.

210. Neodpúšťá-li Boh s hriechom aj všecké pokuty?

Večnú pokutu odpúšťá Boh vždy s hriechom, ale né vždy časnú. Preto hovoril Nathan k Dávidovi: „Pán prenášá hriech tvoj; však ale syn, který sa ti narodil, smrťú umre“. II. Král. 12, 13—14.

211. Která jest tá časná pokuta?

Časná pokuta jest tá, kterou buďto na zemi, aněb v očistci trpeť máme.

212. Od koho má kňas moc, pokutu uložit?

Od Ježíša Krista, který církvi svojej moc udělil, né len rozvázal, než aj zväzal.

213. Je-li spověď neplatná, keď uloženu pokutu nevykonáme?

Keď po spovedi pokutu nevykonáme, ale predca

ve spovedi vólu sme mali, ju vykonať, tedy spoved neni neplatná; spácháme však hriech, a zbavujeme sa mnohých milostí.

214. Máme-li len tú pokutu vykonať, ktorú nám spovedelník uložil?

My sa máme tiež usilovať, skrze iné dobrovolné kajíce skutky a trpezlivostí v trápeniach bozskej spravodelnosti dostiučiniť.

215. Čo máme očakávať, keď zanedbáme bozskej spravodelnosti náležitě dostiučiniť?

Buděme tím tuhšej v očistci trpeť.

216. Či Kristus sa naše hriechy dokonale dostiučiniť?

Kristus za naše hriechy nad míru dostiučiniť; predca chce, abysme aj my v spojení s ním dostiučiniť; prám tak, jako sa on za nás aj modlil, a predca chce, abysme sa aj mý modlili, abysme spasení boli.

„Doplňujem to čeho sa nedostáva z trápená Kristového na těle svém“. Kol. 1, 24. „Jestli spolu trpíme, abysme spolu aj oslávení boli“. Řím. 8, 17.

217. Neni-li sme povinni po spovedi nič iného činiť, jak bozskej spravodelnosti dostiučiniť?

Sme aj povinni

1) dané pohoršení, a všecku škodu, ktorú sme bližnému nespravodlive spôsobili, podľa možnosti napraviť:

2) spůsobné prostredky užívať, abysme život polepšili.

„Už nehreš, aby sa ti něco horšého neprihodilo“. Ján. 5, 14.

218. Které prostředky máme obzvláště užívat, abysme znovu do hříchů neupadli?

Máme

- 1) předpisy spovědníka dokonale následovat,
- 2) zlých okoličností sa varovať,
- 3) svoje svedomí každodenně zpytovať,
- 4) pilně sa modlit, kázně slyšať, a svaté svatosti často prijímať.

219. Čo si majú tí rozvažovať, ktorí vždy do predešlých ľahkých hříchů sa navracujú?

Že jejich spovedi velmi podezrelé sú, a jejich stav velmi nebezpečný jest.

„Ked nečistý duch vyjde od človeka, . . . tedy idě, a prijme k sebe iných sedem duchův horších od seba; a vejdúce prebývajú tam; a posledné veci človeka toho sú horší, nežli prvné“. Luk. 11. 26.

Mravná nauka. Hrešil-lis, spovedaj sa bez odkladu, však nikdy bez pilného spytováňá svedomá, opravdivej ľútosti, silného predsevzeťá, a bez uprimného vyznáňá sa hříchův, aby svátosť pokáňá nebola ti pramenom večného zatratěňá. + pokáňá

O o d p u s t k o c h.

220. Čím nám pomáhá cirkveň pri odbývaní časných pokut?

Udělením odpustkov.

221. Čo su odpustky?

(Odpustky su mimo svatosti pokáňá udělené odpustěňí časných pokut, které bysme po odpustěňí už hřichu buďto v tomto živote, aněb v očistci eště trpeť mali.

222. Jako nám odpouští církev tresty za hříchy?

Ona jich nám odpouští, keď bozskej spravodlnosti za nás vynahradění koná z nevyváživého pokladu dostiučinění Kristovych a Svatých.

223. Čo jest obzvláštné potrebné, abysme odpustkov účastní boli?

Potrebné jest

- 1) abysme v stave milosti boli;
- 2) abysme k získání odpustkov predpísané do bré skutky dokonále vykonali.

224. Čo máme o odpustkoch veriť?

Máme veriť

2) že katolícká církev má moc, odpustky udělovať;

2) že jejích užívání nám velmi spasitedelné jest.

225. Od koho má církev katolícká moc, odpustky udělovať?

Od Ježíša Krista, který žádnú výminku nečinil keď hovoril: „Čokolvek rozvázeš na zemi, budě rozvázané i na nebi“. Mat. 16, 19.

226. Z jakých příčin obzvláštné sú nám odpustky spasitedelné?

1) Oni zetrú časné pokuty za hříchy.

2) povzbudzujú nás k opravdivému pokání, a polepšení, poněvadž jich bez tohoto nijak nemůžeme získat;

3) vedú nás k častejšému užívání svatých svátostí a konání dobrých skutkov.

To držat, že církev skrz odpustky spáchane aněb bubúce hříchy odpouští, aněb že ona odpustky za peňázce uděluje, znamená jej utrhovať.

227. **Kolkonásobné sú odpustky ?**

Dvojnásobné: plnomocné, keď vŕecké časné pokuty odpuŕténé bývajú; neplnomocné, keď len jedna časťka časných pokut odpúŕtána bývá.

Odpustky 40 dní aněb 7 rokov sú odpuŕtění tolko časných pokút, ktoré by sa pomínuly, keď by sme za 40 dní aněb ze 7 rokov podľa starodávnych církevných narídění pokání konali.

228. **Čo sú odpustky milostivého leta, to jest, jubileum ?**

Sú plnomocné odpustky, ktoré Svätý otec každý dvacátý pátý rok, aněb pri dŕležitých príležitostíach uděluje; v ten čas spovedelníci z ohledu slúbov a zadržaných hríchov obvzľáŕtnú moc obdržujú.

229. **Može-li sa skrze odpustky aj dušám v očistci pomáhať ?**

Áno, skrze té vŕecké odpustky, o ktorých Pápež zretedelne vyslovil, že jim možú býť privlastnené.

Mravná nauka. Maj v uctivosti a vážnosti odpustky, a usiluj sa jich čo najvác hodně získať, jak pre seba, tak aj pre zemrelých.

O p o s l e d n o m p o m a z á n í .

230. **Čo je posledné pomazání ?**

Posledné pomazání je svátosť, v ktorej nemocní skrze pomazání svatým olejom, a modlitbú kňaza milosť Božú ku prospěchu duše a častejšě i těla obdržuje.

231. **Odkáď víme, že Kristus svátosť posledného pomazání ustanovil ?**

Víme to

- 1) zo svätého Písma;
- 2) z ustavičného učeňá cirkve.

| 232. Čo hoverí Písmo sväté o svätosti posledného pomazáná?

Svatý apoštol Jakub (5, 14. 15) hoverí: „Nezdravý je kdo z vás? nech uvedě starších církevných (kňazov) a nech sa modlá nad ním, pomazajúce ho olejom ve méně Pána, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polahčí mu Pán, a jestliže je v hríchoch, budú mu odpuštěné“.

| 233. Jako sa uděluje posledné pomazání?

Kňaz pomaže nemocného na pař smysloch svatým olejom, a modlí sa pri každom mazání: „Skrze toto svaté pomazání, a prelaskavé milosrdenství svoje nech odpustí tebe Boh, čo si zrakom, sluchom, ňuchom, chuťou a cítěním zhrešil“.

| 234. Čo spôsobuje posledné pomazání k prospěchu duše?

Posledné pomazání

- 1) rozmnožuje posvacující milost,
- 2) odpúšťa všedné, áno i té smrteľné hríchy, a kterých sa nemocní už spovedať nemóže
- 3) zetírá ostatky odpuštěných už hríchov,
- 4) posilňuje v trápení a v pokúšěňách, obzvláštěně v smrteľnom boji.

| 235. Čo spôsobuje posledné pomazání k prospěchu těla?

Spůsobuje často ulahčení v nemoci, ano i uzdravení, jestliže toto k spaseňú duše slúží.

Preto je to nerozumnost, posledné pomazání zo stra-

chu pred smrťou zanedbať; ponévadž nemocný skorej uzdrav keď on od Boha uridéné prostredky pomoci za v času užívá.

| 236. Kdo môže a má posledné pomazání prijať?

Každy katolícky kresťan, ktorý k užíváňú rozumu prišol, a nebezpečné nemocný je.

237. Ako máme posledné pomazání prijať?

Máme ho prijať

1) v stave milosti; preto sa máme, jestliže možno je, prv vyspovedať, anéb aspoň dokonálú ľútosť vzbudiť,

2) s vírú, nádejú a lásكú, a odevzdáním sa do vôle Božej.

| 238. Kedy máme posledné pomazání prijať?

Máme ho prijať, jestli možno je, dokúď ešte pri dobrej pamati sme, a po prijatí najsvätejšej Svátosti oltárnej.

Domáci ťažko zhrešá, keď nemocný jejich vinú v náležitý čas svátostmi umirajúcich nezaopatrený bývá.

| 239. Kolkokrát môžeme posledné pomazání prijať?

V každej nebezpečnej nemoci môžeme ho jeden-raz prijať; môže sa v tej istej nemoci aj opakovať, keď nebezpečenství života pominulo, ale zase znovu nastalo.

Mravná nauka. Navštíví-li ťa milý Boh ťažkú nemocú, neodkládaj prijímání svatých svátostí až na posledné okamžení, ináč ťa lahko môže smrtedelný boj zachvátiť, v ktorom ti už nebude možno kňaza dať zavolať.

O posvätení kňazstva.

240 Komu odevzdal Kristus kňazstvo?

Svojím apoštolom.

241. Mało-li kňazstvo so smrťou apoštolov prestať?

Jako so smrťou apoštolov nemala cirkvev prestať, prám tak ani kňazstvo nemalo prestať.

242. Jako sa uděluje úrad kňazský?

Skrze svátosť posvatěná kňazstva.

|243. Čo jest svátosť posvatěná kňazstva?

Jest tá svátosť, kđerú sa tým, ktorí ju prijímú, kňazská moc spolu s obvzlaštnú milostú uděluje, aby úrad kňazský práve konali.

„Napominám těba, aby zase vzbudil milosť Božú, která je v těbe skrze vzkládání ruk mojich“. 2. Sim. 1, 6.

Z týchto slov svatého Petra 1. Pet. 2. 9. „Vy stě královské kňazstvo“, nijak nenasleduje, že jakoby všecci křesťané opravdiví kňazi boli, než že všecci skrze svatý křst povinni sú, duchovné obety n. p. lásky, modlitby, zapreňá-sa a t. d. Bohu prinášať. V starom zákone též hovoril Boh Israelitom: „Vy buděte mi za královstvo kňazské“; predca sa opravdivé kňazstvo nachádzalo, které jedině obety prinášať smelo. Trestání Oziáša krála. 2. Kr. 26.

|244. V čom záleží hlavně moc kňazská?

Ona záleží v moci

1) chléb a víno v telo a krv Pána premeniť, a

2) hríchy odpúšťať.

|245. Nachádzajú-li sa aj pri posvatěni kňazstva vidědelné znaky, které udělení nevidědelnej moci a milosťi významenajú?

Áno, vácej sa tých znakoch nachádzá: tak

vzkládání ruk a modlitba biskupa, odevzdání kalicha s vínem a chleba.

Skrze modlitbu a vzkládáním ruk aj Pavel i Barnabáš boli posvatění.

„Postice a modlice sa, a vzkládajice na nich ruky, prepustili jich“. Sk. Ap. 13, 3.

(246. Kdo môže svätosť posvatěná kňazstva platně udělit?)

Jedině biskupi, kteří moc k tomu posvatěním biskupským obdržá.

247. Čo je posvatění biskupské?

Ono je též svätostné posvatění, kterým sa hlavno-kňazská moc, jakžto biskupského úradu vlastná a obzvláštná milosť, k pravému konání tohoto úradu uděluje.

Poněvadž nikdo druhým sposobom jak posvatěním kňazstva kňazom byť nemůže, toto sa ale jediné od biskupa platně uděluje, který moc to udělovať zase od druhého rádně posvatěného biskupa obsahol: tak kňazstvo zjevně skrz isté nerozdělitelne následování od platně posvatěných biskupov až k apoštolom sahá, kterým sám Kristus kňazskú a biskupskú moc pre nich a pre jejich nástupcov uděllil.

248. Nemože-li svetská vrchnosť aněb kresťanské obci též duchovně moc udělit?

Né, oni žádnú duchovně moc nemóžú udělit, pověvadž sami žádnú nemajú.

(249. Může-li sa kňazské posvatění zase stratit?)

Kňazské posvatění nemože sa stratit, prám tak jako krst, nebo do duše nezrušitelný znak vtlačuje.

250. Sú-li krom kňazského a biskupského posvatěná eště iné duchovně svatěná?

Nachádzá sa jich eště vác, které jakžto pred-

stupně a připravení ku posvatěnému kňazstvu ustanovené sú.

251. Kde máte a má kňasom byť?

Len ten, ktorý od Boha k tomu povolaný je.

Mravná nauka. Preukazuj vždycky kňazovi, jakžto námestníkovi Božému a rozdavaču jeho tajemství, slušnú uctivosť a poddanosť: „Boj sa Pána zo všeckej duše tvojej, a kňazov jeho v poctivosti maj“. Sir. 7, 31. Pros aj často „Pána žatvy, aby poslal robotníkov na žatvu svoju“. Mat. 8, 38. ✕

✕ O s t a v e m a n ž e l s k o m .

252. Jaká je svátosť stavu manželského?

Stav manželský je tá svátosť, ktorú sa dve slobodné osoby, muž a žena, zebírajú, a od Boha milosť obsahujú, aby povinnosti svojho stavu až do smrti verné plnili.

253. Kedy bol stav manželský ustanovený?

Stav manželský bol v ráji od Boha ustanovený; Kristus ho ale na svátosť povýšil.

254. Odkiaľ víme, že stav manželský jest svátosť?

Víme to,

1) ponévadž to sv. Pavel apoštol učí, ktorý stav manželský v cirkvi „veliké tajemstvo“ nazývá; Ef. 5, 32.

2) ponévadž aj katolícká cirkiev vždycky tak verila a učila.

255. Jaké prljímáme túto svátosť?

Ženich a nevesta vyjevujú pred svojim farárom

a dvoma svedky, že seba vespolek za manželóv berú, na čo kňaz jejích smlúvu požehnává.

256. Které sú povinnosti manželov?

Manželé majú

1) vo svornosti, láske a manželskej vernosti vespolek žiť, pokád jich smrť nerozlúčí,

2) bohumilým životom seba vespolek k dobrému vzbudzovať,

3) svoje detky v bázni Božej spoločne vychovávať:

4) muž má svoju ženu živiť a opatrovať; žena má mužovi vo všeckom, čo slušného a poctivého je, poslušná byť.

„Jako cirkev poddaná je Kristovi, tak i ženy mužom svojim vo všeckom“; to jest: čo slušného a poctivého jest. „Muži, milujťe vaše manželky, jako i Kristus miloval cirkev, a vydal seba samého za ňu na smrť“. Ef. 5, 24, 25.

257. Muzú-li kresťanskí manželé někdy rozlúčení byť?

Né; manželstvo je nerozvázatedelné; nebo Kristus zretedelně hovorí: „každý, kdo prepúšťá manželku svoju, a jinú vezme, ten cudzoloží, a kdo prepustěnú od muža vezme, cudzoloží“. Luk. 16, 18.

Duchovná vrchnosť z doležitých príčin môže dovoliť, aby dva manželé rozlúčení žili, ale oni predca zostanú vespolek spojení, a žádná manželská strana, pokád druhá stránka žije, nemůže do jiného manželstva platně vstúpiť.

258. Čo majú manželé rozvažovať, keď manželskú vernosť rušá?

Že tím

1) svoju slavnú smlúvu rušá, a najsvätejší svazek trhajú;

2) domáci pokoj kazá a v dobrom vychovávaní detok prekážku čiňá;

3) do nebezpečenstva sa položá, aby hrozně potrestaní, a konečně docela od Boha oddálení boli.

„Cudzoložnik trati dušu svoju; ohavnosť a hanbu shromažďuje sebe, a hanba jeho nebude zhladená“. Prisl. 6, 32 33. — Hrich a trestání kráľa Davida.

259. Na čo majú pozorovať ti, ktorí do stavu manželského vstúpil chcejú?

1) Nemajú ľahkomyselně sa zaslúbiť,

2) majú náležitě vycvičení a od prekážek manželstva slobodní byť,

3) v stave zaslúbeňá nevinně žiť,

4) z čistého, bohumilého úmyslu do stavu manželského vstupovať, a

5) pred svojim sobášom platně sa vyspovedať, a velebnú svátosť oltárnú prijímať.

„Synové svatých sme, a nemôžeme sa tak spojiť, jako pohané, ktorí neznajú Boha“. Tob. 8, 5.

Příklad: Sára, Tob. 3. 16—18

260. Na čo majú pozorovať ti, ktorí slub manželský učinili, a potom časom svým ho nevyplnili?

Oni ľazko zhrešá, jestli jich platně príčiny nevymlúvajú. *per Kellor*

261. Jako prehrešujú ti, ktorí s nečistým úmyslom, aněb v stave nemilosti svátosť stavu manželského prijímajú?

Svatokrádež spáchajú, a nasledovně všeckej bozskej milosti, a požehnáňá nehodní bývajú.

262. Kolkonásobné sú prekážky manželstva?

Prekážky manželstva sú dvojnásobné.

1) také, ktoré manželstvo nedovolené čiňá, n. p. zakázaný čas a t. d.

2) také, ktoré manželstvo neplatné čiňá, n. p. krvné prátelstvo, švagerstvo, kmotrovstvo, a t. d.

Pri nektorých, predca ne pri všeckých prekážkách manželstva môže cirkve z dôležitých príčin slobodu udéliť.

263. Který je ten zakázaný čas?

Čas od prvej neděle adventnej až po troch Králov, a od popelca až po bílú nedělu, v ktorom slavné svatby od cirkve zakázané sú.

264. Čo sa má pri mėsianých manželstvách medzi katolickými a nekatolickými kresťany dobre rosvaťovať?

Že cirkve takéto manželstvá od starodávna z dôležitých príčin zatracovala a nedovoľuje, jestliže prv katolícké cvičení dětok není poistěné.

Takéto príčiny sú: 1) poněvádž skrze to katolícká strana proti svému náboženstvu ľahkomyselnost ukazuje, 2) poněvádž nábožné cvičení dětok velmi obťažné bývá, 3) poněvádž strana nekatolícká manželství neuznává za nerozvázatedelné; 4) poněvádž šťastí manželskej spoločnosti prede všem ve spoločnosti víry záleží.

265. Neměje-li tedy dovoleno býť, do mėsianého manželství vstúpiť, keď prv katolícké vchovaní dětok není poistěné?

Něbo také ne; manželstvo by ľažké prehrěše-

ni bolo proti katolickej cirkvi, a proti duchovnému prospechu budúcich dĕľok.

Rodičovĕ, ktorí k takĕmu manželstvu svojho dĕľata privolujú, toho istĕho hríchu účasťnými sa čiňá, prísnu odpoveď jednúc pred Bohom za to vydávať budú. ✕

Mravná nauka. Pri volení nejakĕho stavu maj prede vĕsem Boha a tvoje duĕné spasení pred oĕima. Chceĕ-li po dostateĕnom rozvážení do stavu manĕželskeho vstúpiť, pripravuj sa k tomu modlitbú a konaním dobrých skutkov, a obzvlášťne skrze hodnú všeobecnú spoveď, a neĕiň tak jako ti, ktorí skrze hríchy a neprávosti klaľbu Boĕžú na seba priťahujú.

O svátostinách.

266. Ćo rozumíme obyĕajně skrze svátostiny?

Skrze svátostiny rozumíme:

1) vĕscko ĕo církve k službám bozským anĕb k našemu vlastnému náboĕžnému užívání posvacuje, jako: svatĕnú vodu, olej, sol, chleb, víno, barky; a t. d.

267. Preĕo sa menujú také vĕcl svátostiny?

Menujú sa svátostiny, ponĕvadž sú svátostám podobné, aĕkolvek od nich podstatně sa rozĕľujú.

268. Jako sa rozeznávají svátostiny od svátostí?

1) Svátosti sú od Boha ustanovenĕ, a svátostiny od církve;

2) Svátosti uĕinkujú mocú od Boha jím udĕlenú, svátostiny ale podla primlúvy a poĕehnání církve;

3) Svátosti sposobujú rovno vnúternĕ posva-

tění; svátostiny len pomáhajú k tomu posväteňú, a zachovávajú od časného zlého.

269. Prečo svatí cirkve té vecl, které k službe přináležá?

Církev jich svatí,

1) aby jich posvatila a obzvláště k službe Božej oddělila;

2) aby jich aj nám ctíhodné a prospěšné učinila.

„Každé stvoření Božé posvacuje sa skrze slovo Božé a modlitbu“. 1. Tim. 4, 5.

270. Prečo cirkve svatí aneb žehná chléb, vino, polné úrody, a t. d.?

Církev toto činí

1) podľa příkladu Ježíša Krista, Luk. 9, 16.

2) aby „milujícím Boha všecké věci napomáhaly k dobrému“; Řím. 8, 22.

3) aby všecké stvoření požehnání Božé obdržely.

271. Čo má nás obzvláště povzbuzovat, abysme svátostiny nábožně užívali?

Tá myšlenka, že skrze ně účastní býváme modlitby a žehnána celej cirkve, v kterejžto méne kňaz svatí a žehná.

272. Má-li modlitba cirkve obzvláštěná moc?

Áno, modlitba cirkve obzvláštěnú moc má, nebo jej modlitba vždycky s modlitbú Ježíša a jeho svatých spojená je.

273. O čo prosí cirkve obyčajně, keď svatí aneb žehná?

Ona prosí za odvrátění božského trestu, za

oslobodění od zlého ducha, za pokoj, požehnání, za dobro těla i duše a t. d.

274. Jaké máme obvláštěně svatěnou vodu užívat?

Pobožný křesťan svatěnou vodú sa kropívá jak doma, tak v kostole, a prosí pritom Boha, aby krvú Kristovú vždy vác očistěný, a vo všeckých nebezpečenstvách chráněný bol.

Mravná nauka. Užívaj od cirkve posvatěné věci, najme svatěnou vodu, s náležitú uctivosťú a pobožnosťú.

O m o d l i t b e.

|275. Čo jest modlitba?

Modlitba jest pozdvihnutí mysli k Bohu, abysme buďto Boha chválili, aněb jemu děkovali, aněb jeho za milost prosili; odtáď to měno: 'modlitba chvály, děkovácá a prosebná.

|276. Je-li modlitba všeckým potřebná?

Áno, modlitba je všeckým, kteří dostatečně svoj rozum užívají, potřebná k spaseňú.

|277. Prečo je modlitba všeckým potřebná k spaseňú?

1) Poněvádž to Boh prikázal, a

2) nebo my bez modlitby potřebné milosti neobsáhněme, abysme v dobrom až do smrti zetrvali.

„Prostě, a budě vám dáno; hladajtě, a najdětě; klopaťtě a budě vám otvoreno“. Luk. 11, 9.

|278. Neví-li ale Boh už aj ináč, čo je nám potřebné?

Ovšem ví Boh, čo je nám potřebné, ale on aj to chce, abysme jeho jakžto dárca všeho dobrého uznali, a tím jeho darov sa hodnýmí učinili.

(279. Které sú hlavné ovocie modlitby?

Modlitba

- 1) spojuje nás s Bohom
- 2) spôsobuje v nás nebeskú myseľ,
- 3) posilňuje proti zlému,
- 4) dáva silu a chuť k dobrému,
- 5) potěšuje v bide,
- 6) vyprosuje pomoc v núdze a milosť zotrvanlivosti až do smrti.

| 280. Ako sa máme modliť, abysme ovoca modlitby účastní boli ?

Máme se modliť 1) pobožně, 2) pokorně, 3) důvěrně, 4) s odevzdáním-sa do vůle Božej, 5) vytrvanlivě.

| 281. Kedy sa modlíme pobožně ?

Keď sa zo srdca modlíme, a podľa možnosti všeckej roztržitosti sa varujeme.

282. Sú-li roztržitosti v modlitbe vždycky hrišné ?

Sú len tedy hrišné, keď sme sami tomu vina, aneb jich dobrovolně dopúšťáme.

| 283. Čo máme činiť, abysme čím méně roztržití boli ?

Máme se před modlitbú všeckých svetských myšlének čo najvác možno zbavit, a všadě přítomného Boha, jak sluší, žive sebe predstavíť.

„Před modlitbú priprav dušu svoju, a nebuď jako člověk, který pokúšá Boha“. Sir. 18, 23.

| 284. Kedy sa modlíme pokorně ?

Keď si pri modlitbe žive pripomínáme našú hrišnosť.

„Modlitba pokorného oblaky prerázá“. Sir. 35, 21. Fariseus a Publikán. Luk. 18.

(285. Kedy sa modlíme dôverne?

Keď isté očekávame, že Boh našú modlitbu, jestliže k jeho cti a k našemu spaseňú slúží, vyslyší.

286. Prečo smíme a máme túto dôvernú náděj mať?

Poněvadž Boh nám všecko dobré dať može, a pre Ježiša Krista aj skutečně dať chce.

„Amen, amen právím vám: buděť-li za čo prosit Otca ve méne mojom, dá vám“. Ján. 16, 23.

(287. Prečo ale neobdrájeme vđycky toho, za čo prosíme?

- 1) Buďto, poněvadž sa dobre nemodlíme, aněb
- 2) poněvadž to, čo žádáme, nám prospešné není, a
- 3) poněvadž v modlitbách nezetrváváme; preto sa máme aj s odevzdáním do vóle Božej a vytrvanlive modlit.

(288. Kedy sa modlíme s odevzdáním do vóle Božej?

Keď Bohu zanecháme, kedy a jako on ráčí nás vyslyšať.

„Otcě, ne moja vóla, ale tvoja buď“! Luk. 22, 42.

(289. Kedy je modlitba naša vytrvanlivá?

Keď sa neprestaneme modlit, ačkolvek badáme, že nebuděme vyslyšani, než tím horlivejšej v modlitbe pokračujeme.

Príkald: Žena Chananejská. Mat. 15.

Podobenství o prátelovi, který tri chleby žádal. Luk. 11, 5—10.

(290. Máme-li pri modlitbe vđycky jisté slova užívat?

To sa stává len pri ústnej modlitbe; móžeme sa ale aj vnúterně modlit, aněb rozjímať.

291. V čom záleží rozjímání!

V tom, že život a umučená Ježiša Krista aneb jiné pravdy víry rozvažujeme, abysme vo svojom srdci dobré umíněná a silné predsavzeľá vzbudili.

292. Kedy sa máme modliť?

Kristus hovorí: „že sa máme vždycky modliť a neprestávať“. Luk. 18, 1.

293. Jak je to možno, vždycky sa modliť?

My sa vždycky modlíme, keď častejšej srdca a myšlénky k Bohu pozdvihujeme, a jemu všecké práce, žalosti a radosti obetujeme. Máme predca v isté časy obzvláštne sa modliť.

294. Kedy sa máme obzvláštne modliť?

1) V pokušeňách, v potrebách, v tajnom a zjevnom trápení;

2) ráno a večer, pred stolom a po stole, keď k modleňú zvoňá, a v kostole.

295. Prečo sa máme obzvláštne v kostole modliť?

Poněvádž kostol obzvláštne dom Boží a modlitby jest, kdežto nás všecko, čo vidíme a pozorujeme, k rozjímání bozských vecí povzbudíť má.

296. Za koho sa máme modliť!

Máme sa za všeckých lidí modliť: za živých a zemrelých, přátelov a nepřátelov, obzvláštne za rodičov, bratov, sestry, dobrodincov, za duchovnú i svetskú vrchnoš, za bludarov též, a neverících.

Mravná nauka. Rozváž si, jak šťastlivý si, že ty bídný červíček zemský s Bohom, s najvyšším Pánom, jako děťa so svojim Otcem, mluviť smíš! Modli sa tedy často a rád a vždy s najvatšú pobožností jak doma tak i v kostole.

O modlitbe Pána.

297. Která modlitba jest najvýbornejšá?

Najvýbornejšá modlitba jest Otče-náš, aneb modlitba Pána.

298. Pročo sa Otče-náš menuje modlitbú Pána?

Poněvadž Kristus Pán ju nás naučil a modliť sa prikázal.

299. Z čoho pozúšává Otče-náš?

Z predmluvy, a sedém proseb.

300. Jako zní predmluva?

„Otče náš, který si na něbesách“.

301. Na čo nás prlpomíná slovo Otče?

Že Boh našim Otcom jest, a že my preto s dětinskú uctivosťou, s laskú a důverností k němu sa modliť máme.

302. Pročo hovoríme: „náš,“ a né „mej“ Otče?

Poněvadž Boh Otcom všeckých lidí jest, a my preto všecci, jako bratří, za seba vespolek modliť sa máme.

303. Pročo k tomu přidáváme: „který si na nebesách“?

Abysme sa rozpametali, že pri modlení naše srdce od zemských vecí odtrhnúť máme.

304. Čo žádáme v první prosbe: „posvať sa méno tvé“?

Žádáme, aby lidé méno Božé nikdy nezneuctili, ani jemu sa nerúhali, než aby Boha všecci lidé náležitě poznali, milovali, a oslavovali.

305. Prečo jest táto prvá prosba?

Poněvadž nám čest a oslávení Boha nade všetko býť má.

306. Čo žiadame v druhej prosbe: „prijď kráľovství tvé“?

1) Aby sa kráľovství Božé, cirkiev, na zemi vždy vácej rozširovalo;

2) aby kráľovstvo milosti bozskej do srdca nášeho vstúpilo; abysme

3) po tomto živote všecci do kráľovstva nebeského vejíst mohli.

307. Čo žiadame v tretěj prosbe: „buď vóla tvá jako v nebi tak i na semi“?

Žádáme, aby sme my a všecci ľudě na zemi bozskú vólu tak verně a rádi plniť mohli, jako ju andělé a Svatí v nebi plňá.

308. Čo žiadame vo čtvrtej prosbe: „chléb náš vesdejší daj nám dněs“?

Žádáme, aby nám Boh dáť ráčil všecko, čo my každodenně pre tělo a dušú potrebujeme.

309. Prečo nás něi Kristus o vesdejší (každoděnný) chlěb prosíť?

Aby nás učil, že len potřebné veci, ně ale bohatství a hojnosť žadať máme.

310. Čo žiadame v pátej prosbe: „odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťáme našim vinnikom“?

Žádáme, aby nám Boh všecké naše hříchy tak odpustiť ráčil, jako my tým odpúšťáme, kteří nás obrazili.

311. Čo žiadáme v šestej prosbe: „Neuvoď nás v pokúsení“?

Žiadáme, aby Boh všecké pokúšeňá a nebezpečenstvá k hríchu od nás odvrátil, aneb aspoň silnú milosť udéliť ráčil, abysme jím odporovať mohli.

312. Prečo dopúšťa Boh na nás pokúsení?

1) Aby nás v pokore zachoval,

2) našu horlivosť k čnosti a naše zásluhy rozmnožil.

„Blahoslavený muž, ktorí snášá pokúsení; nebo když bude zkúsen, vezme korunu života, která zaslúbil Boh tým ktorí ho milujú“. Jak. 1, 12.

313. Čo máme činiť, abysme pokúsení premohli?

Máme bedliť, a modliť sa, jako Kristus Pán hovorí: Bedlitě a modlitě sa, abyste nevešli do pokúšeňá“. Mat. 26, 41.

314. Čo žiadáme v sedmej prosbe: „ale zbav nás od zlého“?

Aby nás Boh ochrániť ráčil od všeckého zlého duše i těla, obzvláštně od hríchu a od večného zatratěňá.

315. Prečo prikládáme k tomu: „Amen“ aneb „staň sa“?

Abysme tím našu vrúcnú žadosť a důvernost našu vyslovili, že vyslyšani buděme.

Mřavná nauka. Vykonačaj modlitbu Pána vždy s uctivosťú a pozornostű, rozpomenúe sa, že sme ju od našho božského Vykupitěla obdržali.

O pozdravení andělskom.

316. Čo sa modlíme obyčajne po Otče-náši?

Modlitbu ke cti Matky Božej, ktorú pozdravení andělské aneb Zdrávas Maria menujeme.

317. Prečo pripojujeme k Otče-nášu pozdravení andělské?

Aby preblahoslavená Matka Božá našu slabú modlitbu svojú mocnú prímluvú u svojho božského Syna podporovala.

318. Z kolko častek pozústává pozdravení andělské?

Z dvoch častek: z modlitby chvály, a prosby.

319. Z čoho pozústává modlitba chvály?

1) Ze slov Gabriela archanděla: „Zdrávas buď (Maria), milosti plná! Pán s těbú; ty si požehnaná medzi ženámi“;

2) ze slov svatej Alžbety: „A požehnaný plod života tvojho“, k čomu méno „Ježiš“ prikládáme.

320. Kedy bol povědal Gabriel archanděl té slova?

Keď preblahoslavenej Panne Marii priněsol poselstvo, že má býť Matkú Božú.

321. Kedy povědala Alžbeta predrečené slova?

Keď Maria pres hory išla, a Alžbetu svoju príbuznú navštívila. Luk. 1. 42.

322. Prečo nazýváme Mariu: „milosti plnú“?

Poněvádž Maria

1) už pred svojím naroděním milostmi naplněná bola,

- 2) milosti jej vždy víc a víc přibývali, a
3) zakladatela (původca) milosti porodila.

323. Pročto povedáme: „Pán s těbú“?

Poněvadž Boh výborným způsobom s najblahoslavenější Pannú jest; preto ona práve vyvolenú dcerú nebeského Otca, opravdivú Matkú Syna Božého, a najčistotnejšú nevestú Ducha svatého sa nazývá.

324. Pročto hovoríme: „ty si požehnaná medzi ženami“?

Že Maria najblahoslavenější je ze svej pohlaví,

1) poněvadž ze vseckých žen za pannenskú matku Božú vyvolená bola;

2) poněvadž prvna žena zlorečenství, Maria ale spasení svetu prinesla.

325. Pročto prikládáme k tomu: „požehnaný plod života tvojho, Ježíš“?

Abysme vyznamenali, že ctění Marie od ctěná Ježíša nerozlučitedelné jest, a že Matku pre Syna ctíme.

326. Z čeho pozůstává modlitba prosby?

Z tých slov, které církev priložila: „Svatá Maria, Matka Božá! pros za nás hříšných nyní i v hodinu smrti našej. Amen“.

327. Pročto priložila církev této slova?

Abysme najblahoslavenější Pannu Mariú o pomoc vo vseckých potřebách a obzvláštne o šťastnú smrt prosili.

328. Čo sa modliváme, když ráno, na poledně a večer na sdravas aněb na pozdravení andělské sa zvoni?

Anděl Pána a t. d.

329. Prečo konáme túto modlitbu?

1) Abysme Bohu za svaté vtelení Kristové ďakovali;

2) abysme najblahoslavenejšú Matku Božú ctili, a jej ochraně sa porúčali.

330. Čo sú pátričky?

Pátričky (rúženec) sú prospešný a ľahký spôsob modleňá a rozjímaňá, ktoré od svätého Dóminika uvedené od cirkve za dobré uznané sú, a od toho času vždycky od něj užívané a schvalované boly.

Mravná nauka. Cti výbornú a opravdivě dětinskú pobožnosťú najblahoslavenejšú Pannu Mariu; vzývaj ju vo všeckých potrebách a úzkostách, a usiluj sa jej lásku, trpezlivosť, čistotu a jej jiné čnosti horlive následovať.

O církevných obyčajoch a o ceremoniach.

331. Čo sú cirkevné ceremonie (obrady)?

Sú významné znaky aneb účinky, ktoré cirkve k osláveníu služeb Božích ustanovila.

332. Z čoho viděť dálešitosť v ceremoniach?

Z toho, že

1) v starom zákone Boh sám ceremonie predpísal;

2) Kristus Pán sám rozličné ceremonie užíval, n. p. pri uzdravení hluchoněmého, od naroděňá slepého, a t. d.

333. Nemáme-li sa my ale Bohu v duchu a v pravde klaňaf?

Ovšem; a preto církev chce, abysme pri ceremoniách neboli zhola prítomní, než aj jejích významu vyrozumeli, a jich s modlitbú a s pobožnú myslú sprovádzali.

334. K čomu slúži kadidlo?

Kadidlo znamená úctu a spolu modlitbu, ktorá jako lúbezná vôňa pred obličajom Pána k, něbu vstupovať má.

335. Čo znamenajú horící svíce?

1) Horící svíce znamenajú víru, která osvecuje, nádej, která hore túží, a lásku, která zapaluje;

2) rozpametují nás pri tom na časy přenásledování křesťanův, když služby Božské v podzemných kryptách konané bývaly.

336. K čemu sú processie (prevedy) ustanovené?

1) Abysme vířazstvo křesťanstvá slavili, přeto kříž a zástavy přednosené bývají;

2) abysme sa rozpametali, že na zemi sme len pútníci, a stále před očima Boha mali.

337. Jako máme súdít o putováních?

Jestli sa tak konajú, jak to církev žádá, sú zajisté velmi chvalitebné, áno i skrz příklady Svätých a odpustky církve potvrđené.

Třebás je Boh všadě přítomný, a nás všadě slyší, předca on nás v jistý čas a na obzvláštných místách radšej vyslyšet může. Avšak i pútné místa mnoho napomáhají, abysme sa s vatšú horlivostí a důvěrností modlili, a přeto lahšej vyslyšaní boli.

338. J ako sa majú podľa žiadosti cirkve paterovať konaf?

Církev žádá, abysme

- 1) preto ťažké povinnosti stavu nezanedbali,
- 2) dobrý umysel mali,
- 3) čas tam a naspak dobre strávili, a obťažnosti trpezlivo znášali,
- 4) na pútnom mieste vrúcně sa modlili, a kdě to možno, svátosť pokáňá a svátosť oltárnú prijímali.

339. Úe su braterstva?

Braterstva sú najvícej od Pápeža uríděné a potvrđěné k tomu cílu, aby sa jejích údy za seba vespolek spoločně modlili, seba vespolek ku konáňú dobrých skutkov a k častejšěmu prijímáňú svatých svátostí povzbudzovali, a v tom sa podporovali.

Mravná nauka. Užívaj ceremonie cirkevné s najvatšú pobožnosťú, a nedaj sa ani príkladom virypráznyh aněb ľahkomyselnyh ľudí od toho odvěšť.

Krátká dějprava náboženstva.

Starý Zákon.

1. Od Adama až po Mojžeša.

§. 1. Na počátku stvoril Boh nebe a zem. Rékol Boh: „Bud“, a všetko sa stalo. Celý svet, slnce, mesiac a hvezdy, zeliny, stromy, zveri stvoril Boh v šesti dňoch, a naposledy na svoj obraz človeka. První ľudé menujú sa Adam a Eva. Oni boli spravedliví a svatí, miláčkové Boží. Žili blahoslaveně v ráji rozkoše, nemajúce umreť s potomky svojími.

§. 2. Prikázal Boh Adamovi a Evi, aby z ovocí dreva u-prostred ráji nejedli, nebo ináč zemreť musá.

---

§. 1. Jak stvoril Boh nebe i zem? V kolko dňoch stvoril Boh všetko? Kedy stvoril Boh človeka? K jakému obrazu stvoril Boh človeka? Jako sa menovali první ľudé? Či oni též hrišni boli jako my? Kde žili? Či oni a jejích potomci mali aj umreť?

§. 2. Jaký prikaz dal Boh prvním ľudom? Čo rékol k nim had? Čo učinili Adam a Eva? Či boli preto potrestani? Či len oni boli potrestáni? Jaký trest prišol na nich? Či sa Boh zase nad nima smiloval? Kohe jim prislúbil?

Ale had rékol k ním: „Který kolvek děň buděté jěšť z něho, buděté jako bohové“. Adam a Eva verili hadovi a prestúpili príkaz Boží. A hned přišol trest na nich a na vsecky jejich potomky; z rája vyhnání, smrti a mnohým bídam poddání boli a mali na veky od Boha zavrnutí býť. Ale Boh sa smiloval a prislúbil jim Vykupitěla, který jich zase keby pokání činili, s ním smerit, a večného blahoslavenstva účastnými mal učiniť. (I Mojž. 3, 15.)

§. 3. Kain a Abel synové prvorodičov našich, obetovali Všemohúcému. Lúbila sa obeta Bohu pobožného Abela, né však obeta zlostného Kaina. Rozhnevajúc sa preto Kain, zabil svojho brata, a zostal preto zlorečeným a pobehlým na zemi.

§. 4. Potomci zlostného Kaina bezbožní boli jak jejich Otec, a pokazili pomali aj dobrých, tak že naposledy vsecci lidé Boha zanechali, a vždy hlběj do hríchov a neprávostí upáđli. Tedy ustanovil Boh, nešlechtné pokolení lidské všeobecnú potopú zetreť (r. 2350 pr. Kr.). Patnáct loket vyššá bola voda nežli najvyššé hory. Všecko zahynulo; len spravedlivý Noe so svojú rodinu bol osloboděný v korábu, který na

- § 3. Kdo boli Kain a Abel? Jako etili Boha? Lúbili sa Bohu jejich obeta? Čo učinil Kain, a jako sa mu vodilo?
- §. 4. Jakí boli potomeci Kainovi? Čo zlého učinili? Jak jich potrestal Boh? Jak velká bola potopa? Či zahynuli všetci lidé? Čo učinil Noe, keď z korábu vyšol? Jaké nové dobrodění preukázal Boh Noemu a jeho synom?

rozkaz Boží vystavil. Noé k poděkování učinil oltár, a obetoval obetu zápalnú. Za to požehnal Boh Noéma a synov jeho, a prislúbil jím, že „nebudě více vod potopy k vyhlazení všelikého těla“. (I Mojž. 9, 15).

§. 5. Potomci Noemovi tak sa rozmnožili, že sa hneď po celej zemi rozísť museli. Prvé ale chceli jednu važu vystaviť, ktorej vrch by dosáhol do neba. Boh ale zmútel jazyk jejich, a prestali stavať. Aj potomci Noemovi k zlému sa priklonili a tak hlboko upadli, že na miesto pravého Boha slnku a mesácu, ľudom a zvieratám, áno i obrazom zo zlata a strébra, z kameňa a dreva sa klaňali. S túto ohavnú modloslužbu šířily sa zase aj všecké hrŕchy a neprávosti.

§. 6. Predca pravá víra a nádej v prídúceho Vykupitéla nemala docela zo zemi zmiznúť. K tomuto cílu vyvolil Boh Ahrahama (1920 pr. Kr.), učinil s ním obzvláštnú smluvu, a prislúbil mu, že z jeho potomkov Mesiáš vyjdě, „v ktorom požehnané maly býť všecké pokoleňá zeme“. Preto Boh aj potomkov Abrahamových, ktorí sa Hebreji, pozdejšé ale Židě aneb Israelité menovali, pred všeckými národy vyznačil, a časom častejšé a predivně sa jím zjevoval.

§. 7. Aby Abrahama zkusil, rozkázal jemu Boh

- §. 5. Jako sa vodilo potomkom Noemovým? Čo činili oni? Jak bolo jejich predsavzetí zrušené? Či sa potomci Noemovi klaňali vždycky pravému Bohu? Jaké následky mala jejich modloslužba?
- §. 6. Mala-li pravá víra a nádej v prídúceho Vykupitéla docela zmiznúť? Čo učinil Boh, aby této zachoval? Jak sa menujú potomci Abrahama?
- §. 7. Jak sproboval Boh Abrahama? Jako on vyplnil

aby na hore Moria Isáka, jediného syna svojho, obetoval. Abraham dal sa porád na cestu, vložil na Isáka drevo k zápalnej obeti, a šel s ním na horu. Keď prišli na miesto, uložil sa Isák voľne na drevo k obeti. Boh ale oslobodil spravodlivého Isáka skrze Anděla, požehnal Abrahama, a obnovil predešlé prislúbeňá.

Isák bol tu obraz budú ého Mesiáša, ktorý z poslušnosti drevo kríža na seba vzal, vynésol ho na Kalvariu, aby sa na kríži za nás obetoval.

§. 8. Jákob patriarcha, Isákov syn, v zemi Kanaán so svojú rodinú býval, do ktorej Boh Abrahama povolal. On mal dvanáct synov, ktorí boli patriarchové ľudu Israelského. Jeden z nich, Józef, ktorého Boh vyvolil, aby Ježiša Krista vyobrazil, bol od bratov predaný, prišol do Egýpta, kdežto nevinné obžalovaný a do žalára uvrhnutý, potom od kráľa za prvého v celej ríši povýšený bol, a nazván jest ménom „Zachovateľ zeme“, jako osloboditeľ v rokoch ukrutného hladu. Na jeho povolání išol aj Jakob do Egýpta, a s celú rodinú svojú tam sa usadil. Pred svojú smrťú vyslovil to znamenité proroctvo, že nebude odjata

rozkaz božský? Jak sa drža Isák? Nechal-li Boh aby usmrtený bol? Jak odplatil Boh Abrahama? Čo predvyobrazovala oběta Isákova?

§. 8. Kdo bol Jakob, a kdě býval? Kolko synov mal on, a čo sa stalo s nimi časom? K čomu vyvolil Boh Jozefa? čo musel vystat? Zostal-li Jakob vždy na zemi Kanaan? Které je to znamenité proroctvo Jakobové? Jak sa ono vyplnilo?

berla (panovníctvo) od pokoleňá syna jeho Júdy, pokaď nepridě, který má poslaný býti, a který je očekávání národov (1 Mojž. 49, 10). A skutečně Kristus, ten Posel Boží, nenarodil sa prvé, než len tedy, keď cudzozemec (Herodes) na trón králov od Judy pochádzajúcich sadol.

2. Od Mojžiša až po Krista.

§. 9. Po smrti Jozefovej Israelité veľký národ, učinili, museli však od Egyptčanov najtvrdšie otroctvo trpeť, pokaď konečne sa Boh v plameni z prostredku krovu Mojžišovi zjevil, a jemu prikázal, aby synov Israelských do zeme Kanaán naspak vovedel (1500 pr. Kr.). Ale Pfarao král egyptský nechcel jích pustiť. Tedy potrestal ranami Boh náramnými Egyptčanov, a konečne poslal anděla, který všecké prvorodéné dítky Egyptčanov v jednu noc pozabíjal. K Israelitom sa však nepribližoval anděl zhůbný, poněvadž oni svoje domovné dvéře pokropili krvú beránka velikonočného, kteréhožto v tejže noci požívali podľa nariđená Božého.

Toto predvyobrazovalo, jako někdy lidé skrze krv Ježiša Krista, opravdivého

§. 9. Jak sa vodilo potomkom Jakobovým v Egypte? Koho povolal Boh, aby jich vyslobodil? Jak povolal Boh Mojžeša? Či sa to vyslobodění lahko vykonalo? Čo učinil Boh preto Egyptčanom? Škodil-li anděl ten aj Israelitom? Prečo jim neuškodil? Čo predvyobrazovala krv beránka velikonočného?

beránka velikonočného, ktorého vo velebnej svätosti oltárnej požívame, od večnej smrti majú byť oslobodení.

§. 10. Na to prepustil Pfarao Israelitov. A však to hneď obanoval. Chytré shromáždil svoje vojsko, a honil bez zbrojných synov Israelských. Tito báli sa veľmi, a volali k Bohu o pomoc. Tedy udénil Mojžiš na rozkaz Boží svojím prútom červené more; a hle more rozdelilo sa na dve strany pred nima. Stála voda jako múry na pravej a ľavej strane jejích, a suchýma nohama prešli pres more. Pfarao ponáhlal sa besne za nima až do postred mora. Keď ale Mojžiš svojím prútom zase udénil more, spojily sa rýchlo vody a prikryly Pfaraoa so všetkým vojskom jeho.

§. 11. Synové Israelskí museli pres veľkú púšť pospíchať, a prišli k hore Sinai. Tu jim Boh u prostred hrnení a blyskaní dal desiat prikázaní, na dvoch kamenných tabulách napísané, obnovujúc aj smlúvu, ktorú s otcami jejích učinil, usporádal službu Božiu a zpravu jejích občanskú veľmi dobročinnými zákonmi. Lud ale hneď zapomenul na prikázania božské a dobrodeňá, neprestával reptáť a sa žalovať, ano i na to prišli, že učinili sebe zlaté tela, a jemu sa klaňali.

§. 10. Neobanoval-li Pfarao, že Israelitov prepustil?
 Čo učinil? Čo činili zo svojej stránky Israelité?
 Jak boli oslobodení? Jak potrestal Boh Pfaraoa?

§. 11. Či došli Israelité hneď do zeme Kanaan? Čo sa stalo na vrchu Sinai? Či udénil Boh Israelitom desiat prikázaní? Či oni vďační boli za tolko dobrodeňá?

§. 12. Za tak ťažké jejích previneňá museli Israelité 40 roky na púšti meškať, až jiné lepšie pokolení vyrostlo. Boh však neprestával jim dobre činiť. Dal jim chléb (mannu) z neba, a vodu ze skály a uvédol jích naposledy po smrti Mojžišovej do zaslúbenej zeme Kanaan aneb Palestína, ktorú oni jeho mocnú pomocú podmanili, a medzi sebú podľa 12 pokolení rozdělili.

Tímto všeckým budúce spasení sa predvyobrazovalo (I. Kor. 10, 6.) Vysloboden z egyptského otroctva vyznamenavalo naše vyslobodení z otroctva ďabla skrz Ježiša Krista. — Meškání na púšti vyznamená vá naše zemské putování, v ktoromžto Boh nám príkazy dáva, nás s opravdivým chlebom andělským chová, a zo živých studnic milostí posilňuje. — Zaslúbená zem ukazuje na nebe, které bojom sa má obsahnúť, a budeme ním večně vládnúť.

§. 13. V tejto zemi žili Židě blahoslavené a boli od Boha požehnaní, kým proti príkazu Božému do

§. 12. Jak boli pre jejích nevdačnosť potrestání? Zapovrhol-li jich Boh celkom? Jaké dobrodění jim neprestával predca činiť? Kedy a jako došli do zeme Kanaán? Čo sa v tomto všeckom vyobrazovalo? Čo znamená vyslobodení z Egypta? Čo znamená putování na púšti? K čomu nás upomíná, zaslúbená zem?

§. 13. Jak dlho trvalo dobro Israelitom v zemi Kanaan? Jak sa jim vodilo, keď Boha obrazili? Jako jim pomáhal Boh, keď pokání činili?

spoločností manželských s pohany vstupujúc, zase do hričov a modloslužby padali. Kedy kolvektedy od Boha sa odvrátili, dal jích do rúk neprátelov jejích; jak náhle sa ale k Bohu navrátili, vzbudil medzi nimi pobožných víťazov, súdci nazvaných, jako Gedeona, Jefte, Samsona, ktorí jích od neprátelov vyslobodovali.

§. 14. Pres 400 roky hlavní kňazi a súdcové v udu Israelském najvatšé úrady držali; včil lud si žádal krála, jakého súsední národy mali. Boh jim Saula za krála dal. Když ale Saul pre svoju neposlušnosť od Boha zavrhnutý bol, nástupcom jeho bol David. David bol mocný a silný: jakžto mládenec Goliátha velikého zabil; jakžto král šířil mnohým víťazstvom krajinu. On Bohu pobožným srdcom slúžil, a skládal k jeho chvále výborné zpěvy, Žalmy, v nichžto z božského vnuknutí mnoho předpoveděl o budoucom Spasitelovi sveta, který z jeho rodu pocházeti mal, a jeho králování konca mať nemalo. Preto sa nazývá Kristus též Synom Dávidovým.

§. 15. Salomon, syn a nástupca Davidov, mú-

14. Jaké vrchnosti mali spočátku? Jak dlúho to trvalo? Kdo bol první král Israelský? Prečo bol odvrhnutý? Kdo bol jeho nástupcom? Čo viš o Dávidovi rozprávati? Bol-li on aj pobožný? Prečo sú jeho žalmy znamenitedelné? Prečo sa menuje Kristus aj Synom Dávidovým?
- §. 15. Kdo bol Salomon? Čím sa obzvláštne oslávil? Čo sa nachádzalo v najvnúternejšej svatyni chrámu toho? Komu bolo dovoleno do něj vjisi, a jak často v roku? Či byly aj jiné chrámy a oltáry v

dry a velký král bol. On vystavil Bohu nádherný chrám v Jerusaleme. Najvnúternejšia svatynia jeho čistým zlatom bola pokrytá. Tu stála archa úmluvy, v ktorej boli dve kamenné tabuly Prikázaní Božích. Len najvyššiemu kňazovi bolo dovoleno jedenkrát v roku do svatyně tejto veisť. Lud Israelský žiadny jiný chrám nemal, ani nikomu nebolo dovoleno na jinom mieste jak len v chráme Jeruzalemskom obetovať. Ale Salomon v dobrom nezotrval. Vzal si ženy pohanské, a dal sa od nich v starom veku svojom k modlárstvu zvesť.

§. 16. Po smrti Salomonovej rozděleno bolo královstvo (980 pr. Kr.) Pokolení Júdy a Benjamina Roboamovi, synovi Salomona, verné zostalo, založice pod ním královstvo Judské s hlavným mestom Jerusalemom. Ostatné dĕsat pokoleňá vyvolily sebe jinéh kráľa, učinice Samáriu za hlavné mesto svého královstva, které od toho času královstvo Israelské sa nazvalo. Zanechajúc náboženstvo svojích otcov, vystavili v Samariif jeden chrám, a oddali sa ohavnému

Israele? Zetrvával-li Salomon v dobrém? a kým spôsobom opustil on dobré?

§. 16. Čo sa stalo po jeho smrti? Které pokoleňá zostaly pri Roboamovi? Které bolo jejich hlavné mesto? Které pokoleňá činily královstvo Israelské? Které bolo hlavné mesto královstva Israelského? Zostalo-li Bohu verné? Jak ho Boh potrestal? Vyhnulo-li aj královstvo Judské? Bolo-li aj ono potrestané? Jako? Či jeho tresty neboly menšie, jako tresty královstva Israelského?

modlářství. Preto jích Boh odevzdal do vlády Salma-nassara kráľa pohanského, ktorý kráľovstvo Israelské na vždy zrušil, a ľud v zajatí assírske do Ninive zahnal (718 pr. Kr.) I kráľovstvo Judské bolo za svoje mnohé previneňá od Boha potrestané. Nabuchodonosor dobyl pozdejšej Jerusalem (606 pr. Kr.), spálil chrám a odviedol ľud do zajatá babylonského. Predca ale kráľovstvo Judské nemalo na vždy vyhynúť, jako kráľovstvo Israelské, ktoré náboženstvo svojích otcov opustilo.

§. 17. Tého ťažké tresty neprišli na nich náhle a nenadále. Nebo juž dávno pred tím Proroci, ktorí boli od Boha osvíení, všetko to jím oznámili, a mnohýma zázrakami potvrdili, aby ľud k pokáňú podvzbudili. Proroci tito slubovali aj milosť kajícím, a o budúcom Vykupiteľovi prorokovali. V knihách jejích ktoré vác století pred Kristom spísané sú, čítáme až dovčilka všetké okoličnosti jeho života a umučení. Narodění jeho z Panny v Bethleheme, úrad jeho učiteľský, jeho zázraky, jeho umučení, smrt jeho a vskříšení, sesláni Ducha svatého, zbúrení Jerusaléma, obrátění pohanov, a oslávení cirkve kresťanskej. I rok narodění Vykupitéla oznamuje Daniel. Najznamenitější medzi proroky sú: Eliáš, Eliseus, Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel.

---

§. 17. Prišli-li této tresty nenadále? Jako varoval Boh ľud svoj? Či proroci len tresty zvestovali? Čo zvestovali oni o Mesiášovi? Který prorok předpovedal najjistější aj čas jeho příchodu? Kterí sú najznamenitější z prorokov?

§. 18. Príkladom výborných čností v čas zajatá svítili: Tobiáš v Ninivé, v Babylone čistotná Susanna, tré mládenci v ohnivej peci, Daniél v jamelevovej. Už sedemdesát roky trvalo zajatí babylonské v ten, čas když Cyrus, král Perský, zaujal Babylon, z vnuknuťá Božého dovolil židom do vlasti sa navrátiť (536 pr. Kr.) a chrám Jerusalemsky zase stavať. O krátký čas bol druhý chrám vystavený, který sa v blesku k prvému neprirovnával; starších toho lutujících těšil prorok Aggeus, oznamujúc jim, že veliká budě sláva domu tohoto posledného, vác nežli prvého, preto že do něho vejde „žádaný všeckým národom“ .(Mesiaš). (Agg. 2, 8—10.)

§. 19. V ten čas obnovili Esdráš a Nehemiáš zákonné služby Božé, a sbírali svaté knihy, které pozatím pilně čítané a výkladané bývaly. Všecek lud plakal a činil upřímně pokání. Nikdy vác sa nenavrátil k modlárstvu, které jemu tak těžké trápeňá a zajatí spôsobilo. Když pozdejší Antioch, král Syrský, Židov k modlárstvu nutit chcel, víťazně sa Židé bránili pod vedením hlavného kňaza Matthatiáša a jeho

§. 18. Který sa obzvláštně vyznačil v Ninivé a v Babylone? Jak dlho trvalo zajatí Babylonské? Jak ono prestalo? Čomu sa židé ponajprv, chytili po svém navrátení? Bol-li nový chrám tak slavný, jako ten rozbúrený? V čom tento predca prevýšil první?

§. 19. V čom sa vyznačili Esdráš a Nehemiáš? Jak sa lud přitom držal? Zostal-li on včil verným pravému Bohu? Čím on to preukázal? Kdo sa tu obzvláštně vyznačil?

synov; ano mnohí hotoví boli najukrutnejšú smrť podstúpiť, povzbudení k tomu príkladom Eleazara starca a sedem bratrov Máchabejských so statečnú matku jejích (170—143 pr. Kr.)

§. 20. Čtyri tisíc roky po stvorení sveta preišly; vyplnily sa už znameňá té, ktoré príchod Vykupiteľa sveta preišť maly. Túžebne ho čakali židé, ano i pohani vedeli o nádeji, žeby povstať mal z Judska veľký panovník. V najhlubšej pokaženosti sa včil svet nachádzal. Poznali sice židé ešte vždy pravého Boha, však ale sekty Pfarizeov a Saduceov a jiné medzi nimi povstaly, čím sa pokaženost' mravov šírila: najvác židov Boha len ústy ctilo, ale srdce jejích bolo hríchom oddané. Všecky ostatné národy, ano i najdokonalejšť medzi nimi, Réci a Rímani; najohavnejšému modlárstvu slúžili. Bez počtu boli ti bohové a bohyně, kterým chrámy a oltáre stavali, na které i ľudské obety kládli, a bohov tím obvzlastně ctiť sa usilovali, když jejích hríchy a ohavnosti vychvalovali, a bez všeckeje bázne vykonávali. Aj svatý Pavel o pohanoch hovorí, „že sú naplnení všelijakú neprávostí, zlostú,

§. 20. Jak dlúho stál svet pred príchodom Mešiáša? Či sa v ten čas už všecko vyplnilo, čo o Mesiasovi bolo predpovedano? Jaká túžebnost' bola v ten čas u židov a u pohanov? V jakom postavení sa nachádzal svet? Jak sa to u židov ukazovalo? Jako u jiných národov? V čom stála ohavnost' modlárstva? Čo hovorí o tom Sv. Pavel Apoštol? Kdo mohol tomu pomociť? Či no aj pomohol a jako? Čo hovorí o tom sám Ježiš Kristus?

smilstvom, lakomstvom, nešlechtnosťou, plni závisti, mordárstva, svárливosti, žrady, zločinstva, klebetníci, utrháči, rozpustilí, rušitelé smluv, bez milosrdenstva“ (Rím. 1, 29—31.) Kdo tu mohol pomôcť, kdo také ľud vyslobodí? Jedině Boh! — A on pomohol a vyslobodil. — Jak v ráji prislúbil prvoroďičom a skrze proroky predpovedel, tak sa smiloval nad hluboko upadnutým pokolením ľudským, a zeslal mu Vykupiteľa a Spasiteľa. „Nebo tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednoroděného dal, aby žádný kdo v něho verí, nezahynul, ale mal život večný“ (Ján. 3, 16.)

Život Ježíša Krista.

§. 21. Svet pokoj mal; Augustus bol rímským cisárom; Herodes Idumejský kráľom v Judstvu. Včil sa vyplnilo prislúbení Božé a predpovedání prorokov. V Bethleheme v jednej maštale narodil sa z Marie Panny pochádzajúcej z rodu Davida kráľa, Ježíš, Kristus, Syn Boží, Vykupitel sveta. Jeho narodění zvestovali Andělé pastýrom Bethlehenským, a hvězda mudrcom od východu. Ukrutný Herodes chcel děťa Božé eště v detinskom veku jeho zamořďovať; Jozef, pestún Ježíša, s ním a s jeho matkou Mariú na rozkaz

---

§. 21. Za kterého cisára a za kterého krále sa Spasitel narodil? Kde? Z koho? Komu a skrz koho bolo prvé jeho narodění zvestované? Jaký úmysel mal pri tom Herodes? Čo činil svatý Josef? Jak strávil Ježíš svoju mladost po navráťení z Egypta? Jako on tam žil? Čim jest dvanáctý rok veku jeho pametný? Čim tricátý rok jeho? Čo sa stalo pri jeho krstu?

Boží do Egypta utékli, odkiaľ sa len po smrti Herodesovej navrátili. V Nazarethu Galilejskom žil Ježiš v tichosti, bol svojím rodičom poddaný, a prospíval múdrosťou, a vekom a milosťou u Boha a u ľudí. Vo dvanástom roku veku svojho išel so svojimi rodičmi do Jerusalema k veľikonočnej slávnosti, tri dni meškal v chráme a jeho múdrym otázkám a odpovedám zákoníci sami sa divili. Kedyž mal 30 rokov, išel k Jánovi a dal sa od neho v reke Jordána pokrstiť. Tedy sestúpil Duch svätý v spôsobe holubice na neho, a stal sa hlas z neba, reknúci: „Tento jest moj milý syn, v ktorom sa mi zalúbilo“.

§. 22. Potom išel Ježiš na púšť. Kedyž sa tam 40 dni a nocí modlil a postil, začal kázať evandélium. t. j. slavné poselství o kráľovstve Božom na zemi. Chodil po mestách a po dedinách, svoje božské poslání a pravdu svojho učenia potvrdzoval svojím svätým príkladom, zázraky a prorokováním. Luď, ktorý ho počul, divil sa. Vo veľikom zástupe chodíval za ním, veleboval a chválil ho jakžto opravdivého Mesiáša a hovoril: „tak žádný člověk dosavád nemluvil.“ — Zo svojích učedníkov dvanáct apoštolov aneb poslov

---

§. 22. Čo činil Ježiš po svojom krstu? Čo znamená slovo: evandélium? Čím preukázal Ježiš svoje božské poslání? Jak sa držal luď proti jemu? Kolko Apoštolov vyvolil? K čomu jich vyvolil? Nevyvolil-li on ešte aj jiných učedníkov k obzvláštnému úradu? K čomu jich vyvolil? Kterí učinili počátek církve křesťanské? Čo jim přislúbil Ježiš? Koho uridil za viditedelnú hlavu? Čím on to vyznamenal?

vyvolil, ktorí mali svedkové byť učeňá a účinkov jeho, aby všetko, čo pri ňom viděli a od něho slyšali, po jeho odchodu zo sveta všetkým národom zvestovali. Krom týchto vyvolil ešte sedemdesátdvoch učedníkov, ktorých on po dvoch na té miesta posílal, kam aj sám prísť mal. Dvanáct Apoštolové, sedemdesat dva učedníci, a jini, ktorí Ježiša nasledovali, spôsobili prvnu spoločnosť všetkých pravoverících, ktorú my Cirkvú Kristovú menujeme, a ktorú podľa jeho slov nepremóžú ani moci pekelné. Za hlavu viditedelnú na zemi Petra učinil; preto ho nazval skalú, na ktorej vystavil cirkvev svoju, a jemu prislúbil klúče královstva nebeského. (Mat. 16, 18 a 19.)

§. 23. Ježiš židom najvatšé dobrodeňá činil: na jeho slovo slepi viděli, kulhaví chodili, nemocní uzdraveli, mrtví z mrtvých vstávali, slovom, jakúkolvek bídu ulahčoval; predca mal mnoho neprátelov, obvzľáštne z farizeov a zákonníkov, nebo jim hríchy a neprávosti jejtch domlúval, poněvadž zemské královstvo založit, a jich na vysokú hodnosť povýšiť nechcel. Tito stíhali jeho v každom slove a skutku, ale ho pre nijaký hrích nemohli karhať. V treťom roku učeňá svojho, pred velikonočnými svátky, vskrísil Ježiš Lazara, který už čtyri dni v hrobe ležal.

§. 23. Jaké dobrodeňá činil Ježiš židom? Jak sa držali židé naproti jemu? Prečo ho nenáviděli obvzľáštne zákonníci a farizeji? Či mohli nejakú chybu na ňom naist? Čím jest tretí rok úradu učitelského Ježiša pametný? Čo tím spôsobil u ludu, a čo u svojich neprátélo v?

Lud, svedek zázraku tohoto, plesal, a Ježíšovi do Jeruzalema idúcemu s ratolestmi palmovými a olivovými v ústretí išel, predstéral svoje šaty na cestu, a volal: „Hosanna Synu Davidovému“. Tedy zloba neprátělov jeho už nemala kouca kraja, preto jeho o život pripraviti ustanovili.

§. 24. Ježíš veděl, že čas horkého umučení jeho už přišel; odevzdávúc sa do vóli svojho Otca nebeského, hotový bol umreť. Když podľa zákona so svojima Apoštoly beránka veľkonočného jedol, vzal chléb do svojich svatých a velebných rúk, pozdvíhol svoje oči do neba k Bohu, svojému všemohúcemu Otcu, dobrorečil jemu, žehnal chléb, a dal svojim učedníkomi s týmto slovy: „Vezmité a jedzte, toto jest tělo moje, které sa za vás dáva“. Potom vzal kaľich s vínem, díky činil, žehnal a dal učedníkomi svojim, řeknúce: „Pité z toho všecci; nebo toto jest krv moja Nového Zákona, která za mnohých vyletá budé ku odpuštění hříchov. To číntě na moju památku“. Tak ustanovil Ježíš velebnú Svátost oltárnú, v ktorej v spôsobách chleba a vína za pokrm duše podává svojim soba samého. — Po tejto poslednej večeri ešte reči láskave mal k svojim Apoštolom, Prislúbil jim k potěšení Ducha svatého, Ducha pra-

---

§. 24. Čo činil Ježíš vedúc, že sa blíži jeho umučení? Jak slávil poslednú večeru s Apoštolmi svojima? Dokonávajúc večeru, jaký prikaz dal Apoštolom? Čo ustanovil Ježíš pri poslednej večeri? Čo jim prislúbil po poslednej večeri? Kam išel potom Ježíš?

vdy, ktorý jích všecko naučí, a na veky s nimi zostane. Na to išel na horu Olivetskú, do zahrady Getsemanskej sa modliť.

§. 25. Tu sa jemu všecké umučení predstavilo pred dušú. Tu postavený bol v úzkosti smrti, a učiněn jest pot jeho jako kropaje krvi tečúcej na zem. „Otče, hovoril, — chcešli, prenēs kalich tento ode mňa; ale však né moja vóla, ale nech tvoja sa staně.“ — Tedy priblížil sa Judáš, ten zradca, so zástupom ozbrojených ľudí, a Ježiš dal sa jím chytiť, povázať, a pred najvyššú radú sa vesiť. Tu ho vysmívali, plúvali na něho, a pasťami tvár jeho bili. Potom jeho jakžto hodného smrti od knížata kňazského k Pontskému Pilátovi vedli, tento ho zase Herodesovi odslal, oba ho ale za nevinného uznali. Potom ho bičovali, trním korunovali, a naposledy na búrlivé žádání hlavních kňazov a Židov, ktorí jemu Barnabáša predložili, bol na smrť odsúdený.

§. 26. Na Ježiša, jako na najvätsého zločinca ťažký kríž položili, vedli ho na kalváriu, a tam ho

§. 25. Čo on trpel na hore Olivetskej? Jakú znameňitú modlitbu tam konal? Jako a od koho bol potom chytěný? Ku komu bol veděný? Jak zachádzali s nim pred najvyššú radú? Jak sa držali Pilát a Herodes naproti jemu? Čo trpel potom Ježiš?

§. 26. Jak bol veděný Ježiš na smrť a o živoť zbavený? Jak sa prítom vyplnily Písma prorokov? Za koho sa modlil Ježiš na kríži? Jak dlho visel Ježiš na kríži? Jaký zázrak sa tedy stal? Jako umrel Ježiš? Jaké zázraky oslávily jeho smrť? Který bol užitek smrti tejto?

medzi dvoma zločincami ukrížovali. Vyplnilo sa čo Pro-
 roci predpovedali: prebodli mu ruky a nohy; vojáci
 rozdelili medzi sebou šaty jeho, a na oděv hádzali
 kocku. Žižnivému dali zlé a ocet. Sami hlavní kňazi
 a starší rúhali sa jemu. Ježiš ale toto všetko prepo-
 diťnú trpezlivosťou a tichým srdcom znášal. Modlil sa
 za svojich neprátelov: „Otče, odpusť jim, nebo ne-
 vedá, čo činá.“ Tri hodiny v najukrutnejších mukách
 visel Ježiš na kríži. Zatemlo sa slnce, rmútila sa
 celá príroda. Naposledy ale Ježiš zvolal hlasom veli-
 kým: „Dokonáno jest! Otče, do tvojích rúk porúčám
 ducha mého!“, naklozil hlavu a zemrel. V tom oka-
 mžení trásla sa zem, skály sapukaly, opona chrámová
 roztrhla sa na dve poli od vrchu až dolu, hroby sa
 otváraly, a mnohé telá Svatých zesnulých vstaly a
 ukázaly sa v Jerusaléme mnohým. Stotník ale, a ti
 ktorí s nim boli, báli sa veľmi, rekajúce: „Isté Syn Boží
 bol tento“. — Tak „učiněň jest Ježiš smerení za
 hríchny naše, a né len za naše, ale i za všetkého
 sveta“. (I Ján. 2, 2.)

§. 27. V pátek o tretej hodine zemrel Ježiš na
 kríži. Jeden z vojakov kopiú bok jeho otvoril, a hned
 vyšla krv a voda. Tělo z kríža sňaté a do nového
 hrobu vložené jest, který do skaly vyrúbaný bol. —

---

§. 27. V který děň a kterou hodinu umrel Ježiš? Čím
 sa osvedčila jeho smrt, a čo nasledovalo? Čo
 sa stalo potom s mrtvým tělom Ježiša? Čo činili
 včil jeho neprátelé? Kedy a jak vstal z mrtvých
 Kristus Pán? Jak dlho zostal ešte na zemi, a
 čo činil? Který bol jeho ostatný prikaz, a jeho
 ostatné prislúbení? Kde ajáko vstúpil na nebesa?

Židé zapečatili hrob, a vojákov k strážii postavili. Ale na tretí deň, když svítalo, stalo sa zemetrasení, a Ježiš slávně vstal z mrtvých. Pres čtyřicať dní častokrát sa ukázal učedelníkom svojím, udělujúc jim naučení o královstve Božom t. j. o Církvii; udělil jim moc hríchy odpustiť, a Petra hlavú cirkve ustanovil týmato slovy: „Pas baránky moje, pas ovce moje“. (Jan. 21, 15—17.) — Keď sa jim ostatní raz ukázal, rozkázal jim po celém svete isť, kázat evandélium, a všecké národy krstiť vo méne Otca i Syna i Ducha svatého. — K tomuto jim udělil tú istú moc, kterou od svojho Otca nebeského obsáhol, a prislúbil jim, že s nimi zotane po všecké dni, az do skonání sveta. Na hore Olivetskej pozdvíhol ruky svoje, dal jim požehnání. I stalo sa: když jim žehnal, bral sa od nich, a nesen jest do neba.

Letopis po Kristovi.

1. Od smrti Kristovej až po obrátění Konstantína.

§. 28. Po nanebevstúpení Pána učedelníci jeho v modlitbách zotrúvali v Jeruzaleme, a očekávali zaslúbeného Ducha svatého. O desať dní, na turice, stal sa rýchle zvuk z neba, jako prichádzajúceho

§. 28. Jak sa chystali apoštolové k príchodu Ducha svatého? Kedy a jak prišel Duch svatý? Jaké premeny sa staly v apoštoloch? Čo činil obzvlátně Peter, jejích najvyššá hlava? Čo sposobila reč Petra apoštola? Jak bol muž chromý uzdraven? Či pohnul tento zázrak židov?

prudkého vetra, a naplnil celý dom, v ktorom zhromáždění boli. I ukázaly sa jim rozdelené jazyky jako oheň, a posadil sa na jednomkaždom z nich. Naplnení súce Duchom Svatým, počali mlúviť rozličnými jazyky a Pána Boha zvelebovať. Peter, hlava apoštolov, vystúpil k Židom, hojne tam shromážděným. On jim mlúvil, že ten istý Ježiš, ktorého oni na križ pribili a ktorého Boh vskrísil, jejích Pán a Vykupiteľ jest, a napomínal jích, aby v ňom verili. — Jeho reč hojne ovocá prinesla, nebo ten deň tri tisíc ľudí sa dalo pokrstiť. Nezadlho išel Peter a Ján do chrámu. Muž chromý seděl vo dverách a prosil jích o almužnu. Hovoril mu Peter: „V méne Ježiša vstaň, a choď!“ V tom okamžení vstal chromý ten, vyšel do chrámu a velebil Boha. Na tento zázrak zase pet tisíc Židov pokrstění býť žádalo.

§. 29. Velkú mocú kázali apostolové vskríšení Ježiša Krista, Pána našeho, a činili muohé znameňá a zázraky. Lud jích tak veľmi vážil a ctil, že nemocných na ulice vynášali, aby keď išel Peter, aspoň stín jeho jích uzdravil. Knížata ale kňazké a ti, ktorí s nimi boli, naplneni sú proti tomu hněvom. Oni dali apostolov chytiť, bičovať a zakázali jim, v méne Ježišovom kázať; oni zbúrili lud, aby svatého Stefana ukamenoval, a mnohé iné protivenstvá činili. Však

---

§. 29. Čo činili potom apoštolové k rozširovaniu kresťanského učenia? Jaký následok malo toto u ludu? Jaky u hlavných kňazov, a u tých, ktorí s nimi boli? Jako títo učedelnikov Kristových prenasledovali? Či sa dali apostolové tímto odstrašiť? Čo viš o Pavlovi rozprávať?

nemohla žiadná ľudská moc rozširovaní učeňá Ježišovoho prekaziť. Apoštolové neprestávali v chráme i po domoch ukrižovaného Spasiteľa zvestovať, a počet kresťanov zo dňa na den sa rozmnožoval. I Saul, potom Pavlom nazvaný, ukrutný neprátel a prenasledovník kresťanov, milosťou Božou apoštolom Pána a najhorlivejším vĕrovĕstom uĕinĕn jest.

§. 30. Prvná kresťanská obec anĕb cĕrkev povstala z tĕch, ktorí v Jeruzaleme a v okolí víru Kristovu prijali. Držaní jejich bolo počestné a bez hany; s radosťou a v úprímnosti srdca slúžili Bohu. Vĕscci v najvatšej svornosti žili, boli jedno srdce a jedna duša. Nikdo nebol núdzný medzi nimi; nebo k napomáháňú núdzných dobrovolne podávali bohatší, bez ĕoho býť mohli, jakožto: role, domy, a kládli peňaze z odpredaných vecí k nohám apoštolov, aby to medzi núdznými rozdĕlili. Apoštolové boli podľa ustanoveňá Krista jejich predstavení, ktorí učili, krstili, svátosti rozdávali, cĕrkevné záležitosti spravovali a obec řídili.

§. 31. Aĕkolvek mnohí Židĕ prijali uĕení Ježišové, predca najvatšá ĕástka jejich zatvrditým srdcom

§. 30. Z ktorých povstala prvna obec kresťanská? Jaký oni život vĕdli? Jaký úrad mali apoštolové v tejto obci?

§. 31. Ći sa vĕscci Židĕ obrátili? Ći tvrdohlavatí zostali bez trestu? Jaký trest prišel na nich? Preĕo sa obrátili apoštolové k pohanom? Jako a s jakým prospechom pracovali medzi pohanmi? Jakĕ nařídĕňá dali apoštolové novým obcám kresťanským? Ći této obci byly oddĕlenĕ, aneb ĕi

zostala. Preto dopustil Boh na nich tresty té, ktorými sa jím vyhrážal. Jeruzalem bol v 70-tom roku po Kristovom narodení rozbúraný, a chrám zapálený. Tedy padli ze Židov 1,100.000; ktorí ale pozostali, boli z krajiny vyhnaní, a jakožto živí svedkovia súdov Božích po celej zemi sa rozprchli. Tvrdohlavosť jejích, a ešte viac zretedelný rozkaz Boží bol príčinou, že sa apoštolové k pohanským národom obrátili. Chudobu a prenasledovaním trápení, v mnohonásobných bídach a nebezpečenstvách života kázali evanjélium. Preto Boh žehnal usilovnosti jejích. Ledva 30 rokov od zoslání Ducha svätého preišlo, auž vo všetkých častiach zeme obci kresťanskej sa nachádzaly, ktorým apoštolové za vrchných ustanovovali biskupov, modlitieb a vkládáním rúk moc svoju jím udelujúce, a za svojich nástupcov a námestníkov vymenujúce. Tieto nové obce boli medzi sebou silne spojené, a pod apoštolom Petrom jakžto všeobecnú hlavu spobili jednu, všeobecnú, to jest katolícku cirkev. Peter umučený bol v Ríme, kde v posledných rokoch života svojho biskupom bol. Nejvyššia moc v cirkvi na jeho nástupcov, na rímskych biskupov, aneb pápežov preišla.

§. 32. S hrúzú uzerali pohané rychlé šírení náboženstva kresťanského, ktoré jejích bezbožný život

jedna od druhej visela? Kde umrel Peter, a kdo obsáhol jeho najvyšší úrad pastýrsky?

§ 32. Jak pohlo pohané šírení víry kresťanskej? Jakým spôsobom ju vykorení sa usilovali? Jaké muky činili kresťanom? Či mnoho jích bolo

a ohavné modlárstvo zjavné zaklínalo. Preto ustanovili kresťanstvo vykoreniť. To žádali, aby kresťané zapreli víru svoju, ináč že v najukrutnejších mukách umreť musá. Kresťanov bičovali, rozdrápali, hádzali jich zverom, jejích boky železnými háky trhali a faklami pálili. V oleju boli varení, jejích udy uťaté, odpílené, jich križovali, smolú oblivali a zapalovali aby pri nočných zábavách jako fakly horeli. Všade nevysloviteľné muky trpeli kresťané. Celá zem bola jejích krvú pokropená, tisícov kresťanov vŕeckého veku, pohlaví a stavu v najukrutnejších mukách umíralo. Obzľáštne Rím, hlavné mesto vŕeckého pohanstva a sklad vŕeckej ohavnosti modlárstva, krvú kresťanov polátý bol. Nevysloviteľne mnoho kresťanov tu smrt mučedelnicu podstúpilo. To až dosavad svedčá kosti jejích, ktoré v podzemných jamách aneb katakombách, kam od kresťanov uložené boly, aj včil nálezané bývajú.

§. 33. Tri stolaťa trvalo toto ukrutné prenasledováni. Keďby kresťanstvo dĕlo ľudské bolo, bolo by zaisté pre ukrutnosť svojích neprátelov zahynulo. Ale takto učeni Ježiša, Syna Božého, hlbšé a hlbšé koreny pustilo, a sa ďalej a ďalej šírilo. Znaky a

tímto spôsobom umučeno? Kde prenasledovali obzvláštne kresťanov? Čo až podnes o tom svedčí?

§. 33. Jak dlho trvalo ukrutné prenasledováni kresťanov? Či ono vykorenilo kresťanstvo? Prečo ne? Čo presvedčovalo pohanov o pravde víry kresťanskej? Čo sa stávalo častokrát, keď kresťanov mučili? Čomu sa može tedy krv mučedelnikov prirovnať?

zázraky, které vyznaváci Ježíšovi činili, předovšem ale vnitřní jejich pokoj a radost, s kterými najukrutnější muky a najhroznejší smrt trpeli, přesvedčilo pohanov, že len Boh kresťanov pravý Boh býť može. Stávalo sa ne zriedka, že i pohané statočnosť kresťanov ukrutne mučených pozorujúce, mnohí z nich zvolali: „Aj my sme kresťané, vezmite i nám s nimi život!“ Zaisť tu bola krv mučedelníkov hojným semenom, z ktorého vždy vac a vac kresťanov vyrástlo.

§. 34. Boh už dosavád dostatečné preukázal, že založení cirkve jeho dělo jest, a že ho ani všeeké moci zemské nepremožú. Včil jej udělil pokoj, povolác Konstantina Velkého za ochránca kresťanstva. Konstantin, ešte jak pohan, vėdol boj proti svojmu neprátelovi Maxenciovi. Vojsko však neprátelové bolo o mnoho silnejšie, jak jeho. Tedy Konstantin vrúčne sa modlil k pravému Bohu o pomoc; a ejhle na nebi ukázal sa jemu a celému vojsku, jasný kríž s nápisom: „V tomto znamení zvíťazíš!“ Konstantin kázal učiniť zástavu na spôsob toho kríža, a ju v bitke prednášať. Smele uderil na silnejšieho neprátela a zvíťazil. Od tej doby (312 po kr.) Konstantin stal sa zástupcom a ochrancom kresťanstva.

§. 34. Čo chcel Boh dopuštěním prenasledování preukázat? Skrze koho dal Boh cirkvi svojej zevnitřní pokoj? Jak sa to stalo?

II. Od obrátěná Konstantinovo až po roztržku vo víre v 16. století.

§. 35. Kríž ten, který predtím znakom bol najvatšej potupy, stal sa znakom cti a víťazstva; blýščal sa na korune Konstantinovej, a ligotal v Ríme, po ten čas v hlavnom meste pohanstva na hrade (kapitolium) — jakžto víťazstvo ukrižovaného Boha-človeka celómu svetu oznamujúc. Konstantin dovolil slobodné vykonávaní kresťanského náboženstva, staval nádherné chrámy; kňazom, obzvláštné ale pápežom veľkú česť a prednosť udéľoval. Na jeho príklad prijímali tisíce pohanov učení kresťanské, tak, že hneď modlárstvo umenšené a chrámy falešných bohov zavrené boly. Nezadlho bolo pohanstvo v rímskom císarstve docela zrušené, a kresťanské náboženstvo vác a vác sa širilo.

§. 36. Včil církev katolícká ešte iné víťazstvá mala obdržať, totižto: víťazstvá nad jej vnútorným

§. 35. Jak bol včil križ oslávený? Čo činil Konstantin pre cirkev? Čo spôsobil jeho príklad?

§. 36. Či tím prestaly všecké boje cirkve? ktorí boli včil nepráteli cirkve? Či neboli už aj predtím kacírstva? Jaký rozdíl jest medzi včilajšími kacírstvami? Odkud dostaly sekty svoje méná? Jaki oni boli naproti pravovericím? Jakým spôsobom odsudzovala cirkev učení kacírov? Jak sa menujú této všeobecné zhromažděná biskupov? Kedy a prečo sú jejich výroky neomylné? Kedy sa slávil snem v Nicei? Kolko biskupov sa tam zhro-

nepráteľi, nad bludármi. Ačkoľvek už aj dosavád tu a tam povstaly kacírské učeňá, predca této rychle prestaly. Včil ale — tak Boh dopustil — nekterí bludári podvodným spôsobom mnohých prívržencov získali, od cirkve sa docela odtrhli činíce obzľáštne, daleko sa rozmáhajúce obce aneb sekty, ktoré sú najvác po nich menované, jakožto: Ariani, Nestoriáni Eutichiani, Pelagiani atd. Často knížatá a cisárov na svoju stránku priťahli, a od týchto podporovaní, potlačovali a prenasledovali ukrutným spôsobom pravoverícich. Jako někdy apoštolové sa zhromáždili aby povstale rozepri vnuknutím Ducha svatého pod vrchnú správú svatého Petra rozsúdzovali (skutk. ap. 15): prám tak činili aj jejích nástupci, biskupi cirkve katolickej. Zhromaždovali sa pod vrchnú správú papeža aneb jeho nástupca, zkušajúce a zavrhujúce učení blúdné. Také zhromáždění menuje sa všeobecný snem, aneb všeobecné zhromáždění cirkevné. Jeho rozsúdky prisvedčením papežovým konané vo vecách víry sú neomylné, ponevadž sú výroký cirkve, ktorú Duch svatý neviditedelným spôsobom rídí, a od všeckého blúdu ochraňuje. Obzľáštne chyrečný je snem v Nicei, roku 325 konaný. Z 318 biskupov tu zhromážděných nachádzali samnohi muží, ktorí v prenasledováňách pre Krista trpeli, a rúk aneb očí zbavení boli. Všecci jednohlasne odsúdili Áriasa kacira, tvrdošijne zaprájúceho Božstvo Kri-

---

máždilo, a jakí oni boli? Čo sa uzavrelo na sneme? Jaký bol včil osúd všeckých iných, a jaký cirkvė?

stovo. Mocná bola ten čas táto sekta; predca musela pomali zmiznúť, jaknáhle cirkvevojm slávným výrekom ju odsúdila. Tento osud maly všecké iné kacírské učeňá. Ve všeckých trebárs jak ťažkých bojoch cirkve katolícká až podnes stále zvíťazuje.

§. 37. V týchto časoch oslávil Boh cirkve svoju mnohými svatými a učenými muži, ktorí pravú víru chvalitebne zastávali: menujú sa učiteľé cirkve aneb otcové cirkvevní. Taký jest: svatý Athanasius, patriarcha Alexandrinský († 373), který mnohé ťažké a dlhé prenasledováňá od Ariánov za pravú víru trpel; svatý Basilius veľiký arcibiskup v Cesarei († 379); svatý Rehor Nazianský († 389) a svatý Ján Zlatoustý (Chrisostomus) († 407), obídva patriarchové Konstantinopolskí; dva Cyrilli, jeden biskup Jeruzalemský († 386) a druhý patriarcha Alesandrinský († 444); svatý Ambros arcibiskup Milanský († 397); svatý Jeronym, který svaté písmo na latinskú reč prekládal († 420); svatý Augustin, biskup mesta Hippo v Afrike († 430); pápežové: Leo Veliký († 461) a Rehor Veliký († 604). Když včil z jednej stránky svatí otcové chránili cirkve, pustovníci a mnichí z druhej stránky prísnyím a kajícím svojim životom ju oslavo-

---

§. 37. Skrz koho oslávil Boh v týchto časoch svoju cirkve? Jak sa menujú tito muži? Viš-li nekte rého z nich menovať? Či sa nevyznačili v cirkvi ešte aj iní muži? Kdo boli pustovníci? Z čoho pozostávali jejích príbytky? Jejích pokrm, nápoj a život? Čo povstalo pozdejšej zo života pustevnického? Kdo zvelebil obvzľáštne na západe kláštorný život?

vali. Tito pobožní kresťané odrékali sa všetkých rozkoší sveta, aby sa v samote skrže modlitbu a sebazaprením k blahoslavenej smrti pripravili. Skalnaté jeskyně aneb stánky z ratolestí stromových byly jejich příbytky, holá zem aneb nečto listov bolo jejich postelú, koreně a byliny pokrmom, a nápojom voda. Slovom, oni sa usilovali svetu úplne umreť, a jedině Bohu slúžiť. Z pústovníkov povstali pozdejší mníchi a kláštorňý život, o kterom na západe obvzľáštne ten veľký podivný muž svatý Benedikt, veľké zasluchy sebe nazhromáždil.

§. 38. Novým nebezpečenstvom hrozilo cirkvi sťahování národov v pátom a šestomstoletí, keď lúpeživí národy pohanskí svoju krajinu zanechajúce, a bezpočetným množstvom na kresťanské národysa valice, všetko ohňom a zbrojom zpusťošili. Najhroznejší boli Hunni se svojím vůdcom Attilú, který seba sám „bičom Božím“ menoval. Najchyrnejšie mesta, celé národy v nivoč boli obrátené. Aj kráľovstvo Rímské, které jednúc tak mocné bolo, a vác než tisíc rokov trvalo, muselo na zkázu víš. Prehrozná bída preplnila celu Europu, až sa Bohu zalúbilo divé národy skrotiť prám skrz tú církev, kterej sa zkazú hrozili. Išli k ním muží Boží, od pápežov vyslaní, ohlašujúce jim evandélium. S križom a s evandéli-

---

§. 38. V jakom nebezpečenstve bola církev v pátom a šestom století? Který národ bol najhroznejší? Či této divé národy mnoho zlého spôsobily? Čim jich skrotil Boh? Jak sa to stalo? Jak sa premenila tedy zem Nemecká? Víš-li ty nekterého

umom v ruke, kázali jim smele a v Boha dôverujúce v najväčších nebezpečenstvách víru Vykupiteľovu. Tedy sa aj nemecká zem obrátila a ukrotila. Tu medzi inými verovestmi najslávnejší bol sv. Bonifác, začo aj prízvisko „apoštola Nemcov“ dostal. On od pápeža pre svoje veľké zásluhy arcibiskupom Mohúčským (Mainz) bol vymenovaný; kedyž ale Frizanom evandélium kázal, mučedelnickú smrť podstúpil (v 755). —

Na predku 9-ho stolaťá sa započínalo obrátení Avarov a Slovákov, národov to okolo Dunaja prebývalých, jejíchžto obrátení svatí Cyrill a Method bratri ku koncu toho stolaťá dokončili. Pozdejšie prijali aj Uhri víru katolíckú. Jasnáhle totižto jejích vúdca Takšoň s cisarom Ottom pokoj uzavrel, naraz započal Wolfgang, reholník radusv. Benedika, medzi Uhrami šíriť sv. evandélium, však s malými následkami. Pozdejšie, keď Gejza s kresťanskú Šaroltú do stavu manželského vstúpil, z nemeckej krajiny mnoho reholníkov došlo, obzvláštné ale z Čech svatý Vojtěch (Adalbert), pražský biskup, ktorý vúdca Gejzu a jeho syna Waika (svatého Stefana) pokrstil. Na tento príklad mnoho z vyšších rodin prijalo svatý krst. Stefan ešte jako vúdca 10 biskupství založil; pre reholníkov sv. Benedika dal klaštor vystaviť vo Svatom Martine, v ktorom reholníci školu otvorác, mno-

---

z tých blahovestov menovať, ktorí o obrátení Nemcov obzvláštné zásluhy sebe učinili? Kdo sa menuje apoštolom Nemcov? Jaký úrad zastával on a jako umrel? — Kedy sa obrátili Uhri? Kdo ohlašoval najprv evandélium Uhrum? Kolko bis-

ho biskupov, apoštolov, mučedelníkov, vyučených a svatých pre uherskú cirkev vychovávali. Podobne, jako svatý Stefan, tak i iní králi mnoho klášterov a kapitúl založili, a tak náboženstvo kresťanské v Uherskej krajini, ktoré mnoho mučedelníkov svojú krvú, jakožto aj svatý Gerhard biskup, a mnoho vyznávčov, jakožto aj sv. Mór biskup svojú apoštolskú horlivosť a svým potom potvrdzovalo, — blahoslavené sa širilo. — Kdekoľvek sa verovesti usadili, prvá jejích starosť bola jeden aneb aj viac kláštorov založiť. Tého kláštoru rozsévávali ďalej semeno kresťanstva, zakládali školy, v ktorých mladých kňazov vyučovali a vychovávali, a vsadé ľudí k tichým mravom a k pokojným prácam priučali. Pracovitosťu mnichov prevracovali sa pustatiny na úrodné krajiny, a tmavé hory na utešené pribytky. Vobec oni najväčší ľudí dobrodinci boli. Karel Veliký, cisár o rozšírení cirkve pečlivý, viac než 24 klášterov, a biskupství založil, ktoré s najväčšou štedrosťu statkami zaošpatril.

§. 39. Když sa na západe kresťanstvo zdárne širilo, veľké búreňá povstaly na východe. Cisari récký

kupství založil svatý Stefan? — Čo činivali blahovesti, aby sa víra dobre zakorenila? Čo spôsobili z toho ohľadu kláštery? Který cisar ten čas hojne kláštery zakládal?

§. 39. Čo pri tom povstalo vo východních krajinách? Kdo bol příčinu těchto búření? Jaké smutné následky malo toto? Nechal-li Boh toto všecko bez trestu? Čo víš o Mahomedovi? Čo činili jeho nástupci?

v Konstantinopole, na mesto toho, aby sa cirkvi pokorne boli poddali, chceli nad ňú panovať, áno i do článkov víry sa méesať. Pýcha a nesvornosť ludu spôsobilo to polutováňá hodné východnej aneb reckej cirkve odtrzení od pápeža. Avšak Boh porád poslal spravедlivé tresty. Jako nekdy Israelitov, tak trestal aj včil neporadných kresťanov. Už z počátku sedmého stolecá povstal v Arabii Mahomed, jeden falešný človek, který sa za proroka Božého vyhlásil, a z pohanských, židovských a kresťanských obyčajov nové náboženstvo vymyslel; — mestá a krajiny dobýval, a podmáněných zbrojom mútil k prijatú svojho učenia. Jeho nástupci, následujúce jeho príklad, podmaňovali krajiny v Asii a v Afrike: a s učením svojho falešného proroka aj surovosť, ohavnosť a hnusné otroctvo rozširovali. Ačkolvek sa v tých krajinách víra kresťanská nezrušila docela, predca ale pre svoju odtržku od pravej cirkve oslabla a snížila sa veľmi, v jakom stave ešte aj dněs sa nachádza.

§. 40. Mahomedani už prvé svatú zem podmanili; pre jejích lúpežnosti a ukrutnosti naproti kre-

§. 40. Čo dalo príčinu k vojnám križáckým? Čo prispel k nim Peter Amienský? Čo čínil Pápež? Jaký bol následok slov pápežových v zhromáždění Klermontském? Čo nasledovalo na celom západe? Čo viš o prvej vojni križáckej vyprávať? A čo o Gottfriedovi? Jak dlhu trvalo kresťanské královstvo Jeruzalemské? Čo spôsobilo jeho úpad? Čo sa stalo s Konstantinopolom? Kdo ochráňoval druhé častky Europe od podobného úpadu?

stanským putníkom povstaly vojny križacké. Peter Amienský, jeden pobožný pútník, porozprával pápežovi Urbanovi II., jako té svaté mestá, kde Vykupitel žil a umučen jest, od nevercov zneuctené bývajú, a pod jakým jarmom vzdýchajú tam kresťané. Pápež nato svolal kresťanských panovníkov a rytírov do Klermontu, napomínal jích k vojne križackej proti neverícim; načo všecci zvolali: „Boh to žádá; Boh to chce!“ Hlas tento zněl po celom západe, a hned náramné vojsko stálo hotové. S radostí toto ľahalo do Palestiny, ony pomocú bozskú Jerusalem podmanili, a vítazného vúdca svojho Gottfrieda za kráľa Jeruzalemského vyvolili (r. 1099). On ale nechcel nosiť korunu zlatú na tom meste, kde Vykupitel a Pán korunu z trní nosil, nemazývajuc sa jímak, jak knížatom Gottfriedom. Nové toto kráľovstvo sotva sto rokov trvalo. Zrada Rékov, nesvernosc vojska križackého boly príčinú, že, ačkolvek znovu prichádzala pomoc zo západu, mocnejším Turkom sa poddať muselo. Títo vždy ďalej šírili svoju vládu, naposledy v patnastom století aj Konstantinopol, hlavné to mesto recského kráľovstva podmanili. Od tohoto času aj na Uhersku krajinu častokrát uderili. Než horlivosť a vítazstvo našich predkov, rytírskeho rádu z Malty a jiných, potom očividomá ochrana Matke Božej zachránila krestanskú Europu, menovite ale vo veľkom nebezpečentve ten čas postavenú Uhersku krajinu od besnosti Turkov.

§. 41. Na západe vojny križacké vzbudily všade

---

§. 41. Čo prospely vojny križacké západu? V čom zá-

nový duchovný život. Umeňá v kláštorech utočístě nálezly, povstaly chýrečné školy a university. Však chýrnejšími čiňě časy této kresťanské čnosti, pevná víra, vrúcná láska k Bohu a k bližnému. S podive-
ním pozéráme starodávne velebné chrámy, které naši pobožní predkové vystavili, a obrazy, kterými chrá-
my Božé ozdobovali. Víra tá pestovaná bola od sva-
tých reholníkov. Z tých mnohých klašterov, které oni
vystavili, nélen mnohí svatí a vyučení pastýři vychád-
zali, lež aj v obecnom ludu pestovali pobožnosť, bíd-
ným pomáhali, nemocných opatrovali, a tých, ktorí do
neprátleského zajaťá aneb otroctva upadli, vykupo-
vali. Vysílali na všecke kraji sveta blahovestov, a hor-
livými modlitbami krajinám a národom požehnání ne-
beské vyprosivali.

§. 42. Zatím rástol aj kúkol na poli Božom medzi dobrým semenom (Math. 13). Boly nebezpeč-
né vojny, rozepri, nasilá a pohoršeňá. Když v jede-
nástom století Jindrich IV. cisár biskupstva a opát-
stva podla lúbosti nehodným zadával aneb predával,
a pápež proti tomu slovo zdvihol, zbudil dlhú
zvadu (o investituri), v ktorej církev len po mnohých

leži najvatšá oslava časov tych? Čo svedčí až
dněs o nábožnosti našich otcov? Jaký užitok pri-
nášolo množstvo klášterov?

§. 42. Rastol-li ten čas na poli Božom aj kúkol? Jako
povstala zvada investitury? Čo zlého nasledovalo
z toho na západe? Kterí sú najznámejší kacíři
tohoto času? Skrze koho povzbudzoval Boh
lud k pokáňú? Utláčilo-li sa uplne to zlé? Jako
a kedy to vypaklo? S jakým výsledkom?

trpkosťách zvíťazila. Nato povstali bludari, a spôsobili zbúrení proti svetskej vrchnosti: vo francúskej krajini Albigensy, v Taliánskej Valdensy, v Anglickej Vikleffity a v Čechách Husity. Ačkolvek cirkiev zase pokoj obdržala, a muži slovom i skutkom slávní, — jako svatý Vincenz Ferrerský († 1419), Ján z Kapistránu († 1456) chodili po krajinách, knížatá a ľud k pokáňu zbudzujúce: predca iskra zbúreňá tlela v popeli; opovážlivý duch dychtivý po novote sa zbudil, a nektelé nešťastné prípadnosti sa zošly. Už len nejaká príležitosť bola potrebná, aby to nebezpečenstvo vypuklo. Toto sa prihodilo v Nemeckej krajini na počatku šestnástého stola. Nevy-sloviteľnú rychlosť zlé toto sa širilo. Mnoho tisíc ľudí odpadlo od katolickej cirkve: najvelebnejšie budoviska predešlych časov byly zpustošené; nasledovali krvávé vojny, zbúreňá, nakazení mravov. Boh však ochraňoval svoju na skále založenú cirkiev.

III. Od roztržky vo víre v 16-tom stola až po prítomné časy.

§. 43. Martin Luther, učitel a rehoňík vo Vitenbergu, prudkej povahy muž, z počatku proti tým

---

§. 43. Kdo bol pôvodcom roztržky vo víre v 16-tom stola? Čím počal bojovať proti cirkvi? Zostal-li on pri tom? Jak sa on držal proti pápežovi? Jaké nové učení kázal? Čo dovolil mni-chom a mniškám? A čo knížatam a pánom? Bolo-li počestné jeho držání? Učil-li on čistě

zdvihol slovo, ktorí učení cirkve né o odpustkoch nerozumitelne vykládali (r. 1517). Však ale hned za obnovitela a opraviteľa cirkve sa vydal, hanil duchovné vrchnosti, obzvlášť ale pápeža, ktorého najvyššiu moc pastýrsku za tyranstvo vykričal. Odvrhol mnohé články víry, ktoré cirkve od Ježiša a apoštolov obsáhla. Zrušil obetu mše svatej, pôsty, spoveď, modlitby za zemrelých, vyhlásil dobré skutky za zbytočné, a učil, že víra sama ospravedlňuje a spasí. Krom tohoto, otváral kláštéry, dovolil mníchom a mniškám do stavu manželského vstúpiť; — právo dával pánovníkom a pánom, statky klášterov a jiných ústavov pobrať. Konečne zrušil slub čistoty, když on jak mních a kňaz jednu mnišku za ženu si vzal. Luther tvrdil, že on svoje učení jedine z písma svatého bral! však ale skrz falešné jeho vykládání upadol hned do najzjevnejších blúdov. Tak tvrdil, že člověk nemá slobodnú vôľu, preto že nemože ani príkazy zachovávať, ani zlého sa varovať; že hriech nezbavuje spaseňa, jestli člověk len silne verí a t. d. Není div: že ho za krátky čas mnohí nasledovali. Nebo rozpustilým ludom ľúbilo sa také učení, ktoré jích od ťažkých povinností zbavovalo, najme lakomným knížatam, ktorí za statkami klášterov a jiných ústavov túžebně dych-

---

slovo Božé? Menuj mi nečo z jeho blúdov? Prečo obsáhol za krátky čas mnoho nasledovníkov? Kde a čo učil Kalvin? Jak búrili Zvingliany a Kalvíny? Či byly ten čas té rozličné sekty medzi sebou spojené? Jaké prostredky uživali, aby sa rozmnožiť mohli?

teli. Nekterí z počátku dali sa zvesť a oklamať prv, nežli by len o tom boli mysleli, že na pokon úplná odtržka od cirkve nastane. — Luthera na tejto ceste hneď mnohí nasledovali, ktorí ešte ďalej pokročili. Zvingli zapíral skutočnú prítomnosť Ježiša Krista v najsvätejšej Svátosti oltárnej. Kalvin učil, že Boh nekterých ľudí aj bez jejích viny k večnému zahynutiu predzrídil, a preto že zaslepuje a zatvrdzuje srdce hrišnika. Čo Luther v chrámoch ešte zašanoval, to Zvingli, Kalvin a jíní bludári naposledy zrušili. Obrazy ukrižovaného Spasiteľa a Svätých sochy rozbíjali a posekali, orgány a oltáre polámali, áno i hroby porýpali a kosti Svätých nohama šlapali a zpálili. Trebárs tito opraviteľi cirkve i medzi sebou vespolek sa zatracovali, predca jejích učení rýchle sa šírilo, ktoré aby konečne zvíťazilo, vŕecké možné prostredky užívali. V tisíc a tisíc spisoch šírili svoje blúdné učení, ktoré jedovitým pomlúvaním proti pápežovi a katolíckym kňazom naplnili. Na mnohých miestách prenasledovaním prinútili katolíkov, aby svoju víru zanechali.

§. 44. Katolíci mnohonásobným spôsobom pokoj cirkvi navrátiť sa usilovali. Vŕsak ale Lutherova

---

§. 44. Čo činili katolíci, aby sa pokoj navrátil? Jakého prostredku sa naposledy svatý Otec uchopil? Čo sa činilo na tomto cirkevnom zhromaždení? Jaký jeho následok bol pre katolíckú cirkev? Či aj protestanti boli na sneme? Jaké následky malo Lutherové učení o slobode? Prečo odpadla Anglická krajina od víry katolíckej?

nenávisť proti pápežovi skrotená byť nemohla. Na to svatý otec roku 1545 všeobecný snem svolal do Trientu v Tirolí. V ňom nové to učení jednomyselne sa zavrhlo; pritom vydané boly zákony, skrze ktoré neporádky a pohoršenná umenšené áno i zetrenej boly. Vácrazy boli protestanti na tento snem vyvolaní; a však oni nechceli do Trientu prísť. Tak trvaly nešťastné roztržky, a vo svojich následkoch nevysloviteľnú bídu na väčšiu časťku Europy uvalily. — Luther vyhlasoval slobodu, hanil cisarov, knížata a biskupov. Z toho povstaly vojny pre náboženstvo, až konečně vypukla tricatročná vojna, ktorá mnohé krajiny morila, a ohavnosti sposobila. Anglická krajina tiež ťažké tresty vzala za odpadnutie od víry katolickej, ku ktorému bola svedená od Henricha VIII. ktorý sa od matky cirkve odtrhol, poněvadž pápež jemu nedovolil rádnú manželku svoju odehnať, a jinú ženu vzáť.

Této nové bludy dosť zavčasu aj do Sedmohradskej krajiny boly uvedené, a to najprv u Sachsov

Jak bolo nové učenie do Sedmohradskej krajiny uvedené? Jak tam prenasledovali kňazov, a jako jiných verácih? Čo sa činilo na krajinskom sneme? Čo činili magnáši so statkami biskupství — a čo so svojimi poddanými? Kdo privédoľ nové učenie do Uherskej krajiny, — a prečo sa ono tak veľmi širilo? V jakom stave boli biskupstvá? Čím vábili k sebe svetski páni svojich poddaných? Pozdejší čo napomáhálo širení kacírstva? Prečo bolo tak málo kňazov katolických? Z čoho poznáváme, že protestanti mnoho kostolov katolikom odebrali?

skrze nekterých odpadlých reholníkov. Úrad mestský v Sebene pokutu smrti vypovedal nad tyma, ktoríby o tri dni neprijali nové bludy, alebo mesto nezanúchali. A zaiste, ktorí víri verní zostali, s hanením a lúčaním kamená boli ven vyhnaní. Podobne sa činilo aj v jiných mestách. Kňazi boli prenasledovaní, statky jednotlivých orabované, ktorí sa protivili, boli na čele poznačení, alebo na meste koruny na hlave kočka jim zláhnutá bola; — katolíkom kacírských kňazov dali, biskupa sedmohradského zabili, jeho statky zmárnili, kňazov katolíckých na krajinskom sneme vyhnaní. Magnáši podanstvá biskupstvá, klášterov a kostolov zajali, poddaných na svojich statkoch k novým blúdom nútili, a nekterí svoje děti, jestlíby sa na katolíckú víru vrátili, zo svojich testamentov vytvorili Kacírské učení aj do Uherskej krajiny najme Nemci privédli, a ponevadž Ferdinand a Zápolya o uherskú korunu medzi sebou bojovali, proti novým blúdom ani jeden nesmel slušnú prísnošću povstať. Sedem biskupstvá nemalo biskupov; svetskí páni církevné statky sebe privlastnili, a aby jích zadržáť mohli, kačírmi zostali, áno ešte i svojich poddaných k tomu nútili, kterých aj s tím slubom k sebe si privábiť sa vynasnažovali, že si národnú slobodu vybojujú. Pozdejšé k tomuto dopomáhala aj tá okoličnosť, že veľkú časť Uhorska Turek podmanil, a v tomto plačlivom stave nové blúdy bez všeckého protiveňa-sa tím vácej sa šířily, ponevadž aj tí nekterí biskupi, byvše statkov zbavení, dostatočných kňazov vychovávať nemohli; tých ale kňazov, ktorí vo víre stáli zostali, protestanti, tak jako vo Sedmohradskej krajini, neuprosi

telne prenasledovali, mučili, zabíjali, do vyhnanstva posilali, kostoly násilne zajímali. Na prosredku 17-ho stoeľá protestanti už 5 tisíc kostolov mali, a bol taký čas, v ktorom z 900 fár v arcibiskupstve Ostrihoms-kom 800 s protestanskými, a len 100 s katolickými kňazmi naplnené byly. Lež s novým učením aj záviš i. bída sa šírila v krajini.

§. 45. Čo cirkvev odpadnutím od víry v Europe stratila, to jej skrze obrátění mnohých pohanov v jiných částkách sveta hojně vynahraděno bolo. Po všeckých stranách sveta poslové víry učení spaseňá s velkým prospěchem kázali. Skoro je k neuvěření, čo jediný František Xaverský z radu Jezuitov „apoštolom Indov“ nazvaný, spôsobil. Vručnú horlivosťú o spaseňí duší pohanov, preplával široké more sveta. V cudzích krajinách prechádzal ulice mesta, dětky zvončekom svolával k učení kresťanskému. Radostné sa okolo něho zhromážďovali, poslúchajúce, muža božého o milom Spasiteľovi mlúvícího. Doma opako-

---

§. 45. Čím sa cirkvi odpadnutím od něj v Europe a v jiných stranách sveta vynahradilo? Jak sa menuje apoštol Indov? Jak on začal svoj úrad apoštolský? Jako žehnal Boh jeho horlivosť? Jaké byly následky? Bola-li víra kresťanská aj v Chine ohlašovaná? Jako oslávili noví kresťani víru Kristovú obzvláštně v Japonsku? Čo viš o Amerike? Jak sa tam vodilo missionárom? Jaké obzvláštné prekážky oni tam mali? Či sa jim podarilo predať jejich dílo? Jako žili diví ľudé v Paraguay? Jakými oni boli učiněni skrze kresťanstvo?

vaň to, čo počuli, a tím pohli i starších k poslúchaňú kazatela svatého. Tak začal Xaver. Boh žehnal horlivosť jeho, uděľujúc mu, jako prvým apoštolom, moc nemocných uzdravovať, mŕtvých vskrišiť, búrke rozkazovať, slovom, zázraky činiť. Neunovaně chodil z jednej krajiny do druhej, a tak za desat rokov veľmi mnohých obrátil. Po jeho smrti druhí blahovesti pracovali v dile od neho započatém, ktorí víru Kristovú až do Číny — po ten čas neznámej a nepriístupnej uvědli. Statečnost nových kresťanov slavně sa osvedčila v hrůzypnlom prenasledovaní které v Japonsku nezadlho vypuklo, kde pre víru vac než jeden million — stokrát tisíc kresťanov s radostú život svoj položili. — V Amerike, ledva nalezenej zemi, hned sa počalo svetlo víry širiť, a modlárstvo so všeckú jeho ohavnostú sa rušilo. Nebol na celej zemi ľud, který by vac ľudí bol obetoval, jako Amerikáni. V Mexiku asi 20.000 ľudí každoročně bolo obetovano zo zajatých neprátelov, a keď týchto nebolo, vlastné dětky bývaly obetované. Nemože sa vypovedať, čo tu horlivý missionári vystáli, v jakých nebezpečenstvách sa oni u prostred ludojedov nachádzali. Nemali oni len proti ukrutnostám a neprávosťám samých Amerikánov bojovať, než i proti tým, ktorí sa tam z Europy usadili. Však predca pevně a stále založili missionári aj tu víru kresťanskú. Obvzľáštne kvitla missia v Pařaguay v polednej Amerike. Zo surových prao-
byvatelov, ktorí so zvermi v horách žili, učinili kňazi Pána pobožných kresťanov.

§. 46. Tito svatí muži, ktorí usilovnú horlivosť, áno i vlastnú smrť na obrátením pohanov pracovali, prináležali najvác duchovným reholám. František Xaverský a jini, skrze kterých sa víra v Čhine a v Paraguay rozšírila, boli Jesuítí, t. j. údy tovarištva Ježišovho. Táto reholá r. 1540 založená bola od svatého Ignáca z Loyoly, muža za víru horlivosťu pnehého, kterýžto víru katolícku šíriť a proti bludárom hájiť si predložil, začo aj nenávisť a ťažké prenasledování zo stránky neprátelov cirkve na seba uvalil. — Tychto smelých a horlivých vírovestov najprv Mikuláš Oláh ostrihomský arcibiskup, pozdejšé ale Ďord Draškovic, arcibiskup kaločský, do vlasti našej privédli, jejichžto horlivosť, obetovavosť a šikovné vychovávaní cirkve Uherskej udatné napomáhálo a sta-

---

§. 46. Kterému stavu prináležala najvatšá částka missionárov? Z kterej reholy bol apoštol Indiánov, missionári v Čhine a Paraguay? Kedy a od koho bola založená táto reholá? Čo obvzľáštneho spôsobila reholá táto? Či to mrzelo neprátelov náboženstva? Kdo privédol do Uherskej krajiny Jesuitov? Čo máme děkovať my Uhri Jesuítom? Kteri bol z nich najslavnejši v Uhersku? K čomu zbudil Boh v ten čas jiné rehole? Jako povstala reholá Kapucínov a čím sa vyznačila? Jaké povolání mali Piariati a jini reholníci? Jaké ženské reholy povstali tento čas? Čo bolo jejich povolání? Či tento čas boli aj svatí? Čo viš o svatom Karelovi Borromejskom? Čo o svatom Františkovi Saleským? Čo sposobil sv. Vincenz z Pauli? Kdo v týchto dobách v nemeckej zemi víru obvzľáštne ochraňoval?

robylé naboženstvo zachovalo, áno i do kvetu privédlo. Ján Kemény, sedmohradský kníza, ačpráve protéstant, vyznává, že keď on vo vazem Tatárskom bol, viděk, jak Jezuiti katolickým vaznem podľa možnosti svojej napomáhali, a jích nezanechaň. „My chudáci — hovori — ani chýru sme nemali o nejaom protéstantskom kazateľovi, ačpráve vám sme boli.“ Taktó títo boží muži do vázeňá upadlých predkov našich vyhladaň, takto jich odprevádzali a těšili, až druhí doma na opustěných farách medzi nebezpečenstvom živobyťá missie držávali. Tento rád vychoval pre církev Uhersku aj toho nesmrteľnej památky muža Petra Pázmán, který školy, seminarie, universitu založil, a náboženstvo katolícké vo svojích knihách rídkať smelostí a učenosťú obhajoval. Této jeho knihy a pres 40 roky neučované jeho kázani vám, než 50 vyšších rodin do lóna církve katolíckej privédlo. — O kresťanoch tých který v tomto času do vázeňá Turkow upadli, slavné zásluhy si nadobudli aj Redemptoristé, kterých Ďorđ Széchényi r. 1694 do Uherska privédol. Títo pobožní muži peňazmižobráním nazhromaždenými na jarmoky k Tatárom a k Turkom medzi mnohými nebezpečenstvami chodili, kde vymínali kresťanských vaznov. Nekterý redemptorista dve — trišto, — áno jest príklad, že aj patsto vykúpených vaznov do jejích vlastí naspáť dovédol. Mnoho Uhrov skrze ních získalo slobodu. — Eště aj jiné reholy zbudil Boh, aby spojené s duchovenstvom svetským hojili rany od Luthera a nasledovníkov jeho církvi spôsobené. Nábožní otcové Kapucíni, v tom čase z rehole sv. Frantiska z Assisi pochádzajúci, praco-

vali prede vŕem na vinici Pána. Piaristi vyučovali mládež; jiní reholníci opatrovali nemocných. Aj žen-
ské reholy — Saleziánek, Uršulínek, anglických pan-
nĕna od dobrého Pastyra nazvaných povstaly, aby děv-
ky nábožnemu bohumilému životu učily. Obvláŕtné v
tomto čase mnohí svatí sa nachádzali. Svatý Karel
Borromejský, kardinál a arcibiskup Milanský († 1584),
keď v Miláne mor panoval, dal slavný príklad kresťan-
skej lásky k bližnému, když on na nebezpečných mi-
stách, vo špitáloch navŕtívoval nemocnych, a vŕecko,
čo len mohol, nemocným daroval. Svatý František
Saleský, biskup Genevský († 1622) 72,000 kalvinov
Savojských k pravej víri naspäť privédoľ. Svatý Vin-
cenz od svatého Paula († 1660) obetoval celé svoje ži-
vobyťi chudobným a utísnutým tak, že nebolo bídy, kte-
rá by moc a hojnosť jeho lásky nebola zkusila. Zakládal
domy pre siroty a nálezence; založil tovariŕstvo kňaz-
ov missionárskych k vyučováňu neumelých sedlá-
kov; — ďalej založil spolok pre vaznov, potom ústav
milosrdných sestĕr k opatrováňu nemocných. V Ne-
meckej zemi, najme v Rakúsku a v Bavorsku, ctíhod-
ní Peter Kanisius bol horlivým hájitelom víry proti
blúdom, bojoval proti nim písmom a kázňami, a aby
sa víra zachovala a oživila, založil školy a nábožné
spolky. Krome týchto mnohí eŕŕe v 17-tom a v 18-tom
století dokonály a svatý život védli jak z mužskej tak,
i zo ženskej pohľavi, veľké oni díla spôsobovali,
mnoho zázrakov činili, a tím preukázali, že opravdivý
duch kresťanstva, duch lásky, pokory a zapreňá seba
samého v cirkvi nevyhynul, jak to nepráťeli cirkve
svatej mnohokrát slepo svedčili.

§. 47. Hrozné prípadnosti máme ešte vyprávať, pred ktorýmižto srdce ľudské trne. Radi by sme jích zatajili, keby vedomosť jejich pre nás veľmi poučná nebola. Jako každé dílo ľudské sa zruší, tak aj učení Lutherové; ono zostareló a premenilo sa; sekty na sekty povstaly: novokrstanci, presbyteráni, episkopálni, kvekeri, methodisté, herrnhutti, a. j. Každá sekta sebe priylastnovala právo, podľa príkladu Lutherovho víru opravovať. Naposledy opovážliví, bohaprázni slobodoverci najprv v Anglickej zemi, potom vo Francúsku povstali, a sa k tomu pekelnému dílu odvážili, náboženstvo a víru Kristovú úplne vykoreníť. Vo svojich nesčíselných knihách všecko, čo svatého jest, tupili, pápeža a duchovenstvo strašné pomlúvali, a nestydatú prostopašnosť vychvalovali. Učení také krásnú rečú a svodným vtípom spísané od

§. 47. Čo sa konalo ďalej s učením Luthèrovým? Kam doišli na pokon? Jaké prosrédky užívali k vykorenení víry? Či to malo následok? Koho napadli najprv tí bezbožníci? Čo činili s cirkevnými statkami a s reholníky? Jako prenasledovali ešte vácej kresťanské náboženstvo? Čo oni vihlásali za boha? Prečo sa zrušil dobrohyt a bezpečnosť? Čo sa stalo s Ludvíkom XVI? Či zašanovali prec asnaď děti? Kolko boli zamordovani? Čo oni vyhlasovali? Čo činili naposledy tí bezbožníci v najvatšej potrebe? Skrze koho, kedy a prečo bola kresťanská bohoslužba do Francúzska naspak uvedená? Zostal-li Napoleon verným synem cirkve? Čo činil s Pius-om VII-mým? Odvrátil-li Boh jednú jeho ruku od cirkve? Jak sa to stalo? Kterí boli nástupci Piusa VII-ho?

ludí vysokého a nízkého stavu jednako sa čítalo, a strašnú rychlosť šíril sa duch hnusnej bohapráznosti. Včil predevšiem sa vrhli na kňazstvo, povoláňú svojemu verné. Kďekolvek nekterého kňaza dopadli, do vázená ho uvrhli, aněb ho hned na najbližší stlp svítily zavesili. Vo Francúsku sa ku konci 18-ho stolecá duchovné statky pobrali a predali, mníchi a mnišky z tichých príbytkov svojích násilně vyhnali, kláštery olúpili a rozbúrali. — Kresťanský časomer, jako i svatění neděl a svátkov zrušili, kostoly poskvrnili a zpusťosili. Všecko, čo by ludí na kresťanstvo rozpamatovalo, znivočeno. Besnosť ludí dovršená bola tím, že rozum za Boha vyhlásili, a nestydatú osobu jakžto jeho obraz na víťaznom voze do hlavného chrámu vėzli, tam ju na oltár na místo Ukrižovaného postavili, a k jej cti spívali. S náboženstvom zmizol všece k porádok, blahobyť a bezpečnosť všeckých vecí; áno i trón zrušili a pobúrali! Nábožný a dobromyselný, ale veľmi slabý král Ludvik XVI. bol sťatý (r. 1793), po ňom jeho žena, a sestra. Za dva roky páchali sa vo Francúsku najukrutnejšie ohavnosti, kterým podobné svet nikdy neviděl. V potokách těkla krv ľudská. Proti besnosti týchto neludí nikoho ani vek ani pohlava nezachovala. Vo Vendée 500 dětok bolo zastreleno, z kterých najvatšie šestnásť rokov malo, a to preto, poněvadž jejich otcové Bohu a královi vernými zostali. Zamordovaných počítajú nekterí až na dva millióny celkem. Osvetu hlásali tito bezbožní, keď sa náboženstvo rušilo, — slobodu a rovnošť, keď sa zabíjalo. Na pokon aj samí krvolační ukrutníci, o život svoj sa bojác.

aby zastavili záhubnú nezákonnosť, slavné prikázali národu, aby zase v Boha a smrteľnosť duše veril. Roku 1799 Napoleon, jakžto prvý konsul najvyššú vládu k sebe priťahol; avšak nedúveroval si, žeby ľud bez náboženstva rídiť mohol. Preto kresťanskú bohoslužbu v predešlý stav navrátil, a s pápežom slavnú smluvu učinil (r. 1801). Avšak tento pokoj cirkve dlúho netrval. Napoleon slávu zaslepený, od pápeža také veci žádal, ktorým sa privoliť nemohlo. Francúské vojsko zajalo Rím, a pápeža Pia VII do väzenia odvédlo (r. 1809). Však jako Boh prvé už pred 10 rokami svoju cirkve viditeľne zachránil, když pápež Pius VI vo Francúzskom väzení zemrel, tak ju aj včil ochránil. Napoleona spojení mocnári premohli, a panováňa ho zbavili, pápež ale slavné do Rímu sa navrátil (r. 1814). Nástupci jeho na stolicu rímskej boli: Leo VII, Pius VIII, Rehor XVI, a včilajší Pius IX od 16-ho Juniusa 1846, v rade pápežov od Petra dvestoosemapadésaty.

§. 48. Skrze toto ohavné zbúrení Francúzske chcela prozretelnosť božska svetu preukázať, do jakkej bídy uvrhuje odpadnutí od Boha a od víry kresťanskej. Však — bohužál — toto napomenutí všade

§. 48. Čo nás učí francúské zbúrení? Či toto naučení naležitě zpozorovali? Jaké účinky malo toto zbúrení v Nemeckej zemi? A jaké v jiných kresťanských krajinách v Europe? Jak ochraňoval pri tom Boh viditeľne cirkve svoju? Který jest v tomto čase najvatší zázrak? Jak sa šíri cirkve v polnočnej Amerike? Jak v Asii? Jak v Anglickej zemi? A jako v Nemeckej?

nezpozorovali; a preto tak nazvaná osveta francúzskych slobodovercov aj do jiných krajín preišla. Mnoho vážnych a starodávných ustanovení, kláštéry a cirkévné ústavy aj inďe zrušili, velebnosť a účinnosť cirkve oslabovali, práva jej tenčili, dobrodeňá a požehnáňá jej neuznali, a ohavnú neveru učili. Však Boh neprestával cirkve svoju ochraňovať, áno i skrze zretedelné zázraky ju osláviť. Najväčší zázrak ale je ovšem ten, že sa cirkve ustavičnĕ vo všeckých částkách sveta šíri, ačkolvek tak mnohé a mocné prekážky sa jej všade predstavujú. Osvedčuje to obzvláštňe polnočná Amerika. Tu len v samých spojených štátoch za 50 roky okolo 20 biskupství so semeníšťami, s klášťermi, školámi a jinými nábožňnými ústavami sa založilo. U nekterých národoch Asiatských krv mučedelníkov semenom nových kresťanov sa stala. V Anglickej zemi sa očividome rozmnožujú chrámy a kláštéry, jako aj počet tých, ktorí sa do lóna pravej cirkve navracujú. I v Nemeckej zemi sa mnoho znovu na dobré prevracuje. Kláštéry a dobročinné ústavy znovu sa zakladajú aby nemocných opatrovali, mládež vyučovali, chudobné děti vychovávali, aby v nich kajičňní muži a ženy utočišťe našli, a víru šířili. Umeňá sa vác pridržujú náboženstvu, a nová horlivosť povstává; a vždycky zretedelnejšej sa to uznává, že sa len v katolickej cirkvi može jednota, pokoj a večné blahoslavenstvo naleznúť. Trebárs ale z druhej stránky mnohí kresťani, zaslepení láskú k zemským statkom, lahostajňní sú naproti Bohu a náboženstvu, ačkolvek cirkve ešťe vždy utlačujú a prenasledujú: predca to nás nemá vo víri mýľiť, lež tím

vácej posilňovať; nebo prám v tomto vidíme vyplnené té prorocťvá, které sú vo svatom Písme naznačené a tých predpovedení, že jedňúc mnohý od Boĥa a Kri-
sta Spasitela sveta odpadnú (2. Thes. 2, 3. 4. Lukl 18, 8). Preto má každý na seba pozor dát, aby sa nedal svésť, než verným zostal až do smrti, aby prijal korunu života (Zjev. 2, 10).

Z a v í r k a

o dokazoch víry kresťanskej, ktoré dejepis cirkve podáva.

Ejhle, v tomto malom obraze sme videli histori našeho svätého náboženstva, a jeho milostivé pôsobení od praotca Adama až po Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista, a potom od neho, jakžto najvyššej hlavy božskej a zakladateľa našej cirkve, až po Jeho včilajšieho námestníka Pia IX. Jak krásné a vznešené jest náboženstvo to, ktoré vyznávame! Všecko nás o tom presvedčuje, že jedine Boh také náboženstvo ľuďom dať mohol.

1. Zaistě, nevymysleli to ľudé; Boh sám ho nás učil a zachovávať prikázal. Skrže svätých mužov zjevil to Boh v starom zákone, (viď §. 6, 11. 17); v novom ale zákone sam Jeho jednoroděný a od vekov

---

Čo sme včil prehlédli? Čo sme prede všem poznali z letopisu náboženstva?

1. Od koho pochádzá naše náboženstvo? Skrže koho nám ho Boh zjevil? Jako preukázal Ježiš Kristus božstvo učeňá? Je-li všecko jedno, jakékoľvek náboženstvo vyznávať?

Syn na zem prišiel, jak to proroctvá starého zákona predpovedali, a učení svoje premnohými zázraky, obzvláštně ale svojim z mrtvých vstáním slavně potvrdil (§. 21, 22, 23, 26, 27). Boh mlúvil, a naproti jeho slovu nesmí nikdo lahostajným býť; to potupovať aněb zapovrhnuť by tolko znamenalo, jak seba na ve-ky zapovrhnuť.

2. Náboženstvo, které vyznáváme, nemá len pár stouletí, sahá ono zaisté až k samému počátku světa. Nebo prvé jeho semeno Boh už v ráji položil, když on padlým ľuďom Vykupitela prisľúbil, a celý starý zákon svojími obetami a podivnými osúdy predznamenoval nový zákon, který jeho vyplnením a dokončením má býť. (§. 2, 7, 9, 12 a t. d.) Vo Vykupitela, který prisť mal, veril starý zákon; v něho, který už prišiel, verí nový zákon. Však to predca vždy jest víra v toho istého Vykupitela, následovně to isté náboženstvo.

3. Ačkolvek ale náboženstvo naše počíná sa v ráji a jeho historia skoro 6000 roky v sebe obsahuje; predca sa ono netratilo v temných hádkách časov starodávných, — pravdivosť svoju osvedčuje bez všeckej pochyby. Nebo od najdávnějších časov až po dněs nepretrženú reťaz čini tých najzjevnějších a najzuámejších účinkov a prípadností, které sa vespo-

2. Jak staré jest naše náboženstvo? Jak vysvetlíš a preukážeš ty jeho starodávnosť?
3. Je-li historia nášho náboženstva neistá, poněvadž je ono tak starodávné, a tak prevelký čas v sebe obsahuje? Prečo né?

lek so všeckými památkami starodávnými, s letopisy národov tak srovnávají, a tak dokonále osvedčené sú, že kdo by jím nechcel veriť, musel by všecku historiú zapírať. Eště aj rody počítáme a menujeme, ktoré od Adama až po Krista po sebe nasledovaly (Luk. 3. Mat. 1), a všeckých pápežov od Petra až do včilajšieho svätého Otca (§. 47. pri konci). Jaká to utěšená spojitost a neprírodný rad prípadností!

4. O pravdivosti víry našej svedčá aj tí najhlavatejší jej nepráteli, totižto Židé. Nebo vo svojich knihách usilovně ochraňujú celý starý zákon a proróctvá jeho, ktorým my božský pôvod kresťanstva preukazujeme; tak že nikdo ani myslieť nemože o tom, jakoby kresťani snáď nečo boli porušili aneb pridali (§. 17).

5. Ani to sa nemože zapírať, že kresťanské náboženstvo len pomocú božskú sa po celej zemi rozšírilo. První kazateli náboženstva kresťanského, apoštoli, boli z najnižšieho stavu vzatí, chudobní, nevyučení, bez vážnosti a výmluvnosti; jejich učení o kríži, o nepochopitelných tajemstvách, o pokání, o pokore, o zaprení sebasamého, nemohlo sa líbiť pyšným, rozkošným pohanom, poněvadž jejich ohavná modloslužba všecké jejich zločiny vymlúvala, áno i

4. Jaké svedectvo vydávají aj Židé náboženstvu kresťanskému? Čo tím preukazujú?
5. Jako ty preukážeš, že kresťanské náboženstvo pomocú božskú sa rozšírilo? V ktorom čase žil sv. Justin? Čo svedčí on o šírení kresťanstva? Jaké poznamenání činí sv. Augustín?

ospravedlňovala. Pritom aj bohatí a vznešení zapovrhovali chudobných rybárov, posmievali sa jím rozumnári a vyučení, a mocnári zemskí prenasledovali jích ohňom a zbrojom. Pres tristo roky prenasledovali a mučili kresťanov. Však pri tom všetkom vidíme, jak učení chudobných rybárov zvíťazilo, a tím osvedčuje, že od Boha pochádza (od §. 29 až 35). Tak rýchle sa ono šírilo, že nezadlho po smrti apoštolov svatý Justín mohol pred celým svetom mlúviti: „není národu, ani medzi barbármí ani gréky, ani medzi jakýmkoľvek známým kmenom, u ktorého by vo méne ukrižovaného Krista sa nekonali modlitby a díkučineňá Otcu a Stvoriteľovi celého sveta.“ Či mohol kdo krome Boha tento nepochopiteľný zázrak vykonať? Výborně v tom ohlede mlúvi sv. Augustín: „Chcelli by kdo zapírať zázraky, které apoštoli učinili: tak by ten bol najvatším zázrakom, že svet bez zázrakov uveril.“

6. A však Církev kresťanská není len skrze zázraky založená, lež aj jej ustavičné trvání jest zázrakom. Královstvá a císárstvá, nech sú jak mocné, časom sa znivočujú; jedine královstvo Kristové vždy trvá a ďalej sa rozmnožuje. Trebárs v jednej častki sveta prestane, však v druhej sa tím vacej rozširuje (§. 45.) Velmi muohí vnúterní a zevnúterní nepráteli strašnú mocú a neukojiteľnú závisťú od jej počátku ju búrili; církev Kristová ale nemala žádné vojsko, kterým by sa proti neprátelom bola bránila, ani meč,

---

6. Jako ti preukážeš, že trvání Církyve zazrakom jest?

kterým by jejích surovej moci bola odporovala. Bez ochrany božej bola by ju dávno moc a lstivosť nepráteľov znivočila (§. 32, 36, 38, 39, 42, 43, 47, 48.)

7. Ešte slavnejšú sa nám cirkiev ukazuje, keď pozéráme na té dobrodeňá a požehnáá, ktoré každý čas ludom preukázala. Zrušila surové mravy, otroctvo a obetování krve ľudskej, pestovala dobro obecné a domáce. Zakládala milostivé ústavy k opatrovániú nemocných a bídnych, zdokonávala zákony, učinila svornosť a lásku, šírila umení a opravdivú osvetu (§. 30, 38, 41, 45, 46). Cirkiev sa v pravde môže menovať stromom života, ktorý Boh zasadil, aby všecci ľudé v stíne Jeho odpočívali a jeho ovocom sa občerstvili. Kterýkoľvek národ zanechá strom tento, do náramnej bídy padá. My to víme, do jakej bídy upadly národy v Asii a v Afrike nekdy požehnaní, a jaké ovocá nekresťanská slobodomyselnosť v Europe spôsobila (§. 39, 47, 48). Máme-li strom po ovocách poznať (Mat. 7, 16), tak musí jeden každý uznať, že víra kresťanská, ktorá len šťastí a požehnaní plodí, dar boží, — nevera ale, ktorá len zatracení spôsobuje, od zlého jest.

8. Táto Cirkiev, ktorú Boh zázračně založil, áno i sama zázrakom jest, Cirkiev, ktorá celému svetu

7. Jaké ovocá prinésla ludom víra kresťanská? A jaké nevera a bludárstvo? Čo musí jedenkaždý z tak rozličných ovocí uznať?
8. Jako ty z historie preukážeš, že od Boha založená Cirkiev žádná jiná, než len rímsko-katolícká Cirkiev býť môže? Čo predpovedal Kristus o jednejkaždej sekti? Čo prisľúbil On Cirkvi katolíckej?

najvätsé dobrodeňná preukazuje, nemože žádná jiná byť, než len rímsko-katolícká Církev. Ona a žádná jiná, — jako to dejepišy preukazujú, — činí to zhromáždění pravovericích kresťanov, které Kristus k spasení sveta ustanovil, v kterom biskupi, jako nastupníci apoštolov, pod vrchnú správu pápeža, nastupca Petra, úrad učiteľský a pastyrský v nepretrženom po sebe postupovaní vykonávajú (§. 22, 30, 31). Není možno, aby nejaká sekta, nech má jakékolvek méno, od Krista založená církev bola; nebo o jednejkaždej sekti víme, že teprv po Kristu a len odpadnutím od Cirkve Kristovej povstala (§. 36, 42, 43). A vidíme, že o vseckých sektách této slová Kristové dnés aneb zajtra sa vyplňá: „Každé štépení, které nezaštépil Otec moj nebeský, vykoreněno bude“. Mat. 15, 13. — Trvání jejích nemá stálosti. Sekty povstanú, číná šramot, a pominú, (§. 36, ku koncu, 47 na predku.) Jinák ale Církev katolícká. Stoleťá sa pominú: ale ona neminé, ani nezestárně, nebo jej prislúbil Pán: „Na tejto skále vystavím Církev moju, a brány pekelné nepremožú ju.“ Mat. 16, 18.

Genesis

	pag.
§. 1. O stvorení. O prvých ľuďoch	197
§. 2. O hrišnom páde a o trestě prvých ľudí. O prisľúbení Vykupiteľa	198
§. 3. O Abelovi a Kainovi	198
§. 4. O mravnej nakaženosti. O potope a Noemovi	198
§. 5. O bábelskej veži. O opatnom rozmnožení ľudí. O počátku modloslužby	199
§. 6. O volaní Abrahama a o prisľúbení jemu danom	199
§. 7. O poslušnosti a obeti Abrahamovej	200
§. 8. O Jakubovi a Josefovi jeho synovi v Aegypte	201
§. 9. O Josefovi. O ranách Aegyptských. O veľkonočnom baránku	202
§. 10. O vysťahovaní Israelitov z Aegypta	202
§. 11. O zákone na hore Sinai daném. O odpadnutí ľudu	203
§. 12. O ľudu Israelskom na púšti. O podmánení zemi Kanaan	203
§. 13. O ľudu Israelskom pod súdcami	204
§. 14. O ľudu Israelskom pod Saulom a Dávidom králi	204
§. 15. O kráľovi Salomon. O stavani Jerusalemského chrámu	205
§. 16. O rozdvojení krajiny	206
§. 17. O prorokoch	207
§. 18. O Tobiašovi. O troch mládencoch v ohnivej peci, o Danielovi	207
§. 19. O navrátení - sa z Babilonského zajatá. O opatnom stavani mesta a chrámu. O Machabejoch	207
§. 20. O stave Židov a pohanov pred prichodom Vykupiteľa	209
§. 21. O narodení, detským veku a krste Ježiša	209
§. 22. O učení Ježišovým	210
§. 23. O zázrakoch Ježiša a o založení svojej Cirkve	211
§. 24. O počátku umučená Ježišovho. O poslednej večeri	212
§. 25. O umučení Ježiša	213
§. 26. O smrti Ježiša	214

	pag.
§. 27. O pohrebe, z mrtvých vstání a na nebe vstúpení Ježiša	214
§. 28. O prichode Ducha svatého. O zázrakoch Apoštolov	215
§. 29. O skutkoch a trápenách Apoštolov. O Stefanovi a Saulovi aneb Pavlovi	216
§. 30. O mravoch prvých kresťanov	217
§. 31. O rozďurani Jerusalema. O šírení - sa kresťanstva	217
§. 32. O prenasledovaní kresťanov	218
§. 33. O zrostiti kresťanstva u prosred prenasledovaní	219
§. 34. O zvižazení a obrátení - sa Konstantina Velkého	220
§. 35. O zvižazení kresťanstva	221
§. 36. O blúdoch. O snemoch cirkevných	221
§. 37. O svatých Otcoch a pústevníkoch	223
§. 38. O sťahovaní - sa národov. O rozširovaní - sa kresťanstva	224
§. 39. O odtržení východnej aneb réckej cirkve. O Muhamedovi	226
§. 40. O vojnách križáckých	227
§. 41. O pokrokoch umení a kresťanských čnosti. O reholách	228
§. 42. O chybách prostredného veku. O bojovaní Cirkve so svetskú vládú. O roztržkách	229
§. 43. O Lutherovi, Zvingli. Kalvinovi, a o novokrstencoch	230
§. 44. O obecnom cirkevnom zhromáždění v Triente. O nešťastných následkoch roztržky vo vire	232
§. 45. O šírení-sa Cirkve katolickej u pohanov	235
§. 46. O reholách a Svatých od počátku XVI-ho stolecia	237
§. 47. O ďalšom osúde protestantizmu. O Francúzskej revolúcii. O Piusovi VI. a VII. a. t. d.	240
§. 48. O ďalšom deji Cirkve. O zbudění-sa života kresťanského	242

MODUS MINISTRANDI SACERDOTIBUS.

Minister. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti Amen.

Sacerdos. Introibo ad Altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo, et doloso erue me.

Min. Quia tu es Deus fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

Sac. Emitte lucem tuam et veritatem tuam ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

Min. Et introibo ad Altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Confitebor tibi in cithara Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

Min. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et Deus meus.

Sac. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

Min. Sicut erat in principio; et nunc, et semper, et in saecula saeculorum Amen.

Sac. Introibo ad Altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Min. Qui fecit coelum et terram.

Sac. Confiteor Deo omnipotenti, etc.

Min. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam aeternam.

Sac. Amen.

Min. Confiteor Deo omnipotenti; beatæ Mariæ semper Virgini, Beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, Sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi Pater, quia peccavi nimis, cogitatione, verbo et opere; mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor Beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaellem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, Sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et te Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Sac. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducatur vos ad vitam aeternam.

Min. Amen.

Sac. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

Min. Amen.

Sac. Deus tu conversus vivificabis nos.

Min. Et plebs tua laetabitur in te.

- Sac.** Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.
Min. Et salutare tuam da nobis.
- Sac.** Domine exaudi orationem meam.
Min. Et clamor meus ad te veniat.
- Sac.** Dominus vobiscum. **Min.** Et cum Spiritu tuo.
Sac. Aufer a nobis, etc.
- Sac.** Kyrie eleison. **Min.** Kyrie eleison.
Sac. Kyrie eleison. **Min.** Christe eleison.
Sac. Christe eleyson. **Min.** Christe eleyson.
Sac. Kyrie eleison. **Min.** Kyrie eleison.
Sac. Kyrie eleison.
- Sac.** Dominus vobiscum. **Min.** Et cum Spiritu tuo.
Min. *Finita epistola:* Deo gratias.
- Sac.** Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.
Sac. Sequentia sancti Evangelii etc.
Min. Gloria tibi Domine.
- Min.** *Finito Evangelio.* Laus tibi Christe.
- Sac.** Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.
Sac. Orate Fratres.
- Min.** Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus tuis, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.
- Sac.** Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.
Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.
Sac. Sursum corda.
Min. Habemus ad Dominum.
Sac. Gratias agamus Domino Deo nostro.
Min. Dignum et justum est.
Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Et ne nos inducas in tentationem.

Min. Sed libera nos a malo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Pax Domini sit semper vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Ite Missa est. **Min.** Deo gratias.

Sac. Benedicamus Domino. **Min.** Deo gratias.

Sac. Requiescant in pace. **Min.** Amen.

Sac. Benedicat vos omnipotens Deus Pater, et Filius
et Spiritus Sanctus. **Min.** Amen.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Initium sancti Evangelii secundum Joannem.

Min. Gloria tibi Domine.

Sac. In principio erat verbum.

Min. Deo gratias.

Handwritten notes and scribbles, including a horizontal line and illegible cursive text.

Lomb

Lombardy

Lomb

Lombardy

Lomb

Lomb

Lomb

Lomb

Lombardia
Lombardia
Lombardia
Lombardia

